

ALITOPHILI
VERITATIS
LACRYMÆ,

Sive

EUPHORMIONIS
LVSININI

Continuatio.

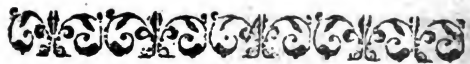
P A R S V.

LE Y D Æ

Ex Officiis IACOBI MARCI.

c l o l o c x x v i i i l .

Henrico Borbonio

GALLIARVM

Protoprincipi.

ALITOPHILVS
perpetuam fœlicitatem.

C O M M E N D O tibi Veritatem,
quam hominum malitia nescio qua
iniquitate, & ad malum pravitate
nature damnavit exilio. Ut possis a-
timare, quantum te amet Dea illa Iovis filia que
ibi tantum supplicat. Arrexere fugitivam ad
magnas spes dextera tua fulminantis robur, vigor
nimi, & ingenij felicissimi liber impetus, que
via solùm parva imperio suo Galli habent. Sensisti
sibus iniurijs emeretur rarissima mortalibus vir-
tutibus, qua suis miserabilis, non aliàs magis oblectat
cultores suos, quàm cum per calamitates venit. Si
redderis libertatem quam nonulum inter cedes, &
supplicia totam proiecit: dabit tibi preter immor-
talitatem nominis quam iam tuis factis meruisti.
Loriam restitutarum Musarum que unà cum
veritate dudum exulant: effeto nimirum & in-
merenti ad fructus isti ero. Non possum am-

plius indignationem infra me tenere, & dolore
 meum continere, quem graviozem illud maxime
 facit, quod libere queri non liceat. Quod si tu quon-
 dam Veritatis partes sequutus, audeas imperare
 manus suas, & arma promittentibus; qua hoc
 in processu sunt vitia, postmodo velut in solitu-
 dine, & situ incebut, adoratura virtutes, quae
 nunquam magis fulgent, quam cum Veritates
 comitantur. Quid enim aliud totos homines in-
 eludit tumulto, quam mendacis infamis historia
 quae laborantem in sectatione veri posteritatem a
 ludibrium antiquitatis astringit, dum miracula
 describit & fabulas etiam pistrinis indignas. Ideo
 quae male vivimus, quoniam suavi mores, & in-
 fensa tempora, vera dicentes non tolerant. Sed la-
 crymae, suspiria, & querela super eiusmodi malis
 haecenus frustra! cum iam pridem disciplinarum
 studiosos (quibus etiam suam famam bene na-
 principes debent) aspernentur, & pernicaci contu-
 melia rideant melioris literatura sectatores, quo-
 rum tantum beneficio ipsi vivere diutius possunt.
 Vetus sane in hoc regno malum! Vnde mirum est
 inter magnatum inscitiam, artium, linguarum, &
 eloquentiae contemptum, posse te inveniri qui
 scientias ames? Adhuc pauci sunt qui Musarum
 decus, & Apollinis sequitores possint sustinere.
 Sic in monumenta & libros clarissimorum vir-
 rum alias non parce sevitum, cum nomina eorum
 typographorum loquacitas vulgasset, aut auda-
 scribentium, quos bona conscientia contempra-
 fe

fecerat comminata necis. Igitur, **AVGVSTIS-**
SIME PRINCEPS, tua ista partes erunt,
errores publicos, ignorantiam, & mendacium de-
primere. Veritatem à servitute vindicare, fugare
dolentis maestitiam, tergere lacrymas, lenire
placitum. Pro quibus officijs famam vocabimus in
laudem tuam, que virtutes tuas differat per totum
terrarum orbem. Mutuo ista sumus, iuvabimur, si
juveris. **V A L E.**

A 3

ALI-

ALITOPHILI
 VERITATIS
 LACRYMÆ.

P A R S V.

QUÆREBAM quod miseris
 meis finem faceret, nam & hi-
 larius Fortuna vultus iam pri-
 dem suos in perniciem meam
 con siderat, & vix inveniebatur numen
 aliud quod Alitophili meminisset: adeo
 etiam Veritatis nomina Dii odere. Cum
 vox inter sylvas conualles audita, à soli-
 tis querimoniis, importunis terroribus, &
 erroribus inexpletis, calamitosissimum
 hominem ad nescio quod solatium voca-
 vit: si conjuncti gemitus, & iniqua mise-
 rorum paritas, Fatorum acerbiter, &
 invidiam mortalium aliquo modo lenire
 possunt. Turre erat tam conjuncta lapi-
 dum serie ad æternitatem durata, ut etiam
 si Iupiter aurum esset, illum tamen incor-
 rupta non timeret. Crebri ferreorum ra-
 diorum nexus, & quibus cum sua Venere
 Mars turbulentior inclusus, nec armis suis
 locum inveniret, nec fugæ. Non illam

suis brachiis æquoreus Neptunus cinxe-
rat, aberant fluviorum Dii omnes, nym-
phæquetremulæ loci horrorem fugientes
lymphas suas aliò deduxerant. Dura soli-
tudo exelos telluris amfractus, & tenebri-
cosas voragine habitabat, sola, nisi quod
fenex mulier hac quotidiana querela fan-
ctam simul canniem & solitarium silen-
tium rumpebat.

*Quod possum, furtim lacrymas male invida
mater*

Nate tibi comitique tua, fero, confectro, dono.

Te patrie pietas, te livida turba potentum,

Te veri sincerus amor, iustumque, fideisque,

Perdidit, hanc tua fors: ambo peristis in uno

*Crimine; si scelus est qua quondam numina
fecit*

Immanis probitas. Sed non perijstis & ambo:

Aut libertatem melior sententia reddet;

Aut si fata negant; adeoni relanguit ardor

Quo geminam gemini partu dedit Ilia prolem,

Quo fecundum uterum generoso semine nuper

*Coniugis implevit Mars Gallicus, ut sua da-
mnet*

Facta miser, timeatque sua superesse querela

Qui red: viva suis restauret Pergama Gallis.

*Nescio quid spondet mansurum hac turris i-
mago?*

Iam ferit Illyricum remis velocibus aquor

Tyrhe-

Tyrrhenoſque ſinus, illum Galathea ſalutans
 In tenero vultu vultus miratur avorum,
 Ardet, amansque ſui tum deſerit Acidus ignes.
 Ille quid; in dubio eſt! eius cornubia poſcunt
 Mille Dea. Vellet cunctas, & in omnibus errat.
 Hinc Arethuſa ſuis ſuſpirat blanda ſub undis,
 Illinc Stympthalides male ſano vortice currunt,
 Et Melas, & Cyanis, nymphaque Simatidis
 amnis.

At parte ex alia turrato vertice Divium
 Veſta parens, lento incedens per littora paſſu,
 Voluitur ante pedes, ſupplexque affata ſilenti-
 tem eſt.

Innuba reſtabam, ſed tanta potentia forma
 Virtutiſque fuit, Protagonis imagine capta
 Succubui, ſenſit victam, thalamiſque recepit:
 Poſt illum, mi crede, places: ſed tædæ iugalis
 Non patitur ſyncera deos; tua cætera ſunt,
 Elige de multis. Tibi iam ſua brachia tendens
 Mitior occuſat diſcuſſo Roma pudore.
 Hinc Solime matura thoris, at veſtibus atris
 Et laceris petit amplexus; cui proxima ſulget
 Parthenope, & roſeo ſpirans Biſantia vultu,
 Innumera que vrbes, quarum vel moenia quor-
 dan

Borbonidum fregere manus, vel bella virtus
 Cognita diſcicit trepidis à civibus hoſtes.

Dum loquitur mentem fatidicus furor,
 membra omnia ſui motus deſerere. Nuſ-

quam post verum de Euandri successu vaticinium altiore somno Carmentam Tyberino in littore Deus oppressit. Accessi, quâ manus brachio committitur, indicem admovi, defecerat omnis arteriarum pulsus, succedensq; in eius locû glacialis sudor, pertinaci glutino totû corpus irroraverat.

Ecce dum sudorem extergo, frontem frico, pectus detego, deficienti spiritui ventorum spiritus præbeo, superveniens militaris cohors interruptit humanitatem meam, & quasi non liceret esse pius, in ignoto damnavit officium quod Romulus olim civica corona sine plebiscito donasset. Interim marcentes oculos quæ iam iacebat aliquantulum allevans reviviscere cepit, sive illam tumultus hostilis, sive frigidioris aëris libertas excitabat. Tû diemum convertens in me pallidos vultus nuru servitii mei continuitatē interpellabat, & voce nondû firma ut sciret cui beneficium debebat, de se vitia præsentium querebatur. At illi maritimis laxis surdiores, & crudeliores Siculorum tyrannorum satellitibus, ne supplicatis quidê voto responderunt, sed infestis manibus ori oculisq; impositis, vocem simul & nutus cohibuere.

Trahitur publica via caducum annis & mæstitia corpus, exitium virtutis, & regni ingens plaga, cum sub iusto principe se-

veritate

veritate dominantium ne verba quidem & lacrymæ impunè essent. Et ne me late-
ret tantæ ferocitatis causa, inventus est ali-
quis paululum à turba seductus (dum ma-
trona[m] mœrentem & crines cum veste
lacerantem alii advehunt) qui stuporem
meum hac oratione discuteret.

Nullum unquam seculum hoc isto plu-
ribus vitiis restagnavit, verùm, cum ceteræ
virtutes pari ferè sententia exulant, invē-
ta est una Veritas quæ cathenis onerata,
flammis tosta, rotis collisa, oleo ebulita, in
perniciem suam subtilissima quæque inge-
nia invitet & acuat. Mirum tamen? tam
eruenta virtus cultores invenit. Iam plures
familix sanctis parentibus desolatæ, Deam
colunt, quã in publico damnant: aut suis
rectis exclusæ, in sylvis delubra extruunt
& aras, *Veritati*. Iam rari nobiles prisca[m] li-
berati qua maximè Gallia commédatur,
non valedixerunt: huius funus plangore
& veris fletibus persequi, ne potentioribus
quidè sœminis licitum est. Hæc iustissimi
nœtoris impediméta, quæ miraris: ipsa quæ
audisti, regii sanguinis femina saxo
carcere serviliter inclusa, exemplo sunt,
quàm periculosum sit hoc tempore Veri-
tatem sectari. Et ne me putes in deprava-
os seculi mores illegitima investiva ex-
andescere, noudū repertus est, qui uberio-
ri suorum sanguine Veritati parentaverit.

Capiluporum gens, integritatis suæ fama, totam Germaniam impleverat: & quod rarius est bonam mentem comitabantur nobilitas, & ingenium. Avus meus cum corpus suum ubique terrarum circumtulisset, nihil inertius tot insolentibus variisque monachorum sectis iudicavit. Itaque centone è Virgilianis carminibus confecto, monastica otia, simulatam sanctimoniam, ingluviem, avaritiam, libidinem, ambitionem, petulantiam, & reliqua religionis prætextu inulta scelera stylo alieno solertissimè confodit. Plebs, quam nulla cathena arctius superstitione constringit, non tulit eius authores mordaci dentelacerari. Ruit impatiens iræ, caputque veridicum Rheno merisit. Extimuit fluvius, proque sanguine timidus aquas contrahens, pallentes submitit fluctus, & Orpheo suo pepercit. Hic postmodò relicta patria, cum duobus filiis in Galliam venit: sed & illa Germanica contagione vexata, nuper Mendacio sacrificaverat. Non potuit tamen, vir innocuus, inter tot Fortunæ minas, & ingruentia undique pericula libertatis suæ non recordari. Igitur, conversus ad antiquæ satyræ morsum doctissimo & iam succursu Veritatis hostes perstrinxit. Cuius exemplum filii sequuti, pertinacissimis

argu-

argumentis Romanæ lasciviæ bellum indicendo, videbantur immortalitate digni, cum idem ventus & navigationis auxilium, & naufragii causa fuit. Breves & mutabiles sunt humanarum rerum vices, & conditionis nostræ Fatum rector nunquam simpliciter indulget. Celebritas nominis, invidiam parit; invidia, inimicos; mortem, inimici; & nihil est tutius, ignorantia. Parcite dolori meo victrices umbræ? has lacrymas, desiderium vestri: hæc suspiria, posthumi pietas foras evocat! Absit, ut gloriæ vestræ invideam, quæ plus posteritatis est, quàm vestra? Pro Veritate cadendo, fecistis: ut hæres laudis, non bonorum, essem. Sub oculis meis, avus, pater, avunculus iugulati, minus amicorum officiis, quàm inimicorum crudelitati debent. Illa, vitæ incommoda mitigaverunt: hæc, mortis ludibria simul abstulit, & immortalitatem largita est. Quid faciam? si Germaniam repetiero, ut extraneum, abdicabit. Quisquis enim miser à suis solatium expectat, nescit quàm levi momento mutantur hominum ingenia: & quàm repentinò ab animis absentium memoria deleatur. Si in Galliis diutius moravero, ipsa me meorum funera docent quid timere debeam! nemo bene vivit inter parridas. At ille optimè For-

14 EUPHORMIO SATYRICI

tunam adversam sustinet, qui calamitates suas abscondit. Nullum solum infœliciter gratius, solitudine: in qua, nec parricida inveniuntur, nec alius, qui miseras exprobet.

Hac deliberatione ferox, tantis casibus adspirantem reliquit; sed dum fugit, nescio quæ vox auxilium implorantis fugam eius inhibuit. Conversus itaque ad notissimum fontem, videt, amici corpus vulneribus lacerum, & tam continuis sustium ictibus intumescens; ut, ne Chiron quidem attonitus ad tot ulcera, homini pessimè affecto auderet sanitatem polliceri. At ille qui iacebat, undique circumlatis oculis, ubi in Capilupum incidit, quis crederet? tam pertinaci constantia in Onozandrum declamavit, ut, facilè esset coniecture, eum plus de ultione, quàm de salute propria cogitare. Potens, & efficax nomen est, vindicta: quod quisquis amat, & vitam simul spernit, & bona Fortunæ. Malè sine stimulis satyras scribimus, ad movenda sunt Poëtis infœlicibus calcaria, & atrocibus iniuriis excitandus furor. Pace tua Botris, quod nuper Onozandrum poëma arguit; enervi, & flaccida facundia languebat: nunc, quod offensus exclamas; mirandum sapit, & aliquid maius, Hipponactis carmine. Cæterum, quoniam

niam hoc, & illud, typographorum curiositas in publicum misit, hunc libellum aliena sarcina exonerare volui, ne quis aut extra rem procaciter immissa poemata putet: aut Onozandri odio invidiose deductum opus. Iam vulnera declamantis trigefcente sanguine recruduerant, iam pallor suffusus totum corpus occupaverat, & qui iam victor adversus iram Deorum placebat sibi, intercluso spiritu, in sua potestate vocem non habebat, qua constantiam suam extolleret. Proh superi! quam facili ratione barbaris etiam precaria verba necessitas suggerit. Ille, ille Capilupus qui colloquium meum, & amicitiae nascentis iura contempserat, ut primum Botrida expiranti similem vidit, tam humano sermone, & miserabili gestu, perfricuit indignantem animum, ut ne dubitaverim quidem subvenire auxilium meum suis & amici miseris imploranti.

Dum semicadaveri fletu magis, quam fomentis succurrimus, inter plures domos adverto chirurgi tabernam, & è fenestris dominum ædium subterlabenti fluvio purgamenta eiicientem, qui ut ad indicis vocantis signum cucurrit, tam facili medicamento fugientem animam, sensusque morientes revocavit, ut æger congestim salubritate toto corpore percepta
 itinere:

itineri suffecerit, quod ad beatas ædes salutaris hominis ducebat. Vbi, iussi con-
sedimus, tum novus ille Æsculapius a
nos.

Hactenus humanæ fœlicitati quodcum-
que illud est inimicum numen quibus
supplicii potuit deserviit: tum demùm
ferocitati suæ habenas iniecit, & minu-
hostiliter peccat, & occidit. Levis mor-
est, quàm gladius alienus infert, at illi
miserabilis, & deploranda maximè, quæ
alium percussorem præter moriturum
non invenit. Biduum est à quo hospitem
extuli, quem sua manus repugnantibus
fatis abstulit. Causa violentæ necis, Ve-
ritatis amator. Et ne vos aliquin sitiores
novitatis malè texta narratione diutius
detineam, hæc epistola (è sinu chartam
producebat) quam ad amicum scripsit,
antequam suis vulneribus generosum ef-
flaret spiritum, totam tragediam cu-
siosos docebit.

PER-

PERCAS EUPHOR- mionem ultimùm salutat.

V Tinam & Fibullius conditioni meæ invidisset, & ego libertati. Aliquid erat, inter serviles notas quas olim frontina, iussus, inussu; quod festinantibus divitiis anteferrem. Irarum ministros dominorum favor, dum evehit, strangulat. Ambitio, & luxuria, & libido scenam desiderant: scena, catastrophem. Non inus in servitute, sed cadimus. Tamen inter sordes & paupertatem securitas habitat. At quidquid in altum casus elevat, aut alienis dolis concussum in dubio manet, aut statim festinat ad ruinam. Non primum tantum iter est ad interitum, sed & præceps. Foeliciores etiam lubricum. Neque enim, corpora modò, sed & ingenia, illis debemus, quos sequimur: & nulla est deterior servitus, illa, quæ nos crebris muneribus, & iniqua secretorum vulgatione obligat. Alienum est, quod gerimus. Consilia nostra, & res per nos foeliciter gestæ, iubentium potentia sibi vendicat: iniurius est, quisquis agnoscit quod suum est, & ut infidele mancipium poscitur ad supplicium, rapitur ad pœnam.

Quo

Quò tandem (inquies) tuę querele? Anem-
 mon à Callione iniuriam acceperat. Pro-
 vocatur Callion ad certamen. Dum dubi-
 tat provocatus, ire, an recusare malit: so-
 lus invenitur Percas qui evidenti pericu-
 lo, Anemonis generositati pro Callione
 obiiceretur. Scis, anime, quàm æquis li-
 neamentis utriusq; faciem Natura distin-
 xerit. Pari igne oculi fulgent, frons arma-
 tur ad severitatem, aduncatur ad audaciam
 nasus, & reliquæ oris partes dum in utro-
 que simili proportione nescuntur, non
 invenirent, qui sine errore à Percante
 Calliona seiungeret: si capillorum & bar-
 bæ color unus amborum vultus confun-
 deret. Hoc nimirum restabat ut Callion
 essem; & sola pilorum caducitas, canes-
 centisque calvitiei squalor horridus, igno-
 bilem à nobili separabat. Itaque novo ca-
 pillamento quod colore Callionis crines
 referret oneratur innocens caput: & bar-
 bæ fictitia supponitur barba, deducor in
 arenam, componor cum Anemone, in
 statu sto, petor, excedo, persequor, non
 animo, non arte, vincebam, casu vici.
 Anemon quippe verum me Calliona ex-
 istimans, dum magno impetu ictus inge-
 rit, attrito in lapidem pede, excussisque
 manibus armis, in terram ruit. Non in-
 solenter usus sum victoria, contentus he-
 stilibi

filibus spoliis, sine cæde ad dominium
 revertor. Timuit Calliō, ne vulgata pugna,
 nomē suum ad infamiā vulgaret. Summo-
 veor domo, & prisca familiaritate in odiū
 versa, hoc mihi cum multis cōmune præ-
 mium fuit, ut satis esset fugitivo si viveret.
 Quā repente rerum facies immutatur? ecce
 victor supplex à victo vitā petit. Ad Ane-
 monē cōfugio, & illi ut acciderant singula
 fideliter exponens veniam merui, & quod
 venia dulciusest, amicitiam. Iā nō servus,
 sed comes, & aliquanto etiam Anemone
 maior, si ad illius humanitatē mea in eius
 domo perpendatur authoritas. Tum deniq;
 inquiringib. quānam fors me cum Callio-
 nis hoste coniunxisset, placuit mutationis
 meæ causas ad hanc historiam referre, ne
 quis aut ut malæ frugi servum contumeliis
 lacefferet, aut Callionem ut Anemonis vi-
 ctorem laudaret. Non distulit rumor timi-
 ditatis suę testē ad Callionis aures incōsul-
 ta diligentia perferre. Tum demūm vehe-
 mētissime exharfit, & ad fugitivum perse-
 quēdum crudelissimam licitorum manum
 misit: quę captivum quia comperta & vera
 narrasset per tormenta laceratum, cruci
 infringeret, & publicum spectaculum ad
 crudelitatis etiam satietatem rotæ imposi-
 tum populo exhiberet. Non hostem
 indignantem, sed potentiam indignan-
 tis verebatur Anemon, qui sacrum ius

hospitii ad ultimum servasset, nisi Callionis domesticos, & assecularum numerum timuisset. Vt ergo, & nomen meum morti eriperem, & corpus barbarę multitudi-
ni, derelictus ab omnibus, à meipso tandem petii auxilium, ut doceam omnia illi patere, cui aditus restat ad Mortem, modò in extremo libertatis osculo velit expirare. Hęc ista qua ad te scribo manus, ut epistolę simul & vitę finem faciam invitat, & armata ferro, atramento deficiente, dum sanguinem poscit, solum hoc permittit ut inferam, Vale.

Adhuc extremę tabulę à legentis dextra pendebant, cùm cubiculum in quo eramus senex canus intravit: hunc clypeata publicorum satellitum phalanx, cum plebis infinix turba miscellanea sequebatur. Tum ille proclamare cœpit, maiestatis reum hospitem nostrum esse, qui tabernam suam contra Divorum Marci & Commodi edicta fugitivorum asylum fecisset: se, legis Favię & Senatusconsulti Modestiniiani autoritate ad Percantem inquirendum missum. Nec quari, an domini pecuniam servus sinterverterit, constare è voluntaria fugitivi necesse, maius admissum crimen. Nimirum, maleficum, proditorem, non tantum Callionis

lionis vitæ infidiatum , sed & in gloria
 famamque integerrimi & generosissimi
 hominis impudentissima calumnia inve-
 ctum. Illum, & scelera simul sua, & sup-
 plicia quibus destinabatur , transtulisse in
 fautorem & celatorem nocentissimi man-
 cipii.

Dum rabiosa voce intransfugam , &
 hospitem transfugæ perorat , iniectæ chi-
 rurgo nequicquam reluctanti cathenæ , &
 in proximos hortos impetu facto , nuper
 inhumatum Percantis cadaver cum ho-
 spite quondam suo publico plauastro , quo
 damnati ad supplicium vehuntur, barbara
 feritate imponitur: interque nostras, &
 bonæ viciniae lacrymas , eodem funere,
 mortuus & vivus inferuntur. Cui demùm
 (inquam ego) futura est secura quies, ubi
 fato functis denegatur? quæ tranquillitas
 sapientum animis, ubi locus non inveni-
 tur, quem tutò incolant? umbræ foelices
 ab Elysiis eruuntur, & inter beatorum se-
 des nondum Veritas effugit pœnam?
 Blandùm subrisit Botris, & exclamatio-
 nem meam oratione tam placida suscepit,
 ut videretur Phœbus inter nubes nitidum
 coruscare: aut in tempestate tranquillùm
 Neptunus apparere. Et tu etiam (inquit)
 ex illis es, qui mortalium crimina Deo-
 rum exemplis, nesciunt in virtutis locum
 tran-

transisse? hodie non meretur hominis no-
 men quisquis erubescit, cum Diis peccare
 Authores scelerum facimus Deos, & nul-
 lum numen superstitiose colitur, nisi prius
 hominum nefariis cupiditatibus, suis vitiis
 auctoritatem fecerit. Impii parricidæ Sa-
 turni exemplo delirant, periuri amatores
 Iovem imitantur, Venerem improbæ me-
 retrices, Mercurium oratores ampulati,
 Apollinem multiloquaces Poëtæ, Æscu-
 lapium impostores medici, & quicunque
 in hanc lucem blandiente Fato venit ut
 aliquid malè faceret, nihil unquam sine
 suffragio Deorum immortalium fecit. De-
 sine mirari incredulis satis esse ad menda-
 cium fidei, ubi fabulæ ad religionem si-
 mul, & ad præsentis vitæ felicitatem con-
 ferunt. Hic, luctante lingua osculum illi
 adfigit, quem mox occisurus est: ille, dum
 Deum Fidium invocat, amicitiani violat:
 alter, effusè mœret adversam in alio For-
 tunam, quam ipse dedit, & fera indicia
 ambitiosi affectus, à lacrymis querit: sæ-
 vi iudices eodem momento quo cuncta
 litiganti promittunt, mendicitatem mi-
 nantur: advocati, nunquam sine spe
 clientes suos decipiunt: illudunt credulis
 procuratores: imponunt Theologi o-
 mnium animis, docentque nulli timendos
 esse Deos, hoc dilemmate: Si Dii sunt,

inquirunt, & ipsi salutare, nemo nisi furiosus veretur salutaria: Si non sunt, stultum est timere quod non est. Quid plura? ad eum gradum pervicax sæculi perversitas venit, ut humillimi etiam spiritus homines in periurium loquaces sint, & in alienum damnum facundi. Inter malè sana parentum præcepta crescimus, pueri auditione fabularum delectamur, senes narratione: inter lusus & seria inserimus falsum, & tantis iniuriis emitur ambitio, ut sine homicidiis leves sint rapiæ, & extorsiones sine querela, ubi, miseris etiam omnia præter vitam eripiuntur. Avidum est humanum genus, & invicem sibi obstat, quicumque rapuit, alienæ aviditati exponitur, nulla fœlicitas in tuto est. Pessime quippe cum virtute vivimus, & quisquis in solitudine sibi contigit, languere in otio dicitur, & inertis animo ea de causa tranquillitatem quæsisse, ut se civilibus negotiis eriperet, & imminente tempestate timidè subduceret. Negant mortales ceteri philosophum illum esse, qui à terrenis animum dimisit ad divina: & inter plausus quibus mendacium excipitur, luget Veritate nondum postliminio rediisse. Dialecticâ eam tantùm admittunt, quæ luci tenebras ingerit, ut fallat: quæ ratiocinationib., ut vocat, suis obruit ratione, & intentum vanissimis

syllo-

syllogismis auditorem ad decipulam ducit. Laudant Physicam è nugis Poëtarum ortam, quæ dum solo Nature spectaculo respirat, non invenit Deum: & à feris quas suus instinctus ad omnia movet, didicere violentiam, cædes, furta, & alia scelera quibus maligna mortalitas ubertim restagnat. Quid dicam? de Metaphysica, quam ideo recepere, non ut Deum esse ostenderent: sed ut simpliciteri delirantis populi obscurissimis nominibus, nunquam intellectis insidias struerent: & ideas, materiam, formam, transcendentia introductiones formarum, essentiam, & similia, vitii suis accommodarent. Quæ omnia facilius creduntur, quia non videntur: & fortius inconsultas aures implent & rapiunt, quoniam humana fragilitas ac dubia & fallax sua sponte inclinatur.

Accedit ad ea, & quartum genus Philosophiæ, quod Morale appellatur: & cum multi sint, qui variis præceptis teneri formaverint ingenia, solus Theodorus in pretio est, qui affirmat, omnia crimina, sapientem etiam cum laude cadere possentis & habitus modestiam, famamque a sectatæ sanctitatis, non modò sceleratissimos excusare; sed & contentiosè aut quam fata poscant, adscribere eos cœli Improbos mores tristitia vultus, & religiosior

gionis ostentu quasi tenebris obvolutos per virtutis speciem expirare. Tegenda obsequiis frequentibus odia, ut per servitii & familiaritatis iura tutiori fraude quodlibet perficiatur scelus, cui, & ipsa Fortuna peccatrix fœlicitatem solet indulgere.

Hæc ut palàm prædicabat publicum odium in se convertit, neque enim magistratus tantùm cum sua turba hanc declamationem cum fastidio audiebat, sed & quisquis in eam tabernam confluerat spectator pendentis exitus aspernabatur importunum oratorem. Iam murmur, iam clamor, minæ, iniuriæ, ictus, & quidquid aut tumultus, aut furor, iratis suggerit. Tardum est, differre, quod expedit. Inter tot hostes Hercules sine vindicta cecidisset, & quicumque alius à suis viribus auxilium expectasset, aut à mora, vel lebori potione sanandus erat. Igitur fugimus non inviti, sed ab ingruentibus undique periculis invitati. Per am fractus deinde obscurissimos, & desertâ sylvarum ingressi, in eum locum descendimus, quem Apollo, si viveret, præferret Parnasso.

Nemus præaltis densisque frondibus ambrosium, nivatas fontium lymphas, & nunquam sitientes arenas, sua opacitate veluti propugnaculis tegit, exclususque lucis, dolet lumen suum ad interdictum

B

venisse.

*Facessant arcus pharetra, & spicula,
Sæva libidinis.*

*Proxax iuventas reperit torridis
Fervoribus modum.*

Tam leni concordia ad vocem pulsabat
resonantes cytharæ nervos, ut Sirenum
contemptor Vlysses, arbori navis alliga-
tus, vincula dirrupisset etiam cum pericu-
lo novum Ariona propius auditurus. Ocu-
los ad sinistra manus motum adhærentes
reddabant canenti gratiam, Musarum &
Charitum dulce temperamentum. His,
aut similibus modis à Deidamia gaudium
Achilles extorsit. Tum demùm languente
brachio cytharam demisit in terram, com-
plicatis deinde pedibus, & dextero cubi-
to genui impresso, sic ad Daphnidem (qui
sub eiusdem arboris umbra sedebat) cum
lacrymis insit. Mille nos casus quotidie
collidunt, sed generosus animus concita-
tus ad honesta, aut nihil timet, aut si ad
aliquid expavescit malum illud est. Ne-
scio an adolescentiæ meæ vigor, an natu-
ralis impetus, ad libidinem proclivior
erit. Iam serò, immò statim, immò
serò iam nunc, stultitiæ meæ me pœni-
t, & pallido horrore ad omnia blandi-
entorum nomina contremisco. Sed
noniam iubes me Daphnis delirium
meum meminisse, vel iratis etiã Cupidini-
bus,

bus, & mirum & sævum sine mora non morabo.

Ilium ex negotio petebam, fortè I
 Etoli fluminis in ripa Ilienses mulieres I
 noni sacrificaturæ exierant muris: omni
 si non Deę, creditamen poterant: & f
 sãn inter tot calentes formosarum foer
 narum sinus, melius quàm in Cypri
 gremio nondum satis defletus Assyriis
 donis latuisset. Cunctis eximium pulc
 tudinis aureæ decus, amantius tamen
 una nitebat. Vtpote cuius genis nãvis
 hærens purpureo madefacta sanguine, e
 tingueret rosarum & liliorum nativos c
 lores. Collectam frontis modestiam c
 plici semicirculo instar crescentis Lu
 æquabili meditullio supercilia nigra c
 gebant; radiata lumina imminebant na
 & veluti è vallo in aggeres, inevitabile
 moris telum vel & in innocentem spect
 torem sine delectu torquebant. Iam crit
 ad captivitatem flexi, quot orbibus vib
 bantur ad gratiam, totidem laqueis hor
 num libertati insidias fecerant: & i
 purpureus in labiis color, videbatur, I
 mani cruoris continuo potu in tantum
 borem venisse. Cervix alba, & sine ge
 maum fulgore satis suis deliciis ferox
 fra, gemini folles Cupidinem undequi
 spirantes, incentivo & ad pruritum et

rigidos invitante motu fororiantes pulsa-
 vant papillulas , & à suo subsultu lumbo-
 rum levitatem indicabant amatoribus.
 Nihil vetabat advenam cultorum turbæ
 ascribi. Etenim sicut divinitas, sic forma
 (cœleste donum) laudatorem nullum à
 cultu suo semovet.

*Contremui , sensere novas precordia flammæ,
 Hæsit & in vultu , qui fuit, intus, Amor.
 Hæc aliter niveæ depastus amore iuventa
 Taurus agit spumas, & pede saxa ferit.*

Crede mihi domina , fax recens ad illud
 incendium parat se, quod si negligis , vel
 post morulam nō poterit extingui. Quod
 iperegrini vota admittis , ecce tibi duo
 magna Numina concilio : Amorem scilicet
 & Apollinem. Illum tui oculi è cælis
 tibi æquè ac in terris imperat , eripuerunt,
 tibi mihi traderetur , & ego illi vicissim.
 Hunc vero tua ista facies formata ad invi-
 liam Dearum litigantium in Ideo monte
 consortio Musarum ad laudem suam
 vocavit, ut scires, tantum speciei miracu-
 lum unius viri custodia tibi non debere,
 nullum esse bonum, quod commune non
 sit: & formositatem ideo dari à Diis , ut à
 pluribus ametur, & plures amet.

Quocumque aspicias, nil toto maius in orbe
 Collucet Phœbo: tamen hic communia vulgo
 Lumina, & incertis inconstans ignibus errat.
 Aureus huic color est, & sunt argentea Luna
 Cornua, uterque tamen non a quo lumine flu-
 grat,

Vertentemque suis definit cursibus arsum.

Lympha fluis, formosa fluis, seu dadasale ri-
 pes

Findis, & irato pertundis marmora fluctu:
 Sontu prata rigas, Cere remve inducis in arva
 At formosarum tamen est communis aqua-
 rum

Vfus, & astricta nulla sub lege vagantur.
 Sola nocens, ingrata viris, ingrata puellis,
 Ferque nefas, & triste decus, male ficta; re-
 liquit

Lex thalamis speciale malum: quo frigidum
 olim

Tutior in domina coniunx amplexibus esset.
 Hac inter morimur, seuque Cupiditis ira
 In vetitum ruimus. Nam quem non improba
 carpit

Forma, nigerq; animi? sic Tantalus immine-
 unda,

Qua refuga ora senis nullo pro crimine ludis.
 Impia quid damnas tam instas Iulia flammam
 Quid terrefidei & prob. tatis imagine vana
 Fœmineâ mentē? Furor est, concedit, & offer-
 Que quia in; a negat. cur sic se iungis amantē.

Et concedentem secludis barbara curium,
 Quem fastidito demulcens rore maritus,
 Ad plenos acuit coitus, optataq; furta.
 Quid non cessantes custodis in arbore fructus
 Dure marite, ferox, & sevo seuior Euro?
 Ille tuus selectus ager sulcatus aratri
 Pluribus, uber erit: non illum deteret usus,
 Deperit inde nihil; contra fecundior alto
 Imbre tumet, largoque potens in semine
 surgit.

Quam misera est natura hominum? mortali
 lis iniquas

Cura dedit leges: & quod tot furta Deorum
 Ostendunt, audire pudet. Sic Iuno Tonantem
 Lufit, & accepto decepit adultera flare.

Qui flos in teneris secretus fingitur hortis
 Impregnasse Deam, & thalamos lasisse pudicos,
 Mirula erat, duplici turgens plus cornua bulba,
 Lactens huic caulis, sed quem pro stipite posses
 Accipere, & firmum duris equare cupressis,
 Aut nisi purpureo vertex fulgeret ab ostro
 Totus ebur nitidum cuius vel lilia possent
 Intactaeque nives tantum cupisse colorem.

Cuncta Clia nosti, tu qua Iunonis amores
 Vidisti, narrare velis, quo Iupiter igne
 Arserit, an stricto traiecerit ilia ferro,
 An frendens fulmen dextra librarit ab aure,
 Setosamque ferox iniecerit Ægida tergo.
 Risit, & immunda tractando virilia palma
 His quoq; furta placent coniux, ait, utere donis

Qua natura dedit, non sum tam terribilis,
quos

Sensu ignes, damnem: brevis est iniuria nosse

Et secreta thori: meus est genitricis in alvo

Inperfectus adhuc infans. Tu nate, parente

Aut sequere, aut penetra Stygias iniuriis un-
das.

Dixit, & in medio placidus consedit Olympo.

Tantorum miseri cur non exempla Deorum

Mortales sequimur: cur non communia tecum

Communesque thori, seivum de corde dolorem

Depellunt, demptisque solers clementia fulcis

Zelotipas mulcet frontes. Hæc isur ad astra

Limite, quid Divum donis felicibus obstas

Julia? & ingratis servas tua iura maritis.

Ad hæc illa. Bono animo esto, inquit
neque enim huc sine Numine venisti, eni-
& Amarillis Tamiæ mutuo amore man-
cipata est, & iamdudum pari cupidine ad
integram voluptatem suspirat. Facito ut
probus miles ad excubias hac proxima
nocte inconniventi lumine agendas cum
armis venias, non ultra differo, quod petis:
Veneri sacrificaturæ minima est de Iuno-
necura. Effice tantum ut memineris do-
micilii mei quod peto, ne cum abierit dies
& tu sine lectulo vigiles, & ego sine ama-
tore. Processit deinde per amplissimam
civitatem, pererratisque pluribus vicis, in-
gressus

gressa est domum tam multis insignem
 ædificiis ut oppidum sola facere posset.
 Quod si ab ædium fronte interiora con-
 uicere licet', in his maius erat aliquid aurea
 Neronis domo.

Commodum Sol ad Oceanum cursus
 præcipitabat, & minori lumine inter diem
 & noctem Vesper nitebat, cum felices te-
 nebræ intenderunt se cælo, & patentem
 fores in ipso limine mulierem excepere
 furtivo susurro, & qui tamen audiri à vici-
 nia posset, Tamiam appellentem. Non
 dubitavi me, meamque fortunam ad vo-
 cantis arbitrium credere. Nimirum Amor
 ex hominum animis timorem expecto-
 rat. Illa manu prehensum ubi per flexuo-
 sos sinus amplissimæ domus pertraxit non
 repugnantem, eo se mecum cubiculo in-
 cludit quod luxus, credo, speciale sibi do-
 micilium elegerat. Ibi nive candidiores
 cereæ faces sua multitudine immiserant
 diem, & eas brachia perditissima aulæ
 exerta tota ex argento sustinebant. Ebores
 candidissimo testudinibus cupressinis, &
 iaspide, summa parietum refulgebant. Le-
 ctum circumdederant parapetasmata phæ-
 nicei coloris aureis limbis ad immane
 pondus onerata; aureæ quoque fimbriæ
 stragula cingentes totum ferè tegebant pa-
 vimentum, quod varii marmoris solerti

coniunctione ad Veris etiam invidiam & reddebat omnis generis flores, & servabat Adeò vitia ad Virtutis speciem ornantur ut qui quondam in Cinnamatis & Fabriciis Virtus fuit divitiarum contemptus, ille hodie inter luxuriam sæculi usque ac nauseam calcantium regnet.

Tum mensam illa quæ mihi itineris dux fuerat ante focum erexit, impletamque selectissimis bellariis, & poculis Liberum patrem spumantibus, indixit postcoenium interque mutationes Veneris hortatrices, cui serviret, exposuit.

Iam octavus est annus, à quo Amacheditissimo homini, sed ad fastidium stolido, Amaryllis nupsit. Caveant puellæ quæ felicitatem suam ad numerum mensuram metiuntur, ne inter devotam amatorum turbam eum coniugem eligant, quem splendor auri, non virtus, non ingenium, non inguinis indefessi grave pondus etiam ultra desiderium commendant. Inter aurum & argentum iacet Amaryllis, & in nuptiis vidua, ignorat quem habitura sit hæredem. Tamen, castissima mulier, tanto ardore ad quæstionem liberorum fertur, ut nihil sinat intentatum, quo prægnans uterus expectatissimo partu aliquando successorem resolvat. Absit, ut de tua forma tantum præsumere velis, ut creda

te ab Amore ad tantæ fœminæ amplexum
 vocari! quoties ardere se dicit, toties fir-
 mum dat, non fidem: scilicet ex ambitio-
 ne audientis, non ex cupidine suo iurat;
 neque enim habet pulcherrima mulier
 quod diligat, nec magis formosa quàm
 pudica, sine crimine oscula dat, & acci-
 pit; interque varios concubitus non inve-
 nit adulterium, quod non coitus, sed ad
 libidinem æstuantis mulieris voluntas fa-
 cit. Pridie dum ante aras staret, & mellita
 oratione sollicitaret in auxiliurum suum fa-
 lutarem Venerem, visum est Deæ simu-
 lacrum annuere voto precantis. Crepue-
 re iniectæ foco laurus, & splendidissimo
 nitore colluxit templum, subridensque
 amico numine Venus, nunquam minus
 dubia voce hoc oraculum expressit,

*Quâ largus diti restagnat Pævolus unda,
 Et qua luce Dea Lunoni sacra parantur,
 In Tamiâ se vi flammâs iaculabor Amoris:
 Cor grave vulnus alet: subitus rubor ora no-
 tabit:*

*Præbitq; suos ad verba precantiâ vultus.
 Sustine quòdque petet, facilis concede precanti:
 Non ante exerto sua cornua Luna reducec
 Vertice, cùm tumido tua viscera pondere cre-
 scent,*

Mater eris, grâvideque tibi Lucina forebit.

Ne mirêre igitur, amatorem tetam citè
receptum, quem Dea (sub cuius tutela to-
tus orbis agitur, & quæ iura pariter cælis &
terris dat) iussit in pudicos thalamos ad-
mitti propagandi generis humani causa.
Cura Numinum si non maxima, tamen
aliqua sumus, & quodcunque sine illorum
arbitrio fit, inutile putatur. Amachus in-
faustis ominibus quo die Amaryllida dux-
xit, frigido congressu interfecit cum vir-
ginitate fœcunditatem. Successêre in il-
lius locum quatuor fratres, & Amachur-
dum à sterilibus thoris arcent, conturbati
seminibus illuserunt sorori. Istorum im-
potentia totam familiam in solatium vo-
cavit; sed inter tot fututorum millia non-
dum inventus est, qui desideratæ sobolis
impregnatione repararet labentis domus
ruinam.

Ea adhuc loquente, in cubiculum in-
quo eram præcipiti passu venit Amaryl-
lis: excussæ fores stridenti cardine con-
verterunt ad sonum suum oculos narrati-
tis facundia pene obseratos in somnum.
Collucescentes faces ad eius conspectum visæ
sunt maioribus flammis ardere. Nimirum
ipso etiam igne geminus ille ocellus
mortalis nymphæ urebat. Quæ postquam
moras suas importunitate mariti, & fam-
liæ vigilia excusavit, amatores, inquit, &
tenebris

tenebras quærunt & secretum. Statim re-
ducti postes, & ianua admotis repagulis
ad securitatem laxata, omne deinde no-
ctuum lumen extinctum, & rorans balsa-
ma lectulus ad gaudium semiapertus. Cre-
diderim illum poëtas olim speluncam fe-
cisse, in qua Dido tantum Æneam susti-
nuerit. Delectata illa ancillę sedulitate
multum risit, & brachiis huic collo inie-
ctis, & ad osculum sese ore ultro offeren-
te. Thorus, inquit, iste latebras suas de-
bet huius vernæ officii, at tu, dum quas
sensurus es flammam imperant abscondere;
illis, silentium. Hoc dicto sæviit arctius
in amplexum, & hiantibus labellis tremu-
lam linguam in os stupentis condidit, in-
terque gannitus pertraxit in thorum ama-
torem iam cadentem.

Seis, Daphnis, quæ bella tenta libido
lasciviente lumbo suscitet, qua amantum
voluptate succubæ mulieres crebris subful-
tibus & lubrico spinæ motu amoris indul-
gent, quæ petulantia ad reciprocos mor-
sus soleat in ipso profluvio seminum ia-
centes efferare, quæ salacitas varietate con-
gressum Spintriarum inventa superet, aut
Elephantidis libros? Crede hæc omnia
in thalamum nostrum venisse, & tandem
longo & repetito certamine fatigatos, in
altum somnum descendisse: postera die,
refectæ

refectas cibus vires, ad huiuscemodi col-
 luctationes conversas, & durasse ad confi-
 nia mensis voluptatem solidam, donec in
 fœtum obscæpto. Amaryllidis utero Ve-
 neris oraculo fidem fecerim. Ipsa tandem
 consuetudine satur petii missionem, cum
 illa & languori iam meo irata, & puto ad
 novitatem erecta, quod petebam etiam
 ultra expectationem facili nutu concessit.
 Addita hac monitione.

Si, inquit, tam prosperè Dii tecum ege-
 runt, ut possis inter virtutes tuas taciturni-
 tatem numerare, invenisti, quæ fidelita-
 tem silentiï tui insperatis honoribus ali-
 quando remunerabit. Si verò tua ista lin-
 gua importuno motu secretum revelave-
 rit, scias te certissima nece eius temeritatem
 luiturum. Longæ sunt manus & implaca-
 biles mulieri læsæ, utpote quæ nunquam
 torpent nisi post excidium provocantis,
 excitatur desuetudine furor, cumque alii
 mentis impetus, & violèti affectus animi,
 tempore, longaque absentia, veluti rectus
 ensis, rubiginem contrahant, sensimque
 minuantur, ira cui loquacitas malè sani a-
 mantis causam fecit, non invenit in foeni-
 na modum. Et ne me putes ad minas ina-
 nes & fictum supplicium descendere, ad-
 vocetur hïc Hippocomus, ut traductus la-
 nieni, doceat Tamiam quid timere debeat.

Pervi-

Pervicax est in famam meam Fortuna, & in ipsa domo dudum invenit qui pudicitie mee noceret. Nimirum quem è stabulis, & ab Hippona, ad domestica servitia contuli, quem in hunc recæpi thorum ut per luxum & illecebras conditionis suæ oblivisceretur, gratiam meam tradidit, & nefario sermone tot mea in se beneficia ingratiſſimæ loquacitatis scelere polluit. Adco etiam in serviles animos virilis sexus consuetudo descendit, qui ubi ad satieta-tem libidinem explevit, ludibrio habet amatam, & superbo fastu negligit. Cupidines nuper pernoctationibus, lacrymis, suspiriis, & exitiali penè inedia quæſitos Lentius in Africa qui ros ad medelâ corporum inter Auroræ rosas è cælo salutaris cadit, ad primos nascentis Solis radios expirat.

Sub isto fine sermonis perductus est Hipocomus, homo lascive frõtis, oculis petulantibus, nigro crine, barba primula, & nondû ad mêtû delicato & tenello vellere descendens. Solû pectus quod ad inflatorû utrium speciem protuberabat, deformaverat formosissimû corpus; quod Doris sinistra ubi ad inſelicè trabè arctè colligavit, egit retro cubitû vestes, & altè succincta, supposuit patientis pedibus argenteum labrû. Nec mora quod tenebat gladium rã
alto

alto vulnere in Hippocomi pectus condidit, ut sanguis erumpens uno impetu per totum labrum impleret. mox inter crucrem evulso corde, aperuit os nil reclamantis, & extracta viscera carnifice manū præbuit ut manderet; addita etiam hæc imprecatione, pari nece damnatum spiritum eiiciat, quisquis impudicam quam fecit insolens diffamat probris, & in bonam amatæ famam dedignatur mentiri. At ego ut eram semimortuus, eandem crudelitatem frigido horrore expectabam, eratque summum trepidantis votum, mors mitior, quam in pretium præcipitis obsequii serio advocabam; sciebam quippe raro subsistere lassam feritatem, pantheræ in modum, quæ plusquam exigit fames, devorat. Cum sæva Amaryllis, & lævior Doris Amaryllide, monitum meminisse Hippocomi supplicii, expulerunt domo.

Tandem resumo animos, & domicilium Circes & Sirenum insulis crudelius pernici fugam relinquo; quæsitæque diversionis & invento, per totum triduum inclusus quæ videram idemtidem replicabam. O Dii! rem perditam; matronarum noctes morte emimus, aut exilio omnino nece peggiore. Inter delicias eo sensu venit homicidium, ut ad illud publicum

ministe

minister palleſceret ? Quid me crudeles
 ſœminæ iam Stygiæ paludi innatantem
 momentariæ luci reſtituiſtis , ut ſævius
 poſtmodò peream ? Hæc veſtra benigni-
 tas inofficioſa eſt , quæ dum parcit differt
 ſupplicium ? Permittite me in quietem , &
 ſine mora expectanti orco paratam victi-
 mam reddite ? Quò enim pertinet Hip-
 pocomi pœnæ novitas , niſi ut moneat , im-
 pudicam dum formam proſtituit , ad
 omnia ſcelera ſine lege ferri . Atenim ille
 in tormentis non modo vocem ſed & ge-
 mitus habuit in poteſtate ? præcipiti curſu
 profluens è viſceribus ſanguis inter ſaniẽ
 tabumque elapſus , veternum olebat ? Au-
 daci ancillæ dextera cor extractum , minus
 humano erat ? & pectora cum acuto ſtri-
 dore rupta , fidem etiam iſtis oculis ne-
 gant ? Omnia hodie in mendacium effin-
 guntur , mutuatam perſonam ne quidem
 ante Deos exuimus , & niſi quod humanæ
 fragilitati divinitas accommodatur , iam-
 pridem vacua fulminibus manu inter nu-
 bes innocuus Iupiter ſpectaret crimina ,
 non puniret .

Hæc ut ſæpius repetebam , exſonuit o-
 ſtium ; mira res ! præbuerat aures querelæ
 Hippocomus , cuius funeri condolebam ,
 iam non cruentus , nec gibboſo pectore ;
 cæterum timidiore vultu quàm nuper
 evul-

evulsionem cordis viderat : qui ut depre-
 canti similis sese ad genua mea incurvavit.
 Parce, inquit, in tantam foeminam inve-
 hi, cuius iras & ipsa coelestia corpora sen-
 tiunt ? Minus est, quidquid de Medea di-
 citur, etiam in cogitationes hominum fur-
 tive irrepit, & absens audit absentes. Quod
 ante peractum alieno sanguine, & sine
 vulnere in ostentionem venit. Quippe
 pellis ovis innocuæ, cum visceribus, cruo-
 re, & corde suo, firmo adhærens ad hoc
 pectus glutino, & cultrum Doridos exce-
 pit, & dissimulatum Amaryllidis furorem
 in exemplum luit. Dii melius; quam ut
 fictum supplicium vera cæde caput tuum
 respiciat: nescio quid in salutem tuam hoc
 amico ore Deus agit, admonetque, veloci
 fuga certissimam necem vitare. Neque
 sum tam effera barbarie ut patiar eum
 quem fata eodem amoris fructu satiarunt,
 indignissima morte perire. Quis scit? an
 ille Amor qui nos in eundem thalamum
 compulit, ad eundem tumulum aliquan-
 do feret?

Gratias egi inexpectatæ hominis huma-
 nitati, & verbis ad communem urbanita-
 tem expressis, ubi vitam monitioni sue
 debere me longa confessione monstravi,
 iuravi illam redditurum: quodcumque
 voluisset: & data invicem acceptaque fi-
 de, in hanc solitudinem veni.

Ad istum modum suam Fortunam memorabat Tamias : ecce dama famelicorum luporum rabiens fugiens , visa est à nobis auxilium deprecari. A cursu anhelabant pectora, & os supplex extremam lassitudinem despumabat, quod lacryma ab oculis cadentes sine missione humectabant. Dum surgimus, pedum attritu qua iacebant folia fragorem fecere, qualem Zephyrus arboribus obstrepens in sylvis amat. Ut vero in eam in qua eramus partem contemplationem Daphnis iniecit, quasi monstro perterritus dirigit : laxata postmodò voce, tam validum intonuit, ut crederes ad imperium Iovis fulminantis totam Mundi compagine divelli. Quatandem (inquit) causa in his terras descendit Alitophilus que illum numina reddidere quondam misero nunc demum beato Daphnid? longam moram fecit properanti amicitia quisquis Deus tam amica lumina istis oculis tandiu negavit?

Non errat dilectus sodalis tantùm sibi, sed exilii sui tædium spargit in amantis corda, & maximam partem miseriarum quas sustinet transfert in absentem? Teneo te Alitophile, & nunc osculis tuis ad satietatem fruor. Venit simul in amplexus tam arcte hærentes ut spiritus libertati tormentum facerent. Excepit alios liberali salutatione Tamias, & sinuato corpore ubi utriusq; vestigia inutili urbanitate penè vultu

nè vultu pressit, invitavit ad proximos *la-*
res.

Iamque illis præcedentibus, è collo meo
Daphnis brachia dimoverat, languidum-
que corpus eo liberaverat onere, quod
nec Atlas ferret, nec Hercules humeris
suis imponi pateretur.

Dum præeuntes sequimur, advertimus
casam, quam in Philemone Iupiter da-
mnaret, & Romulus inter pauperiem na-
scentis regni fastidiret: tamen Daphnidis
& Tamix domicilium. Ramipingui ar-
gilla obducti muros faciebant, ad eandem
æqualitatem dispositi iunci palustres te-
ctum fecerant, imbribus repentinis decur-
sum, & quotannis renascentis subsidium
hiemis. Ianua pluribus pallis simul iunctis
stabat, ventorum ludibrium, & quan-
tum suum limen nondum senserat. Intus vero
varia picturæ, ea manu natæ, quam Apel-
les quondam suæ prætulisset. Supra tabulas
pittacium erat cum hoc titulo,

LABORES ACIGNII.

In prima ille dolorum artifex suam ve-
stem indutus, superstitioso passu religio-
sani maiestatem tentabat. Sol nunquam
magis lucidus vultus hominis quasi per-
sona

sona tegebat. Micabant in omnem partem contorti radii, oculosque ingentis turbæ suo fulgore perstringebant. Hic, elatis in sublime manibus assititiam gravitatem mirabatur: ille, pronus in ora: alius, genuum flexu: quidam, votis: erant etiam qui donis & humili cultu quasi Deo supplicarent. Præcipuè sordidæ conditionis viri, effœti senes, simplices puellæ, puerique ferulis obiurgari soliti: Adulteræ quoque matronæ, lenones impuri, spintricæ famosi, & quisquis alius aut aquis ablui crimina putat, aut tralatitia confessione tolli. Infra isti versus legebantur,

*Quid solis radiante Veritatem
Flamma fingis? iniquus es; Deam illam
Lampridem gemina Deus catena
In calis retinet, negatque terris.*

In secunda tabula, subigebat Acignius clune agili & crissantibus lumbis ne quicquam reluctantem Deam. Reliquerat flammeum pudicos oculos, & aridam terram diruptum sparserat. Circa geminæ lances inæquali pondere arenam urgebant, & omnia quondam Iustitiæ ornamenta velut in fornice iacebant. Mirum! Protagon eo vultu quo quondam serenitatem nubibus dabat, & tranquillum pelago.

lago, spectabat inter malignum robur & leges iniquas, virginis eius infamiam cuius ope nuper avitum regnum receperat, & vim male imperatam cum proceribus & senatu ridebat. In ista breve carmen erat,

*Olim Poeta Themida iurant virginem,
Sed mentiuntur, passa iam dudum est nefas.*

Tertia notissimorum hominum etiam ultra naturam reddebat imagines. Dolceus, Robertus, Durantius, & Martilierius, hiantibus labiis putabantur declamare. Scribebant Carmina Douze, Scaligeri, & Lermæi. Ad solutæ orationis licentiam calamos torquebant, Casaubonius, Paschius, Barclæus, Grotius, & Hogerbeetzius. Pyramidem cadentem sustinebat valida manu, Servinus. Torquebat fulmen in subiectas aquas Arlæus, & per Styga iurabat nunquam se permissurum quidquam de Senatus amplissimi fama diminui. Agebant alii, alia. Interim vertebatur in fontem pyramis, & expatiatum flumen in maris specië spargebatur. Solus Acignius obtentu virgæ quam dextra tenebat, imperabat æstuantî undæ, quæ videbatur mandatum eius audire, & iratis fluctibus indicare reliquis exitiale bellum. Unde fons incipiebat hæ litteræ erant, AQVA VIVA. A latere verò eiusinodi epigramma,

Hic

*Hic vere est Moses dum saxis exprimit undam,
 Et frangit seua Gallica iura manus.
 Sancta patrum decreta iacent, Deus author,
 in illos*

*Laditur, offenso quis dabit arma Deo?
 Vos estis fortes anima: Vulcania tela
 A vestra tantùm sunt fabricata manu.
 Excutite infestis hostilia spicula dextris,
 Victima non fuerit gratior ulla Deo.*

Aperiebatur in pratum quarta, quod penicilli luxuria diversis floribus impleverat. Hic serenæ tempestates disiectis nubibus referaverant diem, qui ab excussa terra candidissimum lilium accipiebat. E-rumpenti flori imminebat Acignius, & iam duobus attritis, irascebatur in obitorum loco pullulanti. Hoc erat in ista scriptum.

*Gallia suspiras tacito collisa duello,
 Et neglecta tuis, fascibus orba iaces.
 Sume animum, renova fessas sub pondere vires,
 Et tua vesano lilia deme pedi.
 Lam periere duo, de tot modo floribus unus
 Restas, & hostili sub pede colla refert.
 Vive precor, Clodovae, tuis maturior annis,
 Et repara nutu sacula nostra tuo.
 Si peris, ecce perit tecum tua Gallia, saltem
 Si tibi nolueris vivere, vive tuis.*

In

In quinta, ingeniosus pictor efferavera
 raræ magnitudinis leopardum, qui pen-
 extincto igni capacissima urna iniicieba
 aquas. Inter hæc voluebatur mons in
 Ætnæ formam, & per Oceanum sua mo-
 letutus urgebat obstantes undas. Infra, re-
 ciprocante fluctu excussa alga vicinum lit-
 tus candidissimo humore texerat. Supra
 denso fumo & velut in nubem coagulato
 atramentum obscurissimum tegebat lu-
 cem, nisi quod cessabat nox à dextro late-
 re & dubiam diem admittendo, præbebat
 oculis hanc lecturam. SUPEREST AD-
 HVC SCINTILLA QUÆ ARDEAT
 Quam sequebantur isti versus:

*Quod cupit est, facies velox mutatur in-
 omnes*

Qui modo fons fuerat, tam citò flamma furit.

*Flamma furit, violenta furit, facibusque
 cruentis*

Indicit bellum Rex Iacobe tibi.

Detegitur crimen, fluctuque immergitur ignis,

Et tamen ultrices ridet in quibus aquas

Scilicet ille doli fabricator & improbus hostis,

Dis terra pariter iura dat, atque maris.

Quoque refert fumo nubes mortalibus agris:

Vrit, ut indicio est proxima flamma latens.

Post hanc picturam, serico fune ducebat
 Acignius vinctum leonem, cui alter iubis
 inhorrentibus servitium fugiens, terga da-
 bat. Pars adhuc cathenæ dirrupta seque-
 batur collum, perque os fulminantis attri-
 ta videbatur ad annulorum excussus spe-
 ctantium aures vocare. Adeo ad omnem
 sensum ducitur pictura, & præter oculos,
 inveniunt auditum cui placeat. Non deerat
 huic tabulæ suum epigramma.

*Belga quid expectas; tenet heu, tenet ecce leo-
 nem;*

Ni fugis, istius protinus alter erit?

De geminis saltem servato leonibus, unum,

Optima vindicta proxima quaque dies.

Diffusè rictus crescent, crescetis & artus,

Quique suos hostes terreat, unguis erit.

Ille erit, ille tua salus, & tutela senectæ,

A forti, non sic, Hercule, tuta fores.

Septimam plures Italiae civitates imple-
 verant. Venetia placido natatu Oeno-
 trium mare findebat; quatiensque sangui-
 neum flagellum iactabat se de Acignio
 sumpsisse pœnas, eumque exilio multat-
 se. At ille vulneribus suis gaudens inter
 pulcherrimas nymphas beatus conviva
 discumbebat. Lances onerabant, muri,
 castella, propugnacula: fontes verò, flu-

mina, & mare ingentibus poculis servabantur: hæc, ad sitim, illa, ad famem insatiabilis hominis levandam. Quæ omnia depilabat avidissime, perque tot fercula potusque grassabatur innocue. Pro bellariis, mithræ teniatæ, redimiculata pedagaleri coccino tincti. Pro ministris, præsto erant Fortuna, & Abundantia, quæ dudum curiose providerant ne quid deceret. Circum sedebant, Ferraria, Mediolana, Florentia, Luca, Ancona, Parma, Placentia, Genua, Verona, Bononia, Sena & Parthenope, duodecim celeberrimæ nymphæ, quæ virgineo pudore permittebant sua munera depasci, nihil sibi præter paucissima palatia reservantes, & quæ verticibus suis in præceps posita minabantur ruinam.

Supra caput Acignii, hoc erat. **PLVS QVAM SPERO.** Infra istud.

Non est forma satis, Sors blandior omnia donat:

Sis licet ingrato corpore, gratus eris.

Vna negat, risit volucer cum matre Cupido,

Proque illa, dixit, iam tibi mille cadent.

Nil metuas? molles venient tua præda puella

Inijcientque tuis basia longa genis.

*Mœniaque, & turres, & quodcumque hospiti
portat*

Terra, dabunt: dic mi, nun placet exilium

Inproxima super stemmatibus Hispaniæ
exonerabat ventrem, cum hoc disticho.

*Monstrat quam late diffusa potentia regnet,
Stemmata dum occidua concacat Hesperia.*

Sequens pennis labentibus aquilam hu-
mîle volantem, laqueoque pedibus infer-
ro monstrabat. Demiserat caput Acignius,
genibusque flexis dum repugnantem præ-
dam sine missione trahit, permittebat ex-
ire ab ore suo tria verba. NON SVM
DIGNVS. Hinc isti versus.

*Excute diuulsas bellis Germania plumas
Et filum validis frangito verberibus.
Si perstas miserâ vires attundere pugna,
Exuvias de te qui ferat hostis adest.
Qui cum se dignum prædâ negat esse, severus
Attrahit immitti lubrica lora manu.
Sic meretrix arto cuiuis mercabilis ære,
Se, capiendo, negat quod capit, accipere.*

Accedebat istius lateri tabula altera, in
qua ille idem rotundo pileo, & qui pilis
nigricantibus affurgebat in tumorem, gra-
ve caput incluserat. Collum, lintheum, a-
miculum in sese pluribus nodis complica-
tum, & in formam radiantis Apollinis ef-
figiatum, cinxerat. Pallium, tunica, ensis;

Cracovitarum vestitus & arma. Dextera
vero torquebat hastam, qua circumiacentem
telluri & Neptuno videbatur inferre be-
lum. Dabat se curiosorum oculis hoc e-
pigramma.

*Sarmaticis victor spolijs exultat, & inde
Moscovios, Turcas, Herciniosque petit.
Menti avide facile est montes conseruere, sy-*
vas

*Tollere, & irato mittere vincula mari.
Illius omne solum est, illi nimbique, geluque,
Flamma, tempestas, flumina, flamma, pa-*
tent.

In penultima, cessabat ingens illa re-
gnorum aviditas, premebat resolutis pedi-
bus acervatim iacentia sceptrâ, coronas
palludamenta, innixusque fortissimæ ar-
boristrunco tergemina coronam ab e-
minentiacacumine crebris succussibus pe-
tebat. Vacillabant potenti motu excitati
rami, & incuruatis brachiis, dubitabant
an fructus suos permitterent æstuantis de-
siderio.

*Regna iacent, steriles prada: contempta colorem
I onit, ab insano purpura pressa pede.
Sola per hostiles petitur tua Petre th: ara
Succussus, minimum est, si cadit, ipse cadet*

Claudebat extremum parietem ultimam
picturam, quæ Acignii validis humeris sphæ-
ra

ram totius orbis imponebat, mille vestes
oneraverant hominem, & Sol nunquam
magis fervidus flammatos radios in am-
balantem vibrabat: inter hæc sine sudo-
re, sine anhelitu, sine labore, contemne-
bat onus suum, & Solis flagrantis invi-
tam cachinnatim ridebat. Aderant & isti
versus.

Invalidus restans Atlas sub pondere cæli,

Sudat, & Alcidem poscit in auxilium.

*Ast ego quem Phœbeus, quæna millia plurimum
vestis,*

*Terra, Polusque premunt, omnia vinco, fe-
rens.*

*Ambitio humanas cum lancinat improba men-
tes,*

*Omne onus, omne nefas, dum fruitor, pati-
tur.*

Dividebat in æquales partes labores
duodecim tabula lignea, medio infixâ pa-
eti, quæ encausto litterata hanc inscri-
ptionem reddebat.

A C I G N I O.

Neque viro, neque mulieri,
neque hermaphrodito, neque
puero, neque juveni, neque pue-

54 EUPHORM. SATYRICI
ro, sed omnis ætatis Deo, ne
que mortali, neque immortal
qui neque cœlo, neque terra
neque mari, neque inferis, se
ubique regnat, sine diademate
sine sceptro, sine bilance, sin
lege. Theompolitanus Da
phnis, neque hostis, neque
necessarius, neque flens, neque
ridens, hoc neque marmor, ne
que monumentum, neque tro
phæum, sciens & nesciens cu
hoc fecerit. ρ. non. P.

Dum singula perfunctoriè delibo, ecc
caput humano maius, sine humeris, sin
pectore, querulo stridore subiacenten
hujè inscriptioni aram percurrit. Tremu
lo motu subsiliebant labra, dentesque in
ter se collisi minabantur morsum. In fron
te hoc erat malleolo & celte incisum: O
VERITATIS. Circa collum verò istud
TANTVM HOC MENDACIA PY
NIT. Et ne quid sine linea vacuum esse
superiorem aræ marginem hoc disticho
implebat.

*Curarum Verum pater est , materque doloris,
Qui caret hoc, malus est : qui tenet , hic metuit.*

Inferiorem ponè basim , sequens.

Seu sequeris Verum, seu damnas , pessime vis :

Odia Divorum contrahis, aut hominum.

Ad singula velut ad miracula stupebam, & iam venerat in mentem inquirere quid ultimà vellent, cùm me meus Daphnis hilari intuens vultu , excitatum benigna manu invitavit ad paratas dapes , postera die satisfacturum se curiositati meæ promittens.

Iam diei senium indixerat Vesper , & geniales tenebræ irrepentes suadebant voluptatem. Iam lautiores epulæ , gannitus, mussitationes, somnus, nox cadens, horæ maturinæ , & quidquid à Tithonithoro Auroram vocat. Tum demùm iuvit repetere Veritatis oraculum , & à Daphnide rei rarissimæ narrationem extorquere. Nec istud, inquit, potens Dea sinat, ut sine illius nutu detegam mysteria Eleusinis taciturniora ; annue sacratissimum Os orationi purissimæ , & in Alitophili favorem redde te expectantibus propitium numen ? benè est , contortis molliter oculis

his approbat relligiosum propositum, in-
 que desiderium nostrum descendit, & pu-
 to veniret in familiare colloquium, si ultra
 reges inveniret quem dignaretur alloqui.
 Vnum illud quod nobis vel invidentibus
 fatis restat, exequamur; digitoque indice
 hoc sacrosancto, ori inserto illesi probe-
 mus vera omnia esse quæ sumus dicturi.
 Si fallo, sciant ut solent iustissimi dentes
 in exitiales morsus, & temerè mendacem
 meritissima pœna puniant. Ac primò de
 Protagone quod benè memini referam,
 postmodò vobis qui hic fedetis audituri
 mirantibus, pandam calamitates quæ vi-
 tam meam continuo nubilo turbarunt.
 Sed antequam causas iustissimi doloris
 accersam, quid sollicitanti fatum suum
 Protagoni nondum adhuc barbato quon-
 dam responsum fuerit, edocebo.

Ante hanc aram pronus in ora iacebat
 longi temporis abstinentia purus, cum
 placuit tibi, ô veridicum caput, obsequium
 generosissimi regis, & in illius potentiam,
 per sequentia verba iurasti. Orbem terra-
 rum Borboniacæ genti iampridem fatum
 debet, sed Fortuna Virtutum inimica
 nondum se illi tota permisit. Iuit quon-
 dam in avorum tuorum sinus per partes
 velocissima Dea, & nunquam ex integro
 cucurrit: tandem contumaci rebellionem
 lassata,

lata, te in regnum Gallie, & filios tuos
ad imperium totius Mundi vocat. Io tunc
exilia, io cædes, io luctus, & quidquid in-
quietum Numen ut tot heroibus obsiste-
ret, contrarium invenit. Post turbidum
mare placidi fluctus excipiunt navigantes,
bellis pacem necessitas alligat, & meliori-
bus auspiciis finitur victoria quàm in-
choatur.

*Sed ante valida bella tractabis manu.
Pavebit amplas Coltratus turmas videns,
Primaque cinget hoc tuum lauru caput.
Virtus iacebit principes Iouis;
Toto sepulta flumine; hinc ferox Iber
Periturus annes discat, & fontes tibi
Præbere fluctus, & tuas partes sequi.
Iam video, scuta commovet, profert, quatit,
Et bella sumit infidelis Allobrox:
Fervent minaci milite Alpium iuga
Eato jubente; postmodo victus cades,
Cruore multo purpurans patrias nives,
Tuusque cedit Gallico Chiron Herculi.
Quem fulminantem vidit irata manu
Arquensis acies: quemque Lothareus ferè
Obscura sensit regna complentem Ditis;
Timuere cuncti, quosque supremus cadentem
Apollo lustrat, quosque radianti face
Ad solita nascens opera de thalamo vocat;
Dubiumque an idem præberit Deos timor.*

*Sui repositet aquas in partem imperi :
 Coelum nequivit, præbuit parem Iovi
 Gallica parentis terra populatrix poli.*

Non passus est Botris Daphnida Pro-
 tonis victorias diutius memorare , sed
 postquam negavit tantis præconiis saty-
 ram convenire , iussit narratorem sui pro-
 missi memorem ad secundum experimē-
 tum descendere, & liberiori stilo Acignio-
 rum crimina confodere. Fecit quod iube-
 batur Daphnis, sed ante in profunditatem
 marmoris patens immisit digitum , per-
 mittensque vultum suum ruborem (indi-
 cem pudoris qui formam eius egregie de-
 cebat) palam facere, sustulit è terra mode-
 stos oculos, & moderatissimo gestu, insi-
 gni facundia ; suam historiam ingressus
 est.

Raram facit mixturam cum fœlicitate
 forma , ad eò malè nati sumus, ut si quia
 in occasionem superbix Natura dedit,
 Divorum invidia , aut iniuriis hominum
 soleat excæcari. Non sum quidem tam
 temerarius æstimator mei , ut de me ultra
 quod est, præsumam. Hæc ista facies non-
 dum decore suo Venerem movit ad a-
 morem, nec Gratias accivit ad cultum
 sui. Et tamen , proh pudor ! placuit ul-
 tra quam debuit, & quod maxime mirum,

etiam me invito Cupidinis improbi imperium exercuit, & in adorationem suam mortalium scelestissimum vocavit.

Studiorum causa Theopolim veneram, in qua pater meus plurimos magistratus cum laude gessit; enimvero quo æquis iudicibus solet, pauper mortuus est. Poteram tunc temporis eius ætatis esse qua fabulantur Poëte raptum Ganymeda, & qua plerique hodie mancipatione corporis præcipuos honores, & maximas opes lucrantur. Fortè ut mos est Acignius qui inanibus spectaculis illudunt populo, iuventutem ad theatralem maiestatem induerant, argumentum fabulæ erat, *NATIVITAS CUPIDINVM*. Cui turbe multiplex causa me dedit: nam præter natalium splendorem & integritatem patris quæ mirum in modum civitati placebat, ætatis quoque delicatæ flos primævus, & iam ab illa die Sors maligna, inter eos pueros locum fecere quos verè Venetem peperisse non pœnituisset. Itaque corymbio caput adornatur, cuius aurei capilli calido ferro vibrati in undas, imaginem præbebant inquieti maris; vossellis in semicirculum æqualem ad confinia malorum finguntur & producuntur supercilia; cerussa delinitur facies; purpurisso, in rosæ matutinæ colorem. genæ labellæque premuntur.

premuntur; lacteas cervices cesaries vario unguento fragrans, & liquore pretioso madida pererrabat: aureæ pinnulæ, pharetra ex auro, & sagittæ auræis pennis ad impetum effictæ, circa humeros sonabant, mutua lascivia tremulum resultantes. oneraverat sinistram, arcus corneus; dextram, fax igne corusco splendida. Quis inter tot arma sævientium Cupidinum sine ictu ab ipso spectaculo & scena remeasset domum? Quidquid in contrarium nuditatis amatores ingerant, iuvant nos ornamenta, & ipse habitus cultior multum addit ad formam.

Inde mali libes, nostræque iniuria gentis.

Hoc telum fuit quod Nometum Acigniorum præfectum fixit, huic ille cultus animam abstulit, crines emptitii servitutem fecere, vultusque fucis blandior dedit audaciam iam per se satis impudenti suas flammæ ad ostentationem traducere. Nō habet verecundiam qui inverecundum Cupidinem suscepit hospitio, non enim putat se peccare, quoniam sui incendii habet authorem Deum? Passim itaque regnant amatores, & sine timore Orphei sacra colunt. Quod si atrocitate legum, & vigiliis iudicum, vindicaretur scelus, otiosi iuvenes aut supplicii metu abstraherentur à culpa, aut alius exemplo essent quam

fune-

funestum foret ultra fœminas peccare ,
 quas in sodalitium nostrum Natura dedit,
 ne periret.

Ac primò ingredientem theatrum Pla-
 tonico dogmate invitavit me , actiones ,
 verbâque omnia ad corporis elegantiam
 metiri , pulcritudini favere Gratias , &
 morosiora quælibet Numina currere in
 auxilium formosorum. Deinde , ut intel-
 lexit metotum pensum peregisse , extra
 scenam non reluctantem in secretum tra-
 xit, tabellâsque serico filo obseratas con-
 didit in puerilem sinum ; mentibus in his
 natum sub manum carmen in laudem
 meam scriptum , cæterum amoris nefandi
 indicia.

Nondum insidias senseram , itaque in-
 ter nolle & velle , qui mos est virginum ,
 subducebam importunam manum , cum
 ipsa colluctatio accendit pereuntis deside-
 rium, dicunt enim ab ipsa rixa Amorem
 vires sumere. Utitur occasione solitudinis
 Nometus , & postquam oculis libidine
 marcidis super faciem meam diu hæsit ,
 forti amplexu corpus meum misit in ob-
 sequium sui, addidit petulantia verba , in-
 tempestivum murmur, crebra oscula , pe-
 tulantes gestus, & quidquid impatientiam
 Veneris notat. Iamque paulisper ingui-
 num laciniam removerat , officium cor-
 poris

poris extorſurus, cum ego ad tantum nefas exhorrens exclamo in auxilium, nuſquam infamiam paſſurus.

Commodum inter altercandum ſodalium aures verberavere voces querulae, fit concurſus, relaxantur clauſtra & ianuae repagula ad primum impetum dirupta admiſere venientes, ſed inter inquisitionem clamoris evaſit futurus ille corporis praedator. Quid facerem? domum peto, patris genua complector, & per Naturae iura, per ubertim cadentes lacrymas, per familiae decus, & innocentiam deprecantis, de vindicta ſollicitudini mei ſolatum poſco. Statim rumor precrebuit, veniſſe exitioſum Acigniis diem, cumque orbi univerſo letum & ſalutare. Saevit vulgus, & ad novum ſpectaculum converſis omnium animis, aedes undique vacuantur, complentur roſtra, patensque Curia populi frequentia laborat. Iamque ſublimi ſuggeſtu multo magiſtratu residente, produxit me in mediam orcheſtram pater, & illo ore quo ſaepenumero plebis furorem compeſcuerat ita declamavit in Acignios.

Scitote P.C. hodierna mala quae me infeliciter premunt imminere capitibus veſtris, & familias veſtras pari contumelia reſpicere. Clauiſum eſt Acigniorum maligni-

lignitate non mihi tantum sed & urbi univ-
 versæ ad antiquam libertatem suam iter.
 Quare magis congruit, singulos vos & u-
 niversos pro salute vestra seriò providere,
 ne sceleratissimi homines tot damnatæ li-
 bidinis stupra, commiserint impune? Pe-
 rierunt omnia, ubi quidquid potentia sua-
 det, indulgentia permittit. Vnum hoc
 communes misérias solatur, quòd diu non
 perdurat imperium quod multorum da-
 mno exercetur. Faveat quantum voluerit
 Fortuna, rumpet plurimorum metus o-
 diosam felicitatem, & quod à singulis fieri
 non potuit, teretur per turbam. Vivunt
 etiam nunc alieni raptores honoris, & fa-
 ginati beneficiis quæ nos ipsi largiter inie-
 cimus, uxoribus liberisque nostris inhiant.
 Miscetur in unum utriusque sexus cupido,
 & iam post habito fœminarum pudore,
 nova luxuria litant aversæ Veneri, & for-
 mosiusculorum adolescentum pudicitia
 attentantes, multos Pigiciacis sacris ini-
 tiant. Taceo Ralladevii, Rillarvii, Nai-
 murdi & aliorum notissimas scortationes,
 ultra calamitatem publicam pungit me
 domesticum malum. Hic filius qui pro-
 pter me, fletu madens, adstat, in se unum
 sensus meostrahit, & animum alioquin
 boni publici supersticiosum amatorem,
 sanguinis proximitate prævertitur. Expe-
 ctatis

etatis ut palàm faciam iniquè tentatum scelus? desunt senectuti meæ verba quibus nefas coarguam? ab hac epistola (porrexit epistolam quam ad me pro carmine scripserat Nometus) lascivè obfignata, causæ meæ sumite argumentum, satis illa pro me loquetur, dum Nometum nefariè sceleris reum à sua manu damnabit.

Cum isto fine sermonis, resolvit vincula amatorias tabellas non sine luxu sub secretum tenentia, & altiori quàm antea voce, quod sequitur legit.

MOMETVS DAPHNIDI. S.

Vstrina tua maior est flammis Cupidinis, enimvero te dissimilem Veneris filio fecerunt Fata. Inter vos nihil convenit, nisi quòd æquè formosi sine delectu spectantium pectoribus passim & ubique atrox movetis incendium. Sed ille sævus Deus aliis ignem suscitatur, tu tibi. Nunquam Amori contigit, amari: te verò amant quos amare torques, nec fugit ille, quem figis, sed delectatur vulnere suo, & ab ictu tuo gaudet perire. Moriar si quod sentio, scio adeò fel tuum, me est: & illi flammei oculi tui, ex occulto dulce ledūt.

Hoc unum te tamen efflictim deprecor ,
ne mortalis hominis illius obsequium fa-
stidias , qui pro te paratus assari , omnem
alium cultum ponit in fastidio. Vale.

Interim sævire vulgus , & iniuriæ atro-
citate in seditionem ferri, ebullit murmur,
& inconcinne voces vario fremitu rostra
feriunt. Cùm ille qui senatui præerat, post-
quam mutuis susurris à circumstante ma-
gistratu suffragia excepit , iusso silentio,
prætextu noctis adventantis in crastinum
diem causam distulit. Ah , quàm securus
est , quisquis nocere potest ? istæ induciæ
Acigniorum potentiæ suffragantur ? istis ,
impunitum manet scelus ? & liberum iter
reo ad fugam relinquitur ? Vfus est iudi-
cum benignitate Nometus , & per tene-
bras elapsus eripuit se pœnæ. Quærite
nunc qua parte terrarum Iusticia regnet !
cùm in ulla urbe in qua maior Divorum
turba sibi domicilium selegit , iudices in
facinus non modò consentiant , sed & in
auxilium facinorosorum impias senten-
tias , & senatus consulta sceleratissima pro-
nuncient ! Quicumque ab hominibus iu-
stitiam expectat , nescit à quo tempore
Themis ascenderit cœlum. Nimirum, hu-
mana fragilitas ut inclinatur in vitium , ita in
gratiam vitiosorum iniquè clementiam
induit , & nunquam severius insa-
nit,

nit, quàm cum dicendum est in probitatem.

Hæc res bonos omnes movit, qui etiam si se non norint, exercent tamen amicitiam conciliante virtute. Solus pater inter manifesta scelera seculi immotus restat, & illo animo quo foelicitatem solebat accipere, eodem infamiam familiæ suæ sustinet, & à causa sua ad patientiam respicit. Neque defuerunt Poëtæ qui in istos iudices scriberent. Cæterùm è tot carminibus unica satyra venit in hanc manum, quam assiduè mecum porto, quàmque hæc argentea pixis, huic collo suspensâ, & à furto vendicat, & ab iniuria temporis tenuissimam papyrum surripit: in qua sint licet plures versus, non dubito tamen quin omnes placeant. Iam pixidem veluti cistam secretorum Palladis capacem Daphnis revelaverat, iam explicaverat chartam, iam satyræ lectionem inceperat, cum Tamias: Et quæso te Daphnis absiste conviciis quibus infanum carmen iudices nostros lacerat, quos commune Eleutheriæ malû mille criminibus damnavit ab eo die quo magistratus & clavus latior ad licitationem venerunt. Cû & habeã quæ de Nometo tuo referã, & parti nequeã contumelias quas insolens poëta in parentes meos invenit, dum in omnes
Theom-

Theopolitanos fenatores malo temperamento vitia digerit & ministrat, ne fervidus stilius aliquem videatur omisisse non confossum.

Nuper cum in illa urbe forem in qua Rhodanus novissimos Araris fluctus præcipitatis aquis frangens subtrahit nomen nobilissimo amni, & à bibliopola quærem librum quo Garassus umbram Paschasii miserè premens, in clarissimi viri monumenta iaculatur fulmen, quod statim deficit authoris invalentia, & argumenti fœditate, intravit mecum bibliothecam scholasticus, qui Petronii Arbitri satyricon peteret! miratus inquisitionem nobilis pueri, petii ab illo quibus præceptoribus instrueretur tam teneris annis & tantæ formæ? ad hæc ille. Dubia, inquit, & languida Philosophia invenit tandem validam soliditatem, & in hodiernos hominestam altum penetravit, ut iam antiquam animorum noctem clarissimis facibus resolverint. Summum mirandæ scientiæ, reciprocus masculorum amor! quo quondam Orpheus muliebres blanditias, & imperfectam libidinem abdicavit. Huius doctrinæ memorant authorem Iovem, qui Iunone contempta in plumatam aquilam mutatus durum oris cornu intrivit Ganymedis ori, & petulante lingua osculum

lum fixit melius ave. Apollo deinde contemptam philosophiam coëgit recalescere ex integro, & resumere impetum fractum omissumque, dum spretis Daphnidis ignibus in Hyacynthi vultibus exarsit. Invidere Dii philosopho, & amatum necavere. Inde deserta habitanti, tristes diræque noctes in memoria amissi pueri vigilatæ, & mala vita æternitatis munere peior. Taceo Heroas illos, Herculem, Agamemnona, Achillem, Alexandrum, & alios, quibus ista scientia plus ipsis imperiis placuit! Quid putas Socratem fecisse, quid Platonem? quibus Philosophi immortalitatem suam debent, dum rigidam hactenus scientiam certis legibus vinxere, & raram in amicis fidem consolidavere mortalitati, animosque agrestes certis formaverunt præceptis ad benè beatæque vivendum? Quantus de prioris sinu Alcibiades surrexit, robore, virtute, ingenio? Qualis à posterioris amplexu Phædrus ille cuius nomine libros suos nobilitavit. Et ut ceteros omittam philosophos qui mentes hominum ad perversa degenerantes ad virtutem reducere, unus Arbitrator instar mihi omnium! ne me putes ineptè quæsisse quem diligo. Hic pro Aristotele in Acigniorum scholis hodie legitur, interpretatur, laudatur; non temere & ubique (neque

(neque enim omnes ad hoc genus exercitationis accedunt) sed inter privatos parietes selecti ad audiendum adolescentes quos facile ingenium, & formosum corpus ad omnes humanitatis leges detorquent. Et si me nondum nosti? philosophus sum. Plerumque enim solers gymnasiarcha pueris adhuc nascentibus induit philosophiam, & adolescentes iuvenibus mixtos eadem vivendi regula componit. Nomen gymnasiarchæ ubique locorum celebratur, adeo cum luxuria sua manifestum fecit. Nometum appellant. Homo ille quidem rigidi vultus, & corporis obesi: ceterum inter Acignios amore puerorum, & professione venerabilis doctrine notissimus. Hic Philosophorum ordinem triplicem statuit, audientium, profitentium, docentium: quorum tria exempla in uno Petronio putat imitanda. Pueros & adolescentes, quos in auditorum numerum reponit, ad Gytonis mores instruit: In eo laudans officiosam pueritiam, cum se servilibus inquinaret oblectans ut fratri suo placeret. Patientiam, qua viderat sine murmure Quartillæ Circesque concubitus. Audaciam, qua cum virgine luserat. Generositatem, precesque, & lacrymas quibus Ascylti, Eucolpii, & Eumolpi fregerat iram, discordiam sedaverat.

verat. Blanditias, quibus cum offensis re-
 dibat in gratiam. Formam, qua excæcave-
 rat nautas, mollitiem, & nequitas, &
 quidquid ephebos ad patiendum gestien-
 tes commendat amatoribus. Iuvenes &
 agere & pati doctos, Ascylton & Eucol-
 pion imitari iubet, & profiteri virtutes
 quas olim in cinædis, & exoletis antiqui-
 tas rudis vitia putabat. Et primò in his for-
 titudinem extollit qua dispositis ad præ-
 liandum gradibus currebant ad mortem,
 nisi intervenisset Gyton. Mox constan-
 tiam qua mutationem & iniurias fratris
 sustinuerunt. Sagacitatem præterea, qua
 tuniculam recuperavere, simulque vitave-
 runt iudicem, & leges quas grassatores
 nocturni timebant. Humilitatem tan-
 dem Eucolpii qua defectus suos apud
 Circen excusavit. Seniores verò quos ma-
 gisterium decorat, ad Eumolpi vitam re-
 format: Simulationem in eo commen-
 dans, qua ubi de usu formosorum mentio
 incidisset excandescebat severa tristitia,
 neque violari aures suas sinebat impudico
 sermone. Subtilitatem, qua Pergamensi
 puero gaudium extorsit. Sapientiam, qua
 populi contumelias & missos in se lapi-
 des contempsit. Robur, quo in insula M.
 Mannicii concursus iratæ familiæ, & ho-
 spitum armatorum impetus retudit cande-
 labro.

labro. Solertiam, qua serviles notas ingenuis vultibus inscripsit. Eloquentiam, qua Licæ & Triphenzæ furorem compefcuit. Facilitatem, qua mendacia & inveniebat & promebat. Prudentiam, qua & coniugii damnationem laudabat, & pœnas uxorum. Solertiam, qua personam principis viri sustinebat, & divitis, & sapientis: donec cumlatus ingentibus divitiis illuderet Crotoniesibus.

Sic apud Orpheotelestas omnes virtutes invenit, quibus melior Philosophia constat, legesque in Petronio, & præcepta, & exempla salutaris scientiæ.

Inde Celtarum, Cretensium, & Chalcidensium philosophorum legitima in foeminas odia magnis encomiis nostri Nometus celebrat. Melius quidem fecisse Thracas qui ulciscentes Orphei necem stigmata mulierum frontibus inusserunt. Spartanos, Romanosque masculam Venerem coluisse. Ludos bene celebratos apud Megarenfes in Dioclis puerorum amatoris honorem. Multa per sacram Thebanorum cohortem felicissime gesta Athenienses libertatem suam Harmodii & Aristogitoni debere Agrigétinos, Charitoni, & Melanippo, quos idcirco fortunatos Delius dixit, quod cultores & duces fuissent diviniæ & optabilis amicitia. Sc

los Tyrannos vetuisse puerorum amo-
 rem, quia virtutes odissent. Meruisse sta-
 tuas & sua templa, Cratinum, Argynnum,
 Antinuum. Hinc cum Zenone Cittienfi
 concludit, Amorem eiusmodi Deum ef-
 se, liberalitatis, amicitiae, concordiae lar-
 gitorem, & procuratorem : auxiliatorem
 in his quæ ad Rerumpublicarum, & Im-
 periorum salutem pertinent. Fortem, elo-
 quentem, & prudentem. Unde illi sta-
 tua unà cum Pallade, Mercurio, & Her-
 cule in Academia & gymnasiis. Eundem
 vitiorum hostem, virtutum hospitem, for-
 mosissimum, omnipotentem : sine quo
 nec Mundus esset, neque staret. Invento-
 rem legum, morum præceptorem, & dis-
 ciplinarum ; per quem & vitæ tranquilli-
 tas quæritur, & mortis timor adimitur.
 Fæminas, imperfectum animal, secludi
 ab istis bonis, quæ eò citius petentibus oc-
 currunt, arctiusque adhærent ; quo perfe-
 ctior est quisquis ad tantam Philosophiam
 enititur pervenire. Viros indignos nomi-
 ne suo ubi muliebribus blanditiis permit-
 tunt se, & inquinantur amplexibus ; cum
 ad eum finem nati sint, ut ad meliora sem-
 per suspirent, gaudeant æqualibus, infe-
 riores contemnant. Neque solum pul-
 chritudinem corporis expetendam, sed &
 animorum quos sapientia plurimis doti-
 bus

bus feliciter asperfit. In hac formarum
 mixtura habitare summum mortalitatis
 bonum, quod vel amans ingerit amato
 vel amatus amatori, vel in reciproca spi-
 rituum communicatione nutritque & a-
 cendit corporum contrectatio: iuxta illu-
 antiquorum dictum, inter amicos omnia
 communia. Cùm hæc ingenti volubili-
 tate verborum scholasticus effudisset; &
 ut video, inquam, multum etiam impu-
 bes profecisti, qui tam altè, tam perspicue
 novæ Philosophiæ partes enumeras, & de
 clamatorio stilo nihil omittis eorum quæ
 hæcenus inauditum sapientiæ studium
 commendant. Minime, minime, in-
 quit ille; utinam maturius ingenium
 meum ad tantam disciplinam misissent
 quæ eò blandius nos delectat quò paucior
 restat virtutum oblectamento delectar-
 tur. Totum quidem tam puer, tam for-
 mosus & quidquid volueris addere absol-
 vi satyricon, hoc est Philosophiam: se-
 adhuc me decipit carmen, & Heliconi
 asperitas terret qua scientia nostra sustine-
 tur: neque enim unquam melius ducitur
 Amor quàm Apollinis manu ad loca pu-
 ra & innocentia quæ Dii habitant, &
 mortales in quorum pectora nostrum sa-
 pientiæ studium influxit. Vix dix-
 is quàm facilè Poëtæ ingenii sui viribus

ad magnas spes pervenerint , & nisi Eumolpus tentasset versum nunquam illum Encolpius audivisset, adorasset Triphæna, aut Crotonienses seu miraculum sapientiæ spectassent, & tot ephœbi attoniti aut austeritatem rigidi vultus sua corpora summisissent imperanti. Iam verò quæ in publico species, quæ veneratio? coire populum & circumfundi, & accipere affectum quencunque iusserit: sive ille Tragicus iterum capiat Troiam, aut civile bellum heroicus canat, ceu sudat Lyrico, aut mordeat epigrammate. Vnde non mirum si Musas & Gratias comitari Cupidinem Hesiodus scribat, & Pausias redimituna lauru & cytharisantem pingat. Si enim ab Amoris oculis detraxeris velum, putabitur Apollo; aut iste Amor, si illud flammis luminibus applicaveris. Quid enim aliud magis amantes facit, quàm Poësis? aut Poëtas, quàm Amor? Orpheus, Sappho, Ovidius, Catullus, & alii quod vivunt, quod leguntur, quod laudantur Amori debent, sicut iste quod celebratur Poëtis: adeo provide & prudenter æqualem æquali, impubereim impuberi, Deum Deo necessitas coniunxit, ut mutuis egentes auxiliis, nunquam nisi si in reciproca concordia perdarent. Hoc iam dudum Nometus sciebat, qui

postquam totam Philosophiam expedi-
 statim scholasticos suos ad licentiam ca-
 minum detruxit, implevitque auditoru-
 pectora pulcherrimo Musarum furore.
 Nam præter Eumolpi versus sua ingenu-
 tate fluentes, etiam Petronii fragmenta
 notis instruxit, descenditque ad Catalecta
 herentique & attonito similis hodie à nobis
 petit sensum distichi quem si dederis
 adorabo te, nam & illud totam scholarum
 in incerto detinet, & ille qui invenerit so-
 lidum amplexum accipiet à magistro.
 Cùm me Oedipum iactassem, sumpto li-
 bro invitavit ad lectionem, tam abstru-
 ctè putabat carminis. Hoc erat.

*Dum loquor, una mihi peccatur littera, nam T
 P, dico, semper, blasphemæque lingua mihi est.*

Paravi, inquam, dilucidius epigramma,
 à quo huius distichi lucem facilius eripias
 quàm Prometheus olim ignem de cælo.

*Susceptus nuper superis Atignius cruis,
 In Ganimedæis vultibus omnis erat,
 Altiùm stertebant consumptis Numina mensis,
 Et positis circum secubuere thoris.
 Non est passus Amor prima mala tadia noctis
 In teneris pueri clunibus inguen agit.
 Ut sensu non esse Iovem puer, excutit i' l'um,
 Fit sonus, illatis ignibus acta patent.*

Hum

*Hunc predicantem Lethæas misit ad undas
Iupiter, ut Stygium rumpat amore Deum.*

Contraxit Scholasticus frontem, & ô clamat mendacium mendacissimum! nūquam enim Acignius pervenit in cælum: sed cū in Capitolio per Pontifices inter diæ Gephyriorum numina nuncuparetur, recusavit divinitatem, & ante oculos spectantium cū via sacra (qua quondam Claudius Imperator visus est ire ad Deos) raderetur in altum, ipse sua sponte delapsus ab aëre humanas voluptates prætulit immortalitatis bonis. Remunerabo te nisi fastidis totidem versibus, ne aut tu ingrato possis beneficium exprobrare, aut ego non probare quæ dico.

*Quod ruit è prima cælorum Acignius arce,
Non fuit hoc sortis, sed pietatis opus.*

*Dum pietas decepta, Deos, & sidera donat,
Fit pius, & superas sponte recusat opes.*

*Impius ante obitum, pius est post funera, cælo
Decidit, & casu noluit esse Deus.*

*Quantum humilis simplexq; fuit, data sidera
tennit,*

Et non concessio maluit esse solo.

*Roma cave, nostrum cælis qui prætulit orbem,
Romanum mavult quàm Iovis imperium.*

Risu excepimus Tamix de scholastico narrationem; cū Botris velutilymphatico

tico percussus morbo, se extra tuguriū
 Daphnidis misit, & cum silentio inceperat
 praeire sequentes, eò truculentior, quò &
 Acigniorum scelera tolerare non poterat
 & timebat Onofandri potentiam quam
 extra Eleuteriam risurus erat, si illum Di
 in aliena terra servatum vellent: & nos
 nihil omitteremus ab officio, & sacramen
 to quod nos unà vinxerat.

Declinabat Sol diem, cadentibusque
 radiis summa montium libabat instabili
 fulgore. Proximè antrum fecerat Natu
 ra eo aspectu, ut crederes inde erupturam
 Sibyllam, quæ quondam Æneæ posteris
 fatum fecit. Vertex in præceps positus
 mox casurus putabatur: Hunc densum
 vimen tegebat, & inter caducitatem vete
 ris saxi uberes aquæ voluebantur, quas
 gramen excipiebat, tam lento strepitu, ut
 ne cadere quidem eas putares. Intus tene
 bræ sepulcralibus formidabiliores, nisi
 quòd in intimo secessu apparebat exi
 guum lumen, & inter fragmenta rupis,
 vivum cadaver.

Hærebamus ante aditum speluncæ hor
 rore noctis, & novitate rei stupidi: cum
 sese exeruit homo senex, humano majori
 gracile corpus, & adeo decrepito squalore
 incultum, ut tacitis concatenationibus sin
 gula membra moveri viderentur. Testu
 dineo

dineos & vacillantes gradus sustentabat baculo, tristis vultus, oculique sulcatis per orationem genis, disco quo fingunt olim Hiacynthum cecidisse, grandiores: spissa barba, & ea illuvie oblita, ut inter album & nigrum esset. Os deductum, apertæ nares & musco horridæ: glabrum caput; tota denique corporis compages quasi signum pictum in pariete ad terrorem puerorum. Quis fuerit, & quid dixerit accipite.

Novi iamdudum (inquit) quibustempestatibus acti, reliquistis mare, quod hi soli navigant, quos humana caducitas delectat, & servitutis exitiale iugum. Fœlices animæ: quæ fœcie relictis, ultra humanitatis leges præoccupastis cæcum, & in Deorum beatitudinem ante mortem venistis. Enimvero metuunt omnes, & nullus est qui verum sciat, nisi qui seipsum negligit. Parum est minas ferre, prævertistis supplicia, & tormenta velut exhibita in theatralem scenam resistis? O liberi liberalium artium liberi, qui eas animas quas dudum precarias inter aliena vitia traxistis, parati estis in extremo anhelitu morientis libertatis exhalare? ô constantia; plures hodie Hispanè dominantur, pauci Gallicè restitistis? Ingridimini penetrabile istud, & secretis meis participes futura discite?

Divinum putabamus, etsi falcem habuisset, erat in animis mirantium pro vultu Saturno venerari, nisi quod fabulose non credimus. Cæterum colore eodem quo nos viderat, placido vultu, quieto peccatore, non tumultuariè ut Bacchantes & Deliaci, postquam baculo quem gerebat rupit funem quo sustinebatur lapis qui latum speculum tegebat, in quo plures imagines videbantur; sic ad nos.

Omnis anima Dei filia cœlos habitat, sciens eorum omnium quæ hæc, & apud superos sunt: mox corpori inclusa, incapacitate organorum languet. Teperit in pueritia, oppressa contrario calore: in adolescentia, per ratiocinationem emittit: in virilitate, crescit per iudicium: in senectute, per prudentiam emicat: post senectutem tandem, seipsam reminiscitur, & excusso servitutis humanæ iugo, quo minus corpori debet, eo excelsior fertur per aëra, & quidquid ubique fit uno instanti pernicitate sua videt. Hinc illæ frequentes in decrepitis vaticinationes. Et enim spiritus promptior est, quò tardiora membra, & carnis titillatio remotior est. At præter ista quæ mihi cum eiusdem ætatis hominibus communia sunt, ipsa solitudo & silentium, à quibus Monachonis nomen mihi restat, alas addidère ad futurorum

rorum cognitionem, quam per representationem earum rerum quæ passim aguntur, ex isto quod videtis *VERITATIS* speculo, accipio.

Anus mulier, quam hîc cernitis longo morbo & ætate macilentam in lecto iacere, in cuius salutem aliquot medici pharmaca miscent, *GALLIA* est, cuius membra per diversas seditiones distracta antiquum robur videntur amisisse, & Proserpinam expectare, quæ iam sua vetustate cadentes crines impavida secet. Aliquot regna foelicitas loci tutata est: multa gentis robur in sublime erexit: sunt quæ prudentia in consiliis servavit: Alia opibus suis debent quod perdurant: nec desunt quæ senectutem Fortunæ beneficio retineant. Nimirum ab externis ruinis surgunt imperia: primis duobus sæculis adolescunt, totidem crescunt, totidem integrè & cum gloria servantur; septima & octava ætate labant, nona & decima fatiscunt, cadunt, pereunt, & cinis est, ubi Troia fuit. Pauca excessere mille annos, & illa sine decore, frigidis viribus, pigro situ, & quotidie novis doloribus aggeratos dolores ad ultimum spiritum ferentia. Subitum Mortis venenum est, nihil stabile quod in Mundo, nec perpetuum quidquid mortaliolum luminibus videretur. Hispania auge-

tur ambitione & constantia. Roma quoc
claves hodie etiam habet, facit superstitio.
Reliqua omnia dehiscunt in Europa, &
singulis pauca Olympiades restant pro
termino. Italiae principes timore vincuntur.
Veneti vicinis propugnaculis coercentur.
Corzii paupertate, Subalpini sanguinis proximitate domantur. Rheti largitionem sequuntur, rupturi fœdus ad Hispanici auri fulgorem. Belgæ hostili exercitu teruntur in dies; pavet Anglia; Germania discors in præda est. His omnibus inhiat Hispanus, & brevi, si Deus sinat, franget. Fatum est in partibus illis. At promptior Galliae ruina imminet, florentissimum regnum, & nisi quod viribus suis rumpitur super alia duraturum.

Hactenus evitata favore Deum pericula, & succussus historicis relinquo, sola mihi de futuris cura, ut & quæ prævideo sciatis, & tantum Imperii corpus naufragio & sepulturæ detrahatis: Sin minus, idem vos æquor fluctibus mergat, ne patriæ vestræ dedecori superstites servitutem quam fugitis, inveniatis.

Dudum est à quo Hispanus peregrina libidine ad furorem usque æstuat, obliviscitur Ibericarum formarum, & in una Gallia patentibus votis suspirat. Nihil auro efficacius, præsertim in amore ubi &

Cupido

Cupido aureus nominatur & aurea Venus. Vfus est communi amantium remedio, & pecuniis per servos & ancillas matronæ vetulæ attentavit pudicitiam. Major pars corrupta cessit iuvenis petitoris dolis, & ipsi quorum tutelæ Gallia committitur proditores veteris castitatis vendunt dominæ secreta, & suis inimici, hostium amici fiunt. Adeo in exitium nostrum feroces sumus, degeneres fidelitatis antiquæ, & corruptione sæculi ad omne scelus parati. Hinc domesticæ exasperationes, & inter potentiores dissidia, cùm alii pro libertate pugnarent, alii privatis commodis publicam utilitatem postponentes in patriam suam arma tollerent.

Neque tum exciderant omnium animi, restabant sublimia ingenia quæ nullo pretio delinita sustentabant deficientem Galliam, donec gliscente adulatione, & timore mortis detererentur. Minima turba & ea fugitiva rixata diu cum incommodis suis callum per iniurias duxit, & adhuc infracta malis de genu pugnat. Multi ad virtutem nati ne pauperes esse cogerentur deseruere naturam. Aliqui quia probi esse non poterant, sequuti sunt perversitatem, & in commune malum iuravere. Illos ambitio ad magistratus eve-

xit, quoniam per scelus compendiaria vi
 est ad honores, longa & ardua virtus.
 Istos ad avaritiam impulit Larium necessi-
 tas. Hos pauperis nobilitatis titulus, &
 gloria proavorum hereditatibus maior
 Postuertæ addixerunt. Plures pugnandæ
 aviditas, & incerta vitæ securitas, armave-
 re in regnum, ut certius & citius perirent;
 cùm ab his qui res imperii administrabāt,
 ne sperare quidem strenuo militi fas esset,
 beneficium quo gloriosis vulneribus pos-
 set mederi. Omnes in diem vivunt, & sti-
 pendiiis suis exuti cùm nihil accipiant, ra-
 pere coguntur.

Iam verò reducite oculos ad speculum,
 & tricipitem istum Geryona qui ægrotan-
 ti Galliæ medici pallio tectus assidet, cu-
 riosè contemplemini. Ille est, qui tot fan-
 guisorbas adhibuit ægrotæ venis, ut sine
 sanguine membra restent. simulatis medi-
 caminibus vexata ad desperationem salu-
 tis. Ille, ille est, qui in propositum ve-
 strum accenditur, & Veritatem foras mi-
 grare iussit, quæ vos aliquando cultores sui
 numinis insulæ suæ longis peregrinationi-
 bus fessos excipiet?

Ecce autem nascitur Hercules, & victor
 tot laborum, fautorem Hispaniæ Geryo-
 na clava cedit. O ineluctabilis Fatorum
 vis, ô fecundum germen ad spem no-
 stram

stram natum, ô restituta libertas, & brevi, favente tanto principi fortuna, ab exilio reversa Veritas, & sedibus suis restituta! Quid igitur patrio sanguine cruentamus manus? quid paucorum crimina innocentum punimus suppliciiis? Quorsum bella civilia & prætextu religionis impunè patratae cædes ad barbarorum etiam satieta-tem? Societas Gallica fornicationi similissima est, fatiscit detracto lapide, & in unius aut paucorum nece volvitur in ruinam? Cur non succurrimus vicinis, & facta concordia in peregrinos iras transmittimus; cum sciamus nostrorum cruorem in nos verti, & illum saluti suæ malè consulere qui proximi vitæ non consuluit.

Hinc Geryon innocenti gladio & nunquam evaginato quasi Iupiter alter funestum tonat. Hunc ingens corona nobilium & popularium cingit, à quibus veluti rerum author & naturæ tam crebris precibus in favorem supplicantium vocatur, ut & templa vacua sint, ædes publicæ non secus ac in pestilentia desertæ, & ipsæ celebres olim curiæ, sine voce, destitutæ potestate sua serviant alienis imperiis.

Eia quis percussor pessime autoritate sua utenti manum præbet? quis everforem Galliæ humilè sternit, & Plutoni consecratum mactat? Herculem video clavis

fur

suę pondere monstrum umbris immolan-
tem, tollite Galii victorem, canite Pæana
Galli, & conservatorem vestrum rapite
ad triumphum? Rideat iam fortunam
Virtus, intérque sacros lares, & ultra Py-
reneos montes eniteat, tanto acrior, quan-
to suppliciis & opprobriis fuerit fatigata.

Hæc ut dixit, lassus sua senectute popli-
tes reliquere membra, animus quoque va-
cuum calore corpus in conspectu nostro
reliquit. Dubitantibus nobis quo hypo-
gæo fatis functum conderemus, superve-
nit adolescens figulea lagena & pera quæ-
stuariis cibis turgida onustus. Qui post-
quam levibus suspiriis mortium profe-
quitus est, tam constanter peroravit ut nec
ipsi Dii æquiori animo mortalium casus
ferant quàm iste sustinebat senis expira-
tionem.

Vitio, inquit, gentis humanę adim-
provisa deficitis, vultibus ad marmoris
tincturam pavidis consideratis novos ca-
sus, & veluti monstro turbati qui sitis vix
recordamini. Scitote igitur me hîc favore
Deum venisse, ut & ægris mentibus sola-
rium adferrem, & vacuis ieiunio corpori-
bus precariis ciborum reliquiis auxiliarem.
Quid timore supervacuo exulceratis pe-
ctus, & noctem deducitis inter lacrymas
& stuporem? Omnes eodem cogimur,
sed

sed plures alieno ictu mortem inveniunt, quàm suo. Hunc ad sublimia tendentem inimicorum ventus rapit; alium deserit sua fors longa obstinatione satiata: multos inter convivia casus strangulat: aliquos facinorum conscientia ad interitum præcipitat: furiarum stimulos ipsa morte graviores putant, cum illam quæ aliis supplicio est, in remedium poscant: sed multò plures obsequium & potentiorum amor perdidit. Et ne peregrinis exemplis ultimum istud probem, hærebo in Monasonis fortuna, & luctum vestrum illius laudibus levabo.

Monason pueritiam & adolescentiam sub Meleandro prosperè & cum gloria egit, apparebat præcox & prudens in puero ingenium, hinc regis amicitiam promeruit. Crescentibus annis virtutum omnium domicilium existimatus, armis audaciam inimicorum compescuit, amicorum benevolentiam firmavit eloquio. Tandem perfidia suorum Meleandro uno vulnere in mortem per cucullatum sicarium affecto, Protagonis partes sequutus, pericula omnia dubii Martis tentavit. Verebatur Fortuna ne caderet, & ille Genius tutor Gallici regni qui Protagonem ad imperium suum voca-

vocabat, exarmaverat Parcas, ne nocerent Monasoni. Quid plura? placuit & huic regi. Ecce pacato orbe suo geminatis victoriis sibi pacem fecerat Protagon: risit Cupido victorem, & vario vulnere invitum bellis principem sub iugum suum misit. Nihil tam secretum quod iam Monasonem lateat, adit regem, invehitur in amoris impudici flammam, laudatque legitimo hymenæo ægrè persuasit ut nuberet. Velox est Amoris flamma, hærent primæ species amatorum animis, & tardè vulnus deponitur quod licentia consuetudinis in longum patorem crevit. Non tenuit pruriens natura, ut enim Lucillam suam vidit, sequutus est corporis impetum, & admonitu Monasonis extincta penè favilla revivixit. Sensit hoc Monason, itaque subtili arte aggreditur Lucillam, percontatur de amore regis, pollicetur se utrumque matrimonio iuncturum. Faciles sunt ad credulitatem puellarum animi: rescribit regi, & Monasonem rogat ut epistolam suam ad Protagonem perferat, quæ de nuptiis loquebatur; erat autem eiusmodi.

L V C I L L A P R O T A - G O N I S.

Laus minima est decepisse puellam, nunquam fortuna tua aut gloria crescet ab Amoris ludibriis. Si vis uxorem, habes me longa tibi obsequii laude cognitam. Sin minus, fugiam ego à vultu tuo, ut per meam absentiam oblivium mei te sequebatur. Deforme nomen est amicę, prævaluit iam atrox fama, & nisi me ad thalamum tuum vocas, vocabo te ad tumultum meum. Vale.

Postquam legit Protagon ambitionem mulieris, hæsit aliquandiu, mox conversus ad Monasonem. Abeat, inquit, insolens mulier; ruptum est vinculum quod me illi ligabat, & quoniam dulce numen meum sustinere non potuit, discat perferre contrarium.

Tunc Monason cęlibis vitę incommoda argumentis pluribus regi demonstravit: eo illum inter homines loco esse, ut quidquid fuerit acturus singulos tangat. Seligendum quidem uxorem quę legitimis amplexibus vagum amorem retineat, det liberos se & coniuge suo dignos. Inter
nobili-

nobilitatem vetustissimi regni plures foeminas aspirare ad tantum matrimonium, quarum omnium quęcunque semel degustaverit imperium, alienaturum à principe insolentia sua subditorum animos. Nunquam benè universis Gallis imperaturam quę inter mediocritatem Penatium vix duabus aut tribus ancillulis etiam male imperaverit. Diverso ambitu ardere principes foeminas, virginęque, pudicitiam, modestiam, maiestatem, & pulcritudinem, cum maximis dotibus ab omnibus Europę partibus allaturas. Seligeret modò quam vellet: has scilicet regni fortuna dignas quę præter probatos mores ab ipsis cunis didicere quid esset imperium. Oblivisceretur interim Lucillam suam, & cæteras formas quarum corpora lex illi eadem subdebat, quæ regni Gallici habenas tradiderat.

His monitis ad novas curas accingitur Protagon, dedignatusque rescribere Lucillæ, se ipsum consulit quam ab exteris regnis in partem regni & curarum suarum deduceret. Iam Lucilla Protagonis animum à se alienatum senserat, fraudeque Monasonis comperta, iram suam consulebat qua ratione ulcisceretur iniuriam. Desideriis nostris quęcunque illa sint præsto sunt studia & ministri, sceleribus alie-

na ingenia accommodantur ; nimirum certa sunt tum veneficis , tum percussoribus præmia , sola virtus sine pretio est.

Erat quidam Pantomorphus miscendis venenis , falsis accusationibus struendis , necandis per ferrum hominibus æque solers : huius opem cum Lucilla mercari destinavisset , amore simul & iracundia ferox , scripsit ad eum litteras , per quas Monasonis vita veluti subhastabatur , nullum nisi sceleratum emptorem repertura. Dudum me pater meus Lucillæ tradiderat , longa illius cum Protagone familiaritate adductus in spem maximæ fortunæ , quæ nunquam nisi fælicibus apparet. Creduntur mihi scriptæ ad Pantomorphum litteræ , neque enim habebat Lucilla inter famulantes liberos quem præ me diligeret. Vix ædes reliqueram nescio quomodo etiam errore meo sævus , occurrit mihi Monason , & postquam in celeritatem meam inquisivit , lenocinantibus verbis fregit fidelem pertinaciam , extorsitque à manu mea secretas domine litteras. Ille ut sibi parari insidias cognovit , exiit sub honoribus laborantem nobilitatem , & sibi deinceps victuro , vocavit me in sodalitium suum. Verebatur Protagonis cum Lucilla redintegra-

tio-

tionem ; sciens iram in amoribus flammam augere , & foeminas vindictae appetentes ubi semel consensere in unius mortem , eadem contumacia ad sepulchrum usque deferri , nec unquam parcere illis quos semel timuere. Ah ! quam honesta res est paupertas laeta ? quam nubilus fulgor eorum qui reges sequuntur ? Ridiculum est mortali inter tot vanitatum ludibria perpetuam foelicitatem expectare ; vocant nos undique in amplexum suum molestiae , & inter delicias semper aliquid saevi nos stragulat ? Nulli contingunt magna bona & diuturna. Ridet fatum quos subito evexit , & si non misereatur rapit. Pertinax est qui non cedit fortis suppliciis , neque eam excusat quae perpetuo movetur. Habemus solatia miseriarum nostrarum illius inconstantiam , & quod ad omnes iniurias nascentes exponimur.

Vix dum secretum hoc speluncae silentium ingressi eramus , cum Protagon consiliatus Lucillae suis quoque incommodis letabatur , praesentium cupidine accensus , & oblivione amicitiae qua nuper Monasongloriabatur etiam in illius damnum velox. Inimica magnae potentiae res est , nimius erga dominos amor , & nulli miserius vivunt , quam qui maxime regum suorum non modo incolumitati sed & gloria

gloriæ student. Quæritur ad omnia tormenta Monason, non quia peccaverat, sed quia expeditisset peccasse. Nimirum omnes hodie Cares sumus, & veteris conditionis obliti, degeneres maiorum libertatis sponte nostra deposuimus. Gallicam licentiam. Iam superstitio obiiciebatur absentis Monasoni, iam ille damnabatur odii in illud imperium cuius tranquillitatis partem suo sanguine fecerat; iam philtris itaxisse regem in amicitiam suam dicebatur, obiiciebanturque eiusmodi alia scelera quæ quondam virtutes fuissent. At Monason sua conscientia securus ridebat atrocitatem famæ, & nihil aliud Deos rogabat quàm quod foelicitati Protagonis arbitrabatur conducere. Vtpote cui flebile fuisset deserere tot per annos continuû vitæ ordinem, finemque suum novissimul vestigiis & votibus polluere. Excusabat velocium Cupidinum motus, & nihil minus querebatur quàm exilium suû.

Interim rediere priores animi Protagonis, reminiscitur Monasonis prudentiæ, fidelitatis, roboris. Nimirum præsentem virtutem odimus, ardemus in absentem? ô acies, ô fulgor, nictant ad illius aspectum mortalium palpebræ, & oculi veluti radiis æstuantis solis tacti, triste putant lumen, quod ubi amotum est videre gestiunt.

stiunt. Debebat hoc patriæ officium Monason ut Protagone iustis nuptiis victo-
regiam familiam generosa coniuge, mox
liberis augetet. Nec mora exerit caput
latebris, acceptamque ab Etruscis Regi-
nam thalamo Protagonis locat primo
partu Clodovæum Galliis daturam. Hoc,
& aliis beneficiis obligatum regnum re-
liquit, priscaque solitudine lætus iamdu-
dum cavit ne novis aulae incendiis impli-
cicaretur.

Pronus erat ad vesperam proximè præ-
teritus dies, cum Monason repentino so-
mno turbatus insolitum excutiit torpo-
rem, & magna voce appellavit me in o-
pem suam. Tandem ut ægrè proximo
gramini incubuit, sudore manu deterfo.
Iamdudum (inquit) Philesitare sumus exper-
ti quos foetus mentes criminibus gravide
in manus obstetricantis invidiæ mitterent,
quo aculeo foderent incautos, qua fraude
& insidiis circumvenirent eos quibus pa-
lam blandiuntur. Cecidit Tolmites eius
perfidia quem sibi amicum credebatur, &
vix placidè quiescit Aiacis umbra in hoc
concussi regni motu. Desiderabimur ali-
quando etiam à pessimis, ubi Parca suo
ictu imperaverint mori. Ibo inter hæc ob-
viam morti pervertenti ordinem naturæ,
& minorem fratrem maior annis sequar.

At

At postquam Iovi liberatori , & Proserpinæ libavero , suadeo , Philesitere , ne spem tuam desperatione dones. Venient verarum virium viri in defensionem tuam, & illa turba Veritatis affecla te cum Pinotidio in tutelam suam accipiet. Illa sapientiæ præceptis animos tuos componet, illa blandiloquo monitu severos mores mitigabit , & innato iampridem in vitia odio à conscientia tua indefessam probitatem extorquebit. Incipe itaque eorum providere receptui , quos præceptores habiturus es , & à proximorum hortulano- rum liberalitate quære convivium peregrinantibus.

Hæc ultima ad me Monasonis verba fuere , neque ego dubito quin singula eveniant , cùm à præsentia vestra in partem iam Veritatis inquiram. Omittite itaque pavorem & sine funeris sumptu , sine pompa , mortuo subvenite , vacuum animo corpus tralatitia humanitate tumulaturi. Prævisum exitum fortiter tolerate, ne constantiam defuncti impatientia vestra maculetis ? Relinquitte Præficis commendatitios fletus , cùm sciatis verum dolorem lacrymis indicere ne cadant ; & egesta muliebriter suspiria detrahete de generosissimi ducis laudibus ? Vocant ad se Dii quos amant, subtrahuntque eos hominibus,

nibus, ut & nomen eorum ab oblivione vindicent, & permittant eos à cœlo inquirere in laudes suas, & patientiam nostram.

Igitur composuimus tumulo Monastionis corpus, & lapidibus quos solos crudelis fortuna fugitivis reliquerat aggressimus sepulcrum. Iam manes ultimum proclamati in Elysio fruebantur fama sui, iam ad solitas operas reducti modestis vultibus desiderium tegebamus absentis. Vt enim solet discussis imbribus redire pristinus ætheri nitor, sic fletu detumescente nova tranquillitas roseum colorem revocavit in genas, quem nuper pallor mœstitię comes expulerat. Nimirum umbræ foelices tranquillitatem amant animorum quoniam ipsæ in tranquillo sunt? delectat illas ex alto bona nostra respicere: cæterum illæ nobis nusquam condolent, quoniam beatitudini contraria est condolentia?

Commodum, multiformes dapes fecerant Hecates cœnam, hinc placentorum lautæ reliquæ oneraverant terram, inde frustra secundarii panis, cum vetusto caseo, & nucibus & castaneis penè moretum fecerant. Hac omnes copia lætati destruebamus congestos temerè cibos, cum colonus quidam furtivè speluncam nostram ingressus ad Philesitærum sic ait. Plures

Mona-

Monasonis æquitatem ante has fores operiuntur, nam & nostri illius beneficiis ad servitutem usque devincti tanti hominis famam ultra miraculum posuerunt, unde hodie quasi ad sacrarium Veritatis immixti plebeis, rusticisque, nobiles ad illius tribunal ab omni terrarum parte studiosa celebritate congregantur, malis suis, & iurgiis à divino Monasonis ore remedium petituri? Laudata Philestærus clientum frequentia, proclamabis, inquit, Monasonem nobilitatem animi deduxisse in cælum quod longa probitate vivens meruerat, mecum tamen esse iuvenes qui occupare possint vacuum Themidis sedile, orbisque totius discordias certo iudicio componere. Abierat rusticus: neque Philestærus expectavit invitationem audientium, sed lætissima fronte antecessit curiositatem nostram. Quoties (inquit) Diana cursum suum æquali semper invectione perfecit, iunctisque cornibus reparavit orbem, toties Monason circumfusa villicanorum multitudine cinctus varios casus audiebat, & è Veritatis speculo quid decerneret accipiebat. Quisquis enim ante ora veteris cavernæ sedens iudicaturus oppositum sibi consulit speculum, certissima lege mendacium à veritate secernit. Quippe in eo verissimi vultus, habitusque lo-

E

quen-

quentium accuratius exploranti referuntur, exuunt omnes mutuatam personam & ementitos cultus ponunt. Ceterum suus color veracibus permanet, quem confundit mendacium, & fuligine teterrima maculat in speciem mauri. At glacies speculi puro fulgore nitida imitatur tranquillitatem maris ubi Veritas fabulis obtegatur, & velut ventis undique cessantibus tacita fileat. Quod si levibus mendacibus verax narratio coinquinetur, differtur aliquantulum serenitas, & exiguis nubibus speculi candor obducitur, donec iterum erumpat Veritas quæ sicut flabris spiranti Zephyri impurum aërem, & pestiferam contagionem suaveolenti flatu depellat. Restat, ut iudicem sortiamur qui expectationi confusæ multitudinis respondeat, & constanti iudicio admirationem mortaliū simul trahat, & sequatur Monasonis famam.

Necdum finierat, cum Tamias inclinavit in electionem meam, & quamvis ignorantiam timidissima deprecatione damnarem, accedere ad illius sententiam ceteri, simulque consensere in auctoritatem meam. Dum efferor sodalium manibus, dum propter puteal Libonis componor, dum mihi saxea sedes pro sella curuli paratur, dum Veritatis speculum ante oculos vicina in nocte figitur, & caveatur ne

prima

prima & malè fida umbra speluncae dictu-
 nis secretum detegat : memineras (inquit
 ad me Daphnis) & Alitophile Prætorie
 gravitatis , ut & tardo sermone ascititiam
 hodiernorum iudicum maiestatem possis
 testari , & insolentem severitatem vibranti
 supercilio fingere. Ista , plures iudices fe-
 cere , quàm scientiæ aut probitas ; quarum
 illi consuetudinem eò insolentius ejurave-
 re , quò iactantius æquitatem mentiuntur ,
 aut sanctitatem profitentur in publicum.

At ego veritus ne coëuntium clientum
 animi longiore mora solverentur ad con-
 fusum murmur , eriperentque mihi impa-
 tientia sua libertatem ex præscripto judi-
 candi , tacui ad querelam Daphnidis , ut &
 alienis querelis me permitterem , & ope-
 ram meam litigantibus addicerem gratis.

Vix pro tribunali federã cū juvenis ru-
 sticus ad eum quem manu ducebat. Heus,
 inquit , commilito , cavesis ne dicentem
 interturbes , nam & tu crassis auribus , &
 tarditate loquutionis jampridem meruisti
 ut taceres. Tum alter , at tu ne absurda
 mentiendo narrationis veritatem inani
 fraude iugules , nam & amitteret oratio
 leporem suum , & ab una lite veluti ab hy-
 dra litium mille capita succrescerent. Itò
 accepto responso , subiecit alter. Vi-
 derit cui contentionis nostræ iudicium
 permissum est , ne contumaci corne

respuat orationem in speciem Græcanicæ
fabulæ compositam: quam tamen si bonis
oculis & aure fideli exceperit, inveniet
omnia licet primò supra captum cogita-
tionis humanæ ardua videantur, factu fa-
cilia, auditu grata, eruditione plena.

In Aruernia quâ collibus asperioribus
assurgit, ursus & asinus, hic calce, ille un-
guibus infesti, in mutua vulnera sævie-
bant. Fortè viator tam immanes feras mi-
seratus ad extremum vitæ periculum fera-
li bello deduci: avete (exclamat quo ma-
ximo poterat nisu) fortissimi Martis clien-
tes, & generosæ bestię, ad imperium etiam
hominum lætis sideribus advocatæ! hor-
ret animus contemplando fortitudinem
qua libentius lethiferos ictus corporibus
excipitis quàm aurum alii utraque manu.
Nec me putetis huc sine causa venisse fœ-
dus inter nos perpetuum sanciturus! Ad
hæc quieverunt bellaces feræ, & reductis
in suam gratiam superciliis, hinc asinus
prævalida iuventa, inde ursus suis ungui-
bus fidens placati audiebant consulentem.

*Sic ubi stelliferum linqvens Cyllenius axem
Per totum descendit avum, cognata reponunt
Numina funereas iras, tristemque remittit
Quisque metum, belliq; sui medicamine viso
Miratur virgam, que vincula ferre leonem
Cogit, & imbelli tygres albescere rictu.*

Neque

Neque ille tardavit reliqua adhortationis suæ pertexere. Postquam, inquit, Doromisus Fortunæ Iliensis templum deseruit, omnia in deterius mutata artes hominesque sine mercede reliquere. Suffectus est in illius antistitis locum tardissimus equus, Tasticium vocant, hic grato hinnitu quos meliore vultu Fortuna respexit salutatur, & gazæ regiæ malus administrator non nisi bestiis felicitatem ostendit. Nam neque thesauros sibi commissos gloriosis militibus, aut probis iudicibus dispensat, utpote qui stoliditati suæ malè conveniant: sed è sylvis, stabulisque, & stercore eligit bruta sibi simillima, quæ in contumeliam Bellonæ & Apollinis deducat ad divitias & honores. Quid vetat & vos ad hunc beatorum numerum adoptari, cum cætera animalia membrorum fortitudine præcellatis? Hoc dicto ingressus in horrorem vicinæ sylvæ ursum asinumque reliquit magnis cogitationibus spes suas ad ambitionem torquentes. Tandem inter utrumque convenit, ut asinus per villas, oppida, & urbes ursum suo tergo deferret, hac novitate stipes aliquot æreas argenteasque in mutuum subsidium aggesturi: ea conditione, si ursus ad fortunam festinans expectatas opes à Tasticio acciperet, ut in asini quoque lucrum æqua pars cederet.

Itaque aggrediuntur iter quod ad Eleuteriam ducebat. Ac ut primum steterere propter Ligeris aquas qui præcipiti cursu instabilem volvit arenam, & incerto alveo spaciosas planicies percurrit, metu horridi imminentium calamitatum omen putavere occursum irati Dei, qui tum etiam vicinorum terras sua colluvie deterebat. Neque ego, inquit asinus, omnibus crediderim, quid interest infelicibus an fluctus absorbeant perituros? an melius nos excipient terræ si fatorum acerbitas peregrinis indixerit mori? saltem crurum! ongis voluminibus ligatos, iuncta mors feret, umbrasque felices uno cymbæ tractu portitor Charon Elisijs reddet, ubi magni spiritus bestię laureta, & victricibus palmis loca consita obambulant, & à Plutonis imperio summotę inter amoris leges & delicias melioris naturę indulgent immortalis genio. Aude aliquid natalitijs tuis dignum? nam aut necesse habes cum infanienti furere, aut malo augurio detentus frangere propositi constantiam, & audaciam tuam subita verecundia destruendo, prisca latebras repetere, ubi lento otio saginatus danues primam ambitionem. Nihil te morari debet! magnanimi est adlarrantes Scyllas contemnere, & exemplo Lunę quę dispendijs Phæbi lucet noctur-

nos canes irridere. Et ecce nihil aliud expecto quàm communionem periculi, imò præcedo te, & si me vectorem non fastidis, mihi Ligeris pro Helleponto erit, asinus tibi pro ariete; forsan in Eleuteria Colchidem inveniemus, & in æde sacra Fortunæ Iliensis, vellus aureum?

Incredibile dictu qua audacia bonum socium ursus superascenderit, qua levitate fessorem per rapida fluenta minacis fluvii asinus vexerit, quo impetu cavatas prioribus unguis undas fregerit, quàm molliter crura in ulteriorem ripam reposuerit. At posteaquam de fluctibus extulit se: penè ad necem laceratus unguibus ursi (qui ne arietem suum inter undas novus Phrixus desereret, fortib. uncis adhæserat asini tergo) vulnera fortunarum ingentium prænuntia existimans, nihil de sævitia fessoris conquestus, ne alter exprobraret ignaviam, fortiter casus suos tolleravit.

Inter hæc ausis ulterius progredi omnia ex spe proveniunt, agrestes, oppidanique desertis velut in solitudine ædibus intentis ad lætum spectaculum animis, variis muneribus onerant ursigeruli dorsum, gratis asino ponderibus, qui & miraculum simul incedebat & thesaurum.

Ad istum modum à singulis aliquid corradentes Eleuteriam, mox Ilium perveniunt, ubi largiore questu gravati, & fœcunda

accrescione læti pinigero diversorio f
 suaque bona commiserunt. Ut intellexi
 stabularius causam quæ utrumque ad am-
 plissimam urbem vocaverat, delectatus
 novorum hospitem contubernio in hæc
 propè verba cœpit.

Novissimistemporibus quando Prota-
 gon per mortalitatem commeabat, pate-
 bat in honores merentibus via: nam &
 Doronifus artes amabat, & similitudine
 morum Protagoni gratus malebat emere
 ingenia quàm corpora. At hodie qui re-
 gnat Geryon simul atque præfecit ærario
 non suo Tasticium, ostendit noluisse Vir-
 tutem auri gravitate onerari, aut inquina-
 ri sordibus malè cumulatae pecuniæ, quæ
 homines scarabæis similes facit, quos fimi
 gustatus vitiat. Quicumque igitur ad sum-
 ma vota properant, ut inter cultores For-
 tunæ reperiant locum, ad illud tantum
 studium sese applicant ut sentiantur se ni-
 hil scire. Hoc præceptores, hoc paren-
 tes liberos docent; & si quando ignoran-
 tiæ fortior natura repugnat, otio & præ-
 maturis voluptatibus sepeliunt incautos,
 & magnos spiritus per se ad æternitatem
 assurgentes instabili divitiarum fulgore
 præcludunt; existimantes in eo summam
 doctrinæ consistere, ubi elementarius iu-
 venis infideli lectura litteras in syllabas,
 sylla-

yllabas in verba coagmentat, aut componit. His stat in templi sui limine felicitas, & cultro blandiente nutu in osculum ignavos pariter & stolidos applicat. Plerique inter mortales diversis ætatibus ante fores templi Fortunę liberalis præcepta chartis mandant, serviuntque bestiis quibus pro manibus pedes, pro digitis obtusæ ungu læ dudum fecere ut scribere nescirent. Nam in collegium sacerdotum qui dant operam sacris inconstantis Deę, mulitantum, asini, equi, & boves ascribuntur: feras quippe non patiuntur tam mansueta animalia, sed eas ad bellicas dignitates servant, & supervacuos honores supra summum cum sideribus elementum micantes.

Pro Fortuna in sublimitate aræ stat monstrum ferocius Ægeø, qui centum ensibus minabatur Iovi cum Titanes affectarent cœlum. Huic pedes sex diversis motibus instabiles, ita ut facile hinc detru di posset si aliquis inveniretur quem fatigaret vita ad desiderium laudabilis exitus. Totidem manus vario gestu accipiunt ingentia munera aut exigua concedunt. Multi nobiles confusa vestium permistione deformati in speciem pumilionum quos annuo prælio grues infestant, aut errantes Geryonis pedes ad stabilitatem componunt, aut podicem lambunt novissima

sima

ima exoneratione ventris foedatum; si
 mulque cum excrementis aurum liquati
 combibunt, neque enim aliud metallum
 calidus stomachus sustinet & concoquit.
 Multi à sura pendent, à tibiis alij, beatiore
 de genibus expectant crepitum defluvij au-
 rei præcursorem. Numquam scilicet grata
 expectantibus tempesta erupit nisi ante
 collisæ nubes dulce personaverint.

Hic ubi placatur supplicanti si precibus,
 concutit triceps caput, & statim in orantis
 sinum tænia serica neptunij coloris de-
 scendit. Ad quod signum Tassicius paulu-
 lum in pedes assurgens, priorum crurum
 vinculis implicat exoratum, aurasque hin-
 nitibus crebris pulsans, aut eum vacuas
 sedes occupare imperat, aut è templi tho-
 lo inter fartim pendentia nobilitatis insi-
 nia rapere equestrem torquem qui solus
 nobiles bestias facit, atque illo vincire col-
 lum quod melius ad scapas gemonias, &
 deforme bustum, plutonium funis strangu-
 laret.

Finierat diversitor, & iam nox altior
 suaferat somnos, cæterique sub eodem te-
 cto quieti se reposuerant: neque tamen
 cum alij hospites altum sterterent, sollici-
 tæ bestiæ mēbra lassitudine fessa lecto per-
 misere. Damnabāt Auroræ moras, & Lath-
 mo tenebris ultra Cimmerias inhorrente
 abdi-

indicabant diem, quòd tam diu inter rubé-
 tis Deę amplexum Cephalus retineretur.
 Longū est omne compendium, & tardum
 omne momentum sperantibus : ipseque
 voluptates timentur ab his quos cupido,
 & desiderium expectati eventus ad impa-
 tientiam obligat. Neque longè lux ab-
 erat, mota est Aurora sollicitudine be-
 stiarum. Præluxerat iubar, & ingentem
 Phœbum ab undis Hispanę Doridos edu-
 xerat. Quis, in clamat ursus, stabuli fores ia-
 nitor absolvit? summus dies est, etiã tum
 tacent cardines, & nullus est qui januas re-
 feret? Vbi clainici, factores, lacernarij, sub-
 ularij, solearij? Accurrit ad illius impe-
 rium numerosa familia: hic, præpeditum
 multiplici penna pileum imponit capiti
 immanis feræ; ille, carbasum æqualibus
 spiris & sinubus rotundum ornamentum
 collo aptat: alij caligas conchiliatas, holo-
 berum thoracem, ensen, balteum, tibia-
 lia, periscelidas, calceos, palliumque è
 purpura bis cocta auro intertextum in-
 duunt.

At parto ex alia generosa stirpis a sello

*Auribus è geminis circum cavata tempora pen-
 dent*

Auro durata phalera, cui plurimus ora

Ostri fulgor abit, fulvum sub dentibus aue-

rum

*Manditur, & rigidi gemmis micuere tapetes
 Instrati dorso; non fortius aethera lustrant
 Solis equi, quando fraternas languida flammæ
 Luna fugit, mergitque vadis luctantia contra
 Sidera, & immenso condit sua lumina Ponto.*

Itur ad constitutum templum sequentibus mercenariis satellitibus, cum fece populi prosequenti conductitiam pompam; quæ ubi pulvinaribus sese intulit, ursus humi proiectus adoravit Geryonis statuam, & votum quod spes incitabat per tot pericula constanter servatum fortunæ tanti numinis persolvit.

Per te ego fecundiores Amaltheo cornu dexteras, per Danaës imbrem deprecor, per messes aureas, per tot exempla felicitatis quæ ubertim circa pedestuos repullulant; patere bestiam in hoc tuo sacratio subsistere, & inter tot famulantium greges ursum numerari, qui rictu cruento nihil nisi invidentium tuæ gloriæ cædes despumabit, & quod hæc apud vos nobiles multum æstimari intelligo, qui per fas & nefas iram tuam vindicabit etiam innocentum suppliciis.

Numquam humanior fuit Geryon, continuo cærulea fascia evolavit in supplicantis sinum. Sensit ursus divinæ providentiæ beatitudinem, & illicò equestri torque donatus

donatus deseruit testudinem templi, novis honoribus tumens, & ab innocentia sylvarum voluptate levissimi muneris corruptus, in superbiam & insolescentem factum degenerans.

Dum hæc agebantur, asinus è spatiosa porticu contemplabatur scribarum veloces manus, qui sedentes in atrio, Fortunæ præmia variis voluminibus inferebant: & alia omnia, qualia omnino diversitor descripserat. Invitatus locorum splendore, & prolectante spe opimæ hereditatis quæ iam tacitus devorabat, propius accessit, mox paulò fidentior, intra limen fani sese faciens, nixus posteriore genu, priori verò amplexatus aram, sic adprecatur. Tu qui Parcarum fila, & imperia fatorum pro arbitrio regis! qui exemplo crescentis Iovis inter pastorum casus educatus parentum inopiam penè sceptro mutasti: & nunc benefactorem Saturnum de cælo deturbare cogitas? Tu qui libertatem hominum longa annorum præscriptione super animalia cætera superbientem exitiali servitio premis? Qui tot insignes bestias sub quarum onere circumiacentia tribunalia gementi humanitati præfecisti? Veteris fœni & segnium carduorum cibo remoto assere me in aureum convivium tuum, & istis bestiis immanitate corporis,

tum

tum Arcadicis etiam grandiolem asinum,
 ascribe in cultorum tuorum gaudia, ad quæ
 non modò se favens Fortuna, sed & ho-
 minum quoque studium inclinât.

Non segnius dexter Geryon asini de-
 votionem optata tænia comprobavit, as-
 surgunt Fortunæ antistites, detractisq; hi-
 phippiis sacerdotium cum tribunali asino
 dari iubent: quod ubi per scribas publicis
 instrumentis relatum est, confusis ruditi-
 bus, mugitu, atque hinnitu antistitem no-
 vum salutavere junctisq; cum fide pecto-
 ribus, tumescencia pælearibus pectora, &
 osculum simul miscuere.

Cæterum suis muneribus fors lassata
 (quæ nunquam magis clarescit quàm per
 publicam aut privatam calamitatem, bonæ
 stabilitatis impotens) ursum ad graviores
 priscis misèrias improba manu reduxit.
 Etenim sicut inanium spicarum calsi ver-
 tices per ventorum ludibria ubi semen a-
 misere cœlum suo cacumine spectant; in-
 grata altitudine agricolarum simul studia
 & turbinum impetus deludentes: sic illi
 quos paupertas inter inutiles honores im-
 plicat, nullo divitiarum pondere gravati
 inferunt quidem sideribus caput, sed tam
 molesto dignitatis fulgore, & superflua
 magnorum nominû messe, ut nihil aliud
 præter auras & infortunia redivivo ad
 misc-

miserias corde percipiant. Inde, plerique cum incommodis suis pertinaci modestia luctati, permittunt se communibus vitiis, & vitā suam ad alienas iniurias, & sicciorum officia præcipiti commodant. Hoc sensit ursus, quem familiarium rerum necessitas inter steriles nobilitatis titulos opē nuper vectoris exoptulare coëgit: neque enim poterat longis ieiuniis extenuatum corpus ad extremam necessitatem durare. Verum asinus mutato genere vitæ mutaverat mores: & quamvis aurum modio metiretur, malebat accipere, quàm dare.

Querebatur ursus ruptam, tam citò societatem, quam volebant leges semel contractam non aliter quàm mutuo consensu resolvi. Eam conditionem qua vocaverat vectorem suum in partem sperati lucri si à Fortuna reciperetur, reciprocam intelligi, & tacitè cautum ut asinus pari obligatione teneretur si spes decepisset ambitionem suam, & ille vector asinus expectatam Fortunam occupasset.

Mirabar superficiem speculi pererrantes umbras, faciemque dicenti eandem permanere, diverso tamen habitu, & vestibus longè alijs quàm uterentur hi quos rusticitas ad stivam & boves damnat. Etenim de cæruleo serico per latus columba aurea discurrebat. Micabant circum simplicem
avem

avem aureæ quoque flammæ , quæ fluctus suos vario lapillorum colore crispaverant. Eodem insigni coruscabat notabile pallium in ea parte qua capulus argenteus ingentis gladii sinistram manum superbe suspendit. Hoc ludibrio mens attonitadum diversas species concipit penè oblita est quod suggereret. Revocavi tandem spiritum ad tot miracula fugientem, & iudicium velut ad Philadelphicam Pharon, aut Herus lucernam , in hanc sententiam decenter retorsi; videlicet, non teneri asinum pro socio, cuius servitium curasque cæca etiam Dea æquissima liberalitate donasset, lucra penes eum esse debere qui incertam foelicitatem & nullo voto conceptam per certissima mala quæsiisset animis ad calamitatem obstinatis. Videri tamen tum demum ad bonorum communionem vocandum ursum ab asino, si summitteret corpus asini obsequio, & pari viarum laborumque discrimine quo nuper fuerat, exceptus sustineret sessorem.

Tunc verò recepit intermissam orationem ille idem qui paulò ante loquebatur. Et per fidem (inquit) in conditionem bestiarum syncerum iudicium fecisti. Nam cum inter has altercationes asinus ad Gephyrium nescio cur legaretur, promisit in ursi manum se omnia quæ à Gephyrio accipe-

ciperet fidelissima sorte inter utrumque partiturum, modò se tergo admitteret duraturo obsequio donec ad eam terram venissent quæ quondam erroribus Æneæ requiem posuerat. Etiam generosas mentes fortis melioris expromissio ad servitutem domat, omnia fiunt ut paupertas fugiatur: nec iste regii ordinis ursorus recusavit extremum servitii genus quod in miserrimum canterium torquatum equitem ignominiosissima metamorphosi vertebat. Venalis est omnium vita, etiam eorum qui se à libertate vindicarunt infamiam consuetudo sustulit. Neque dedignantur Sabæorum reges, ubi odorata messe camporum hilaritas exultat in fimeto consistere.

Cùm ergo pars eorum qui asino serviebant præcessisset, ut diversoria in adventum celebris legati quàm humanè pararentur. Alii itineris impedimenta auream argenteamque supellectilem, peristromata, mensas, lectos, & quidquid ad magnificentum apparatus luxuria & ambitio invenere, mulis, plaustrisque inveherent. Nec deessent qui comitarentur incidentem urso legatum. Commodum, superatis Alpium iugis (ubi nives illudentes calori Solis frigore suo radiorum flammantium impetum retundunt) ad Rubiconem venire,

Qui Gallica certo

*Limite ab Ausonijs determinat arva colonis.
 Tum latus in niveis fuscum deponit arenis
 Versus, & obstantes infringit pectore limphas.
 Inde abit ulterius, medijque per equora tantum
 Torrentis defert equitem, qui pallidus ora
 Vertit ad ablatum littus, pedibusque recurvis
 Versi terga premit. Stant circum brachia collo,
 Cornea qua duro devinxerat ungula cornu.
 Succititurque tamen, nec certo pondere fluctus
 Sustinet: & membris vectoris lubricus errans,
 Quid faciat nescit. Multum post terga relictum
 Fluminis, & totidem fallaces computat undas
 Ante oculos. Tentat suprema pericula mortis
 Evitare miser, flexisq; utrinque lacertis,
 Inter gannitus, vastum genitale natantis
 Condidit in clunes, femori quò iunctior esset,
 Hereretque magis: rabidoque hac addidit ore.
 Hi tibi sint fluctus multa pro Ligeris unda,
 Proque tuo amplexu crura hac, proque ungui-
 bus inguen.*

*Ausonios addisce pati, nexusq; iocoque,
 Queis robustus Amor, queis gratia masculi
 formæ,
 Et melior Cypris foelices ingerit ignes.*

Interrupit dicentem adversarius qui ha-
 tenus tacuerat, tam blanda oris severita-
 te, ut sævientibus Iove & Neptuno in va-
 rias tempestates posset indicere pacem.
 Noli,

Noli, inquit, suggillare vitia mea, & inutili deprecatione exigere à iudice invidiam. Iampridem litis hujus infamiam sustulit procera potentia. Sicut napeli aut aconiti flos lethalem torporem inter rosas & lilia perdit, sic inter suaveolentes divitias non invenit foetens scelus suppliciū. Quidquid supra nubes evexit Naturæ aut Fortunæ imperium, placidè regnat, & quiescit; infra nocuum frendent fulmina, corrugat aëris frontem spissius cœlum, aut cum grandine lacrymas exprimit. Ista non tangunt Deos, quos humana superstitio temerè fecit. Quidquid Poimenarchi peccamus castigat auri fulgor, & occupatæ per timidam mortalium pietatem vires, quibus etiam in animas iniquissima pœna sævimus. Non dedignabor mores meos ad censuram traducere, & submoto fabularū velo aperire scenā vitæ meæ. Statim reliquit rusticas vestes, ingens palliū cū purpurea tunica defluserat in pedes, petasoq; capiti imposito, & compositis circa pectus fericis nodis qui de pileo tremuli pendebant, postquam expuit longa tussi marcorem, omissum sermonem sic retexuit.

Quod alter sub asini nomine lusit, transiit illud omne in partes meas. Illuxit nascenti mihi pestiferum sidus, & contumacem ignorantia animis ad scientias obdu-

ctis inſeuit. Sed nihil eſt ab omni parte miſerum. Pro ſolertia ingenii floridum corpus, & membrorum omnium grãtia benevolentia fortis minor, quæ literarum gloriam pertinaci mendicitate vendens, eoſtantum amat, quos ſolutum natura robur ad Muſarum & Apollinis odium reliquit. Hinc inexpectatus honor diuinæ ad Gephyrium legationis, & ſubitus in me Geryonis favor procacem ad opes aviditatem antecedens. Hinc ſervile Philoceni officium, quod ab equite regio neceſſitas, & anhelantes ſub paupertatis pondere nobilitatis tituli extorſerunt. Satis ſub urſi fabula & perſona villici delituit, prædeat iam totus & ſuus in theatrum, ut ante iſtud Veritatis & Juſtitie ſacrarium agnoſcat me indulgentiſſimum patrem, feſtinata adoptione præoccupantem Naturæ leges, & prodiga liberalitate parentales curas prævertentem. Nam cum ex Eleutheria diſcederem oneravi cum ingentibus donis, & ingratum iuvenem ad partem lecti recepi, in his locis, in quibus olim Cæſar maluit occupare imperium Mundi, quàm relinquere. Nemo dixerit deformem roſam quia colorem ſuum induerit à cruore inſidioſæ matris Cupidinis, ſic neque vituperaverit puerorum amoré quod ubique, fœminæ ſint. Nam neque cor-

rum-

rumpit amabilem puerorum formam u-
sus, neque illud exoticum scelus vitiat du-
ras Naturæ leges quæ ultra Græciam u-
tramque masculum cupidinem truculen-
ter fugavere.

Perit Gratiarum pulchritudo quando
Vulcanus atra fuligine obsitus ministras
imperitantis sibi Veneris quærit ad am-
plexum, & nihil est quod homines magis
beneficiis deterreat quàm ingratus acci-
pientis animus. Plures hic turbo de subli-
mitate Fortunæ discussit, quàm ignavia,
aut ignorantia. Non cessavi tamen im-
merentem amore simul & munere prose-
qui, pretia voluptatis externæ, quæ rarò
Eleutherianis nisi per insolentiam & cri-
men placet. Ut verò me Gephyrius pal-
lio coccineo donavit, Flaminemque fe-
cit Dialem, quæstuosissima quæque sacer-
dotia in Philoceni sinum congeffi, quo-
rum redditibus insolens inter nobiliores
regni in laude & gloria vivit; cùm apud
eos divitiæ inter potentiam & virtutes nu-
merentur. Deridet tamen alumnus infe-
lix liberalitatem meam, præscriptosque
ambitioni suæ fines superbissima temeri-
tate contemnit. Petitque hanc purpuram
(quæ de Regum imperiis disceptat) in
auktionem & licitationem substerni. Ut
hoc ultimo beneficio saginatus nomen
meum

meum traducat ad infamiam, & celeberrimam auctoritatem per confragosa paupertatis præcipitia ad exemplum innocentis Hippoliti taceret.

Nullæ nubes exasperaverant splendorem speculi, & constans loquentis imago quidquid postremus dixerat demonstrabat à Veritate comprobari. Sed iam juraverat Philocenus in benefactoris obsequium, fidemque: exhortatione mea adductus ad aliquam rei familiaris curam, vitaturus deinceps prodigalitatæ scopulos ad quos plures juvenes impingunt quàm cadaverosi senes in avaritiam.

Tum verò movit obstantem turbam validis pulsibus Acignius, & corpus inter frequentiam audientium impeditum velut è vinculis expediens celerrimo cursu sese intulit in os speluncæ, proculdubio præda insequentis militis horrendæ proceritatis, & qui pannucius totus nihil magis ostendebat præter ossa extuberantia quàm gladium quem obducta ad crudelitatem fronte intentabat in Acignii latus, nisi rusticus equè laceris vestibus percussus fuisse militem ad aliam pugnam revocasset: qui novam cædem videbatur facturus nisi astates respexissent ad pacem, & impetus furiosorum repressissent: Non aliter æris sonus incitatos venantium clamore

canes

canes à morſu feræ reducens, ſævire eos ultra latratum non finit. Prior temperavit ab ira ruſticus, & candida fame labra ad hanc querelam deduxit.

Vt in corpore invalidum membrū continuis fluxibus debilitatur, & in lacunam omnia purgamenta peſtiferę domus ingeruntur: ſic nos quaſi ſentinæ & debilia regni membra contagione & morbis civilibus atterimur; mortuum mare, ſterile ſibi! undas nobis inutilis ſummittimus alienis navibus, & ambitionem magnatū augemus noſtra ruina. Vetat hyems prominare herbeſcētes ſegetes, aut obterit eas ingrata glacie, aut immoderatis imbribus annuo naufragio mergit. Gemmas quas in vitibus benigno flatu excitavit Zephyrus naſcentes urit Aquilo, vel adultas grandæ proſternit. Spes omnes noſtras aut rubigo vitiat, aut Syrius confumit, aut venti proterūt, aut lueſtabida corrupto cœli tractu enecat. Vt in domo vetere omnes lapides excidium minantur, & annium cunctorū curſus ad Oceanū: ſic nos innumeris malis affligunt mutationes temporum, & hominum ad aliena ingluvies cœli iniuriis maior. Pro crimine omni paupertas nondum ſatis extrema. Præter tributa & decimas quas iniurii domini pro reditu habent, damnamur ad inſolitas operas, & ad cultu-

culturam alienæ glebæ inviti deducimur.
 Dum squalent pauca agrorum iugera, antiquum patrimonium, quod nondum omne perdidērunt avaritia pacis, & licentia belli. Sic nos misere servientium animæ ignobili morte deficiamus, nec aliud effusi toties sudoris, sanguinesque pretium expectamus, quàm virgas, secures, catastas, cruces, & alia pro dominorum ingeniis supplicia, quæ humana malignitas inferioribus intrivit.

Accedunt damnosa fœnora, quæ pecuniæ cumulandæ causa intulit ingeniosa nimium & solers in splendorem suum ambitio, quorum fœturis citius otiosi in civitatibus ditescunt, etiam his quos cupido gloriæ, aut utilitas mercium ultra Herculis columnas advectarum rapuit ad aliquam fortunam :

Hoc usura vorax, avidumque in tempora fœnus.

Post hæc, inæquali forte exactiones crescunt, modò per capita, modo pro censu inferuntur; inveteratum malum, & quod in singulos dies fit robustius, dum speciosis nominibus venena ista teguntur, quibus minus vetus imperii ærariû quàm paucorum qui malè sub regibus regnant polluantur arcæ; qui falsis titulis suam

crudelitatem, avaritiam, rapinas; remedia, subsidia, vectigalia, & erogationes vocant: nota publicarum cladum nomina. Hinc fit, ut princeps pecuniis destitutus sine autoritate restet, quæ nunquam bene servantur, si desint Virtuti sua præmia, & militibus ex laboribus spes. Aurum enim in Republica idem est quod in humano corpore vitalis spiritus, quo cum sanguine egesto membra omnia in mortem patent. Tot in exercitu millia sub paupertate laborantia onus sunt & prædæ. Tum demùm ærarium incuria & prodigalitate exhaustum per scelera supplendum est. Empti milites instabili in imperantes fide, ubi stipendiis fraudantur, feruntur in furorem: & si qui denique probi sint, illos contagione sua ad insaniam rapiunt. Nostra bona, quasi hostile spoliolum, venumdantur. Fœlices qui gustavere tot mala, nondum autem fecerunt omnem ebibere. Omnia sunt in bellis civilibus misera, sed nihil est miseriùs quàm benè partis non posse frui? Gemunt percussi securi boves, & inexpletos diurno labore novalium sulcos implent cruore suo. Pelluntur oves à pastu, & nusquam redituris vestibibus exuuntur iugulatæ. Relinquent sub ipsis caulis dulces animas nutrices pauperis familiæ vaccæ, & ab-

uberibus suis lac extremum suffundunt
 Cuncta denique velut pulcritudo florum
 matutini uno momento vanescunt, & ni-
 hil miserorum oculis superest ultra cinere-
 rem & favillas.

*Quid non mortalia pectora cogis
 Auri sacra fames, & amor sceleratus habendi
 Non tantum segetes alimenta que mitia poscunt
 Ad iugulum gladijs, scrutantur viscera terrae
 Quasque recondidimus, Stygijsque adinvicem
 umbris
 Effodiuntur opes, irritamenta malorum.*

Nec iste miles tot damnis meis satiatum
 pepercit liberis, temperavit quidem à mu-
 crone, sed tam improba humanitate et
 spiritum adempto victu lento effugio te-
 nuatum pejus solverent quàm si eos en-
 dedisset neci, Diis infernatibus votum
 Utinam tam in potestate mea esset acce-
 ptarum cladium oblivisci, quàm tacere
 vel si negaret recens dolor silentium, vit-
 me infœlix cum voce nihil profectura re-
 linqueret. Similes sumus serpentibus quo-
 rum morsus torpent sub frigore, nos no-
 stra imbecillitas arcet à nocendo, & nun-
 quam nisi cum anima exertum aculeum
 relinquimus, quem aliena iniuria in si-
 ultionem expressit.

Ad hæc miles. Quod, inquit, in cœlo primum mobile, hoc apud nos Acignius civilium motuum causa omnis & origo. Alii istius agitatione insaniunt, hic sua: nunquam cessaturus nisi Eleutheriam in ditionem Lippi miserit. Etiam in suda pacis grassatur inimicus ignis varia face, quæ flammæ suas in plures species mutat, & multivago fulgore coruscans pro tempore colorem induit, & cum tempore deponit. Iactamur interim civilium bellorum tempestatibus, & ut in irato mari sit, diversis flatibus turbarum: seditionumque; quæ prudentibus eò apertius videntur, quo reguntur secretius. Neque enim moveri potest & contundi hoc imperium, nisi ante cives cum civibus concertarint, & sic defessi ac exsanguis inhiantibus Iberis tradantur. Relinquo annorum præteritorum tristia monumenta, hoc luctuosissimo exemplo contentus quod me ad paupertatem duxit per eandem viam qua reliqui regni nobiles ad certissimum exitum inconsultò præcipitantur. Quid aliud Retarius ad Gephyrium missus legatione sua peregit, quam ut invicem bellaremus? Quid aliud Acignius cum Geryone, quam ut Eleutheria gignendis inimicitias per se nimium fœcunda ignote potentia subderetur? Pudet referre avi-

ditatem innocuè prædantis, ad quam na-
 seant etiam hi qui ignominiam confun-
 pserunt. Hoc, quodcunque est, Acignius
 fecit, sive ille Geryonem ad odium voca-
 re voluit, & Liphippum ad regnum: sive
 malè quæsitæ potestatis fautor, maluit E-
 leutherianos perdere, quam servare. Ve-
 rum est, aguntur bella istius ductu, &
 nondum tamen infamia pessimi excidi-
 cessit in authorem. Per hunc, Geryon
 regnat; per hunc, Geryonis parentes affi-
 nesque assequuntur periculorum præmi-
 etiam si periculis non affuerint! At reliqui
 magis inopia quam laboribus fessi in sce-
 lera ruunt, cumque videant interclusum
 sibi ad honores & divitias iter, credunt
 innocentibus aliquando licere nocentes
 esse. Hinc seditio, libido, sævitia, &
 quidquid privati hominis nomen supra
 principem elatum contumacibus in glo-
 riam animis immittit, impatientes obse-
 qui ubi eum imperare vident quem ad
 servitium & dedecus natura genuerat. Ab
 eo fonte ira & questus, & postquam non
 subvenitur, quisque sibi remedium querit
 à licentia, ad quam facillè ducuntur iuve-
 nes quos penuria à virtutibus seiunxit.
 Eos amici pariter & inimici per colonias,
 municipia, urbésque, atque oppida disper-
 sos nunquam tuto excipiunt: spoliant, ra-
 piunt,

piunt, non sacro, nō prophano abstinent:
 feruntur in omne nefas, cunctis obnoxii.
 Non enim habet legem necessitas, & ie-
 minus stomachus, & corpus petitem sæ-
 pius telis, quòd pestilentia & fames citius
 hoste corrumpit. Hæc si me (ô Alitophi-
 le) ab accusatione rustici non liberant, si
 nocens est, qui non spontè est nocens; si
 paupertati frænos imponitis quicumque
 aut auditores hîc adstatis aut iudices! si
 auxilia vitæ miseris militibus erepta, etiam
 merentibus denegatis! si vobis ignotum
 est,

Quid cade calentibus armis,

*Quantùm ira liceat, motusque quid audeat
 ensis?*

Si vobis sceleris tanta est iniuria nostri?

Mergite me fluctu, vel si suprema recusant

Fata moras, iuvat hoc scrutari viscera ferro.

Demiserat in terram capulum, compo-
 sitamque aciem gladii ad pectus tentabat,
 cùm sic orsus est Acignius.

Quotquot orbis terrarum reges tenet,
 hos omnes Gephyrio subdidit religio, &
 fortuna in illius imperium obstinata. Me-
 tus, & terror & severitas, vincula sunt au-
 thoritatis quam in omnes principes spar-
 sam dudum agnovimus exuta libertate, &
 adempto per inquisitiones loquendi au-

diendique commercio. Sic paulatim re-
 fracto pudoris clauſtro in populorum a-
 nimos irrepſit adoratio Gephyrii, & eo-
 in Imperatores armavit quibus audaci
 fuit recuſare ſervitutem. Data deinde im-
 peria, & immutato ordine naturæ Ge-
 phyriani ad externa ſceptra vocati: inte-
 quos etiam vetere inſtituto delectus fuit
 Vt enim aquila pullorum generoſitatem
 experitur ad radios Solis: ſic Gephyrii
 principes, prolem ſuam, ſi ad lumen reli-
 gionis malè fideli oculo conniveant, præ-
 cipitat è folio regali, veluti adulterinos &
 degeneres. Vnde fit, ut ille plerumque in
 primogeniti iura ſuccedat, cui reverentiæ
 maior & conſtans in patrem obſequium
 Et iam diu eſt, à quo minorem natu Li-
 phippum fratribus præpoſuit. Frangit ni-
 mirum naturæ leges paternus amor quem
 gratia filii, & pietas, & probi mores fece-
 re. Fateor, vehemens olim fuit in Eleu-
 therium Gephyrii affectus: ſed ut ſolent
 mobiles eſſe hominum voluntates, illius
 inclinatio in Liphippum ceſſit: pro quo
 laboramus, ut fractis per bella civilia E-
 leutherianis, irrumpat in florentiſſimum
 regnum Europæ caput, & ſi ſorti placeat
 poſt paulo umbilicus Ibericæ dominationis.
 Nec iſte miles & ruſticus quod que-
 rantur, habent: tot actos labores, tot da-

una passa ! quos pro religione bellantes
 æternitas excipiet, & certissima foelicitas,
 quæ tantum illis patet, quos ad utilitatem
 Liphippi, & Gephyrii nomen mors fu-
 nerata est. Non sustinuit insolentiam Da-
 phnis, sed Acignii intempestivè mentien-
 tis vultum excussissima palma percussit,
 iustisque iniuriis incitatus, in alias quoque
 corporis partes sæviisset: nisi Acignius
 relicto inter manus verberantis pallio, per
 mediam turbam fugere cepisset. Neque
 diu moratus Daphnis relictum pallium in
 militis faciem misit, hostile spolium. Sed
 & hic, ut iustam rustici litigantis quere-
 lam leniret, abstinuit Acignii pallio, &
 reliquis permisit iudicium.

Tunc Botris pro præcone agens, si qui,
 inquit, restant litigatores, hos universos
 & singulos ad hoc tribunal sisto. Nec
 mora vir quadragenarius ut apparebat,
 paululum semotus à turba, eiulans, ac di-
 lanians impexoscines, ut ante me stetit,
 in hunc ferè modum declamavit.

Quod adhuc spiro & vivo fecit men-
 dacium: quod hodie vobiscum mori ge-
 stiem Veritas faciet. Intus est accusator
 qui me ad tribunal vestrum traxit. Lanci-
 nat me conscientia mea, & internas lites
 movens, petit à iustitia vestra supplicium
 dignum criminibus meis. Cruentus entis

iam super impia cervice pendet. Omnia lacera sunt, perdita omnia, si semel foverimus probitatem, & ab horrore imminentis necis subtraxerimus corpus alias pro Veritate moriturum. Neque ego à benignitate vestra licentiam dicendi deponcam. Licet enim magnitudo rei grandia verba detrahat quibus deberem loqui, ipsa tamen historiæ novitate securus, iudicio meo demerebor silentium.

Nondum Clodoveus Typhone percusso exuerat servitutem, nondum imperium Protagonis receperat, & iam tamen nuptiæ, iam prolis spes, & omnia futuræ regni fœlicitati accommoda: Circenses ludi, scenicæ artes, & loquacia per lationes & mutos motus tripudia. Inter quæ nobiliores Eleutherianorum equis invecti Sybariticam saltationem explicuere. Intentæ sublimioribus palatii tectis nubes spatiosam aream tegebant. Ponè fenestram è qua spectabat cum coniuge sua Clodoveus theatrum vacuum erat. Ac primò simulata fulmina cum stridore è ceraunoscopio excussa: mox disiectæ nubes loco syderum varia lumina aperuere. E summo deinde periactu versatiles machinæ descendentes Venerem cum Cupidine suo, Gratiisq̃ue, Polhymnia, ac Palade vacuo hæctenus theatro tradidere.

Nec

Nec mora acido cantu cælestis turba hoc
versu regni numina salutavit.

*Nos vestro famula iugo
Orbis quidquid habet congerimus Dea,
Et palma tegimus thorum,
Quem non tempus edax destruet, aut sequens
Ætas. Iam veniet cohors
Multæ gente gravis, fertilibus comis
Excussuræ ferociam.
Qui Syrtes Lybicas, qui Tanaim colunt,
Aut Tygrin rapidum bibunt:
Parthique, atque Arabes; Æthiopes quoque,
Et Pani fragili fide.
Hos nunc vestra vocat copula, non mala
Vestris abstrahet imperis
Sortis ludibrium, non necis imperius.*

Sequitur est cantionis dulcedinem turbarum streperis clangor, & in hippodromum cum equitibus suis educti equi, revocantibus interim Parcis cantatrices Deas in suum theologium. Hinc Assyrius eques compositus in maiestatem equum suum ad concordiam præcinentium tubarum regebat. Proximè laxatis frenis in speciem pugnae, volitabant, Maurus, Medus, Parthus, Arabs. Non deerat equiti Persico quem Tolmites, non Ibero quem Ajax, non Germano quem Enedrevus

130 EUPHORM. SATYRICI
repræsentabant gentilitius tumor. Scy-
tha veloci actu percurrebat omnē aream.
Tardum Suevus ititabat. Lasciviebat Ga-
ditanus. Convolabat Syrus cum Turca.
Finiebant agmen Græcus, Thrax, Polo-
nus, atque Italus: omnes ad eundem
concentum momentumque diversis itine-
ribus ad varias figuras revertentes, tam fa-
cili equorum recurſu, ut putares universos
agi ab eodem rectore. Diversas quippe
singulorum actiones, motusque, sub iis-
dem indicationibus ultimus numerus ter-
minabat.

*Imaque humiles, iamq; elati sublimē videntur
Aera per vacuum ferri, atque aurgere in an-
ras:*

*Nec mora, nec requies. At fulva nimbis a-
eræ*

*Tollitur, humescunt spumis, flatuque sequen-
tium:*

Tantum amor laudum, tanta est victoria cura.

Tandem ad carceres suos revocati glo-
meratis gressibus equi, documentum spe-
stantibus præbuere, generosum animal
ideo socium hominis nominari, quod
polleat ratione, Martis simul, & Mufa-
rum cupitor.

Hic finis saltationis Sybariticæ præbuit
initium

incitium proditionis in Enedrevo; non aliter quàm pestilens ventus civitatis minatur desolationem ubi ab excisione unius familiæ funestus incæpit. Singuli eadem persona in qua saltaverant suos domos petiere, uno Aiace excepto, qui audito lucis propinquantis gallicinio in proximo angiportu quo reliquum noctis duceret elegit Timandræ domicilium. Erat illa nationis Iberæ, tam commendato sermone ut speciosissimam etiam formam extingueret mirabilis facundia: neque uxor erat Aiaci, nam & Monasonis soror quam iustis nuptiis sibi iunxerat nuper reliquerat vitam. Ut Enedrevus cui sola Aiacis gloria ad honores obstabat hominẽ contrarium fortunæ suę vidit tensis dudum retibus implicatum, ad palatium recurrit, monetque regis oculum (sic ille vocabatur qui stipatoribus corporis regii imperabat) infidum Aiacem eo cultu, quo Lippii cultores uterentur Timandrã nocte intempesta petiisse, proculdubio insidias ab utroque in Clodoveum strui, nec aliud agi in tam scelerato colloquio, nisi ut Gallia Iberis in prædam caderet. Statim viri fortes qui pervigili custodia fores palatii servabant, irrumpunt in Timandræ domum, divellunt claustra, & resistentem insultantibus Aiacem vario vulnere confodiunt.

diunt. Includitur robori Timandra, & illi robusti latrones postquam ædium omnium secreta vestigavere, nudato Aiaccis cadavere ruptisque vestibus in quibus saltaverat, imaginem Liphippi inter thoracis futuras inveniunt, in ea parte, quam, si viveret, concuteret cordis spirantis subsultus. Sed neque existebant qui Aiaccis fidem labefactatam, corruptumve ad scelus pecuniis animum dicerent. Vnum illud mortuo obiiciebatur, familiaritatem cum Timandra, imaginem Liphippi intra vestes inventam, & quod inter tot larvatos Iberico habitu visus esset in celeberrima saltatione. Cuncta, si abfuisset invidia, vix digna levi castigatione. Sed Enebreus Typhonis gratia subnixus singula in deterius vertebat. Hinc inscio Clodoveo faucibus obliis Timandra cum Aiaccis cadavere deturbata in Gemonias.

At Tolmites Monasonis frater exasperatus supplicio profratris, & imminentis exitii intelligens si negligeret bonam mortem, iuravit se omnia potius tollaturum quàm se summittere per execranda facinora quæsitæ Enebreo foelicitati. Potuisse eum per oscula & complexus insidias suas tegere, iam pridem aulica consuetudine exercitum celare odium fallacibus blanditiis. Aiaccem pridie quàm necaretur

caretur coenasse apud Enebreum , post
coenam induisse Ibericas vestes quibus
per famulos suos Liphippi imaginem in-
suere potuit Enebreus. Hactenus infra-
ctam fuisse Aiaci erga principem suum fi-
dem, in eo virtutum, & ingenuarum ar-
tium perfectam fuisse collectionem, inq̄;
cultas urbium insidias, incultarum valla-
rum intaminatus affectus, & ingenium ad
bona natum. Semper aliquid habere ex
iniquo omnem necem iustam aut perpe-
tratam de nocte, sine legibus, sine defen-
sione. Neque iam dubium erat Enebrei
fraude interemptum Aiacem. Itaque
Tolmites spem in virtute sua ponens, &
salutem in victoria, iubet me appellare
Enebreum ad singulare certamen. Assi-
stebat ei Tarsias, qui dudum Typhonis
voluntatem veneficio quaesierat; hic ca-
sum eundem cum Enebreo poposcit, de-
formi humanitatis iure, quod nos vitae
commodis seiunctos, ad idem genus mor-
tis vocat. Ridebat uterque periculum ad
quod ducebatur. Sed neque Enebreus
naturam suam exuerat, comi extrinsecus
ingenio, & eò iactantius generosiore quò
facilius tegetet novę fraudis destinatio-
nem. Ac primò Tolmitis quasi amici
dextram complexatus, juravit se puris
manibus ad invisum certamen accedere,
malle

malle tamen fontem existimari, quam supplicem. Experiretur si vellet innocentiam loquentis, recepturum se arma in tutelam fidei suę quoties provocanti placeret. Tum securior de facilitate credentis, addit amplexum, quo impeditus Tolmites certius caderet: quippe clam educto pugione Tolmitis transfadigit latus, nihil eiusmodi in tanta ostentatione amicitię metuentis. Nec ille mortali vulnere accepto sine vindicta cecidit, irruit in Ene-drevum fortique ictu ensem evaginatum perfido pectori condidit. Statim exprefere spiritum, & simul inter homines agere desierunt.

Ecce, dum in auxilium Tolmitis con- volo, insequitur Tarsias, & à tergo incau- tum transfuerberat. Solutę venę egressere maximam partem vitalis spiritus, & nisi hyems frigida coagulasset per profundum patorem erumpentem sanguinem, pari cum Tolmite exitu lethęos tentassem flus- tus, & Cerberi latratus audivissem.

Sic cochlea contis

Torta retorta gemens tardantia vina repellis

Quę capiant laxo pendentia vimina labro.

*Fit fluvius rubei laticis, quem lenta refusa-
dunt*

Torcula supposito lacni: stagnantia donec

Munę

*Munera Divorum desertis uva racemis
Comprimat, oppositu molis quâ mollius altas
Vimen agit rimas, quò Bacchi defluat imber.*

Hic fortuitus casus pro medicina corporis fuit, & membrorum omnium ignavus torpor animi solatium. Tandem velut somno excitatus intelligo me Tulliano clausum. Dum vulnera mea obligata, dum carcerem miror, dum surdis parietibus insidias Eneidre vi detego, dum me in dicio sceleris relictum conqueror! proxima grabatulo in quo iacebam ianua tenui stridore reseratur. Intravit in cubiculum miles ignotus, & adducta poste, pessulifque firmata, silentium in hæc verba rupit.

Via unica est, Pinotidi, qua effugere potes alioquin inevitabile supplicium. Semper leges in duellatores armavere te atroci sævitia, sed illis nunc edicto Clodovei exasperatis metuentior metus, cicutaque, & cruce mors violentior. Ut umbræ terminus lucis est initium, sic timoris executio, libertatis. Nusquam benè liber est, qui robore tenetur. Aude aliquid animo tuo dignum, & spiritu meis monitibus excitato, subtrahe te à forcipibus iam capiti tuo imminenti Proserpine, & à Charontis cimba refer pedem. Certum est! fatales Parcæ undequaque imminet, sed fugien-

fugienda est crudelitas, & tortor, & ro-
 Valet etiam apud posteros memoria h-
 nesti exitus, at omnis poena manu cari-
 ficis publico spectaculo inflictâ, semp
 aliquid habet ab ignominia. Neque n-
 tibi implacabilem faciat quòd Tarsiaë
 micus sim, causa vestra separari non po-
 test, cum in eadem nave tentetis acro ce-
 raunia, eadem vos Scylla, eadem Caryb-
 dis aut absorbebit, aut evomet. Quis in
 iudicio innocentiam Tolmitis ab Ene-
 dri fraude seiunget? Quis Tarsiam per-
 cussorem dicet, absoluto Pinotidio? Ve-
 ritas in iudiciis nunquam nisi testibus
 quæritur; reliqua vana & reo nusquam
 profutura, maximè ubi generosioribus et-
 iam exitium ius præscribit? Nemo miser
 mentiri recusabit, cui ex mendacio super-
 erit spes. Hoc unicum iter est quod te ad
 salutem ducit. Finge ergo malè præviso
 Ene-drevi & Tolmitis certamine accurris-
 se te animos exulceratos ad amicitiam re-
 ducturus; cæterùm, malo tuo fato inve-
 nisse in necem furentes, adeò ut te ami-
 corum vulnera impedire volentem de-
 merso per costas gladio capulo tenuis pro-
 sternerent. Excipiet loquentem Tarsias,
 jurabitque visa sibi fuisse terna cadavera,
 cum in eum locum venisset quo duellum
 inter Tolmitem & Ene-drevum rumor
 popu-

popularis vulgaverat: nec potuisse uti animo suo ad amborum concordiam quando conatus suos antevertisset fatum, utroque iam in mortalitate exuto. Cui iudici videberis falsa dicere, verisimilia proferendo? eritne aliquis damnaturus jactatam amicitiam? quemam tam effere leges invenientur quæ supplicium bonis civibus inferant? nimirum! peribis tu qui mortem contempsisti ne alij perirent. Iam libertas in arduo montis supercilio attollit signa, claroque tubæ sono ad osculum suum te vocat, I, erige te: & horrore carceris mortisque fugato restitue te tibi, & in spem melioris vitæ utili mendacio marcentem animum demulceto?

His dictis, reliquit cubiculum, & me fititorem libertatis in suas rationes traxit, quibus mitigati iudices, me, Tarsiamque per eandem mendacij januam incolumes dimisere.

Statim ab ipsa Pinotidij querela ignari Acignij irarum multa militum manu cingimur, quam offensus ducebat Acignius per sicarios Geryonis vindicaturus injuriam suam. Undique stricti gladij comminabantur mortem. Cesserat omnis miseratio indignationi, & nihil inter tot imminentes neces certius ad salutem fuga. Primi omnium clientes manifestis ictibus attriti

attriti suo damno sensere quantis periculis
 Veritas quaeretur. Mox explicata latius
 pestis in locios meos grassata est varia cla-
 de. Quippe hostilium armorum diversi-
 tas diversum vulnus fecerat. Talis in Pi-
 rithoi nuptijs pugna fuit, ubi non una ne-
 ce centauri cecidere. Et iam nescio quis
 immensi corporis miles vitam meam cla-
 to mucrone pretium sceleris sui petebat :
 Deus, profectò Deus , divertit ictum ,
 & nondum Veritatis aris debitam vi-
 ctimam ad novissimum sacrificium ser-
 vavit.

Commodum Acignij crudelitatem ali-
 quantulum evaseram, solus : nisi quòd ti-
 mor, & pallor, & trepidatio, & in fatiga-
 to per ardua montium, & lubrica vallium
 corpore horror necis nondum deserue-
 rant fugientem. Defecerat membrorum
 robur, & cespes in ignotis agris ad lassit-
 tudinis solatium pone fluvium thorum
 fecerat. Assurgebant humili fastigio ad
 dextram colles, in quibus generosissimis
 vinetis Bacchus triumphabat. Quà cam-
 pus æquior flavescerebat messe spississima
 Ceres : eò formosior, quoniam à pluribus
 annis jejunium posuerat quod olim indi-
 xerat raptus Proserpinæ. Neque minore
 cultu fonticulos dulcè manantes seque-
 batur Flora, quæ florida veste in suavissi-
 mam

nam sessionem nymphas invitabat.

Lucebat tertius post fugam meam vesper, & ut alter Hercules pluribus catenis attonitum facundia populum sic ille præcoci lumine sequentia sidera trahebat. Nec jam instabili face fulgebat Luna, coierant in orbem suum cornua, & sine nubibus in speciem dubiæ lucis coruscabat. Neque somnus dulcedine soporis inquietas palpebras gravabat, sed eas ventorum susurri, & foliorum motus ad perpetuas excubias aperiabant. Dum ausculto si quid solitudinem loquacitate sua frangeret, & arrectis auribus ad omnem strepitum vigilo: proximus sonus pavidam mentem confudit. Donec inter virgulta enituit virgo, tam facili cursu, ut, aut Camillam, aut Penciam, aut Atalanta velocitate superaret. Insequebatur festinantem piscator in senilem ætatem iam vergens, qui labore anhelò lassitudinem poplitem ad victoriam corrigebat. Ut me aspexit: ne, inquit, quisquis es, mendacem scœminam sine pœna permittas elabi, quæ datam fidem idè violavit, ut & sibi libertatem profligandi pudoris faceret, & misero mihi moriendi necessitatem indiceret. Remisit illa de celeritate sua: & si, ait, huic placeat de causa nostra cognoscere, extra invidiam criménque, nomé meum ponam,

ponam, & validis rationibus promissum meum liberabo. Cùm annuissem de patientia mea, collegit altius spiritum, & verecundos gestus in hæc verba composuit.

Ratum erat in litem nostram Monachonem pro iudice accipere, aut alium quemlibet ad antrum Veritatis populis responsa dantem. Sed illi qui inter solitudinem sapientiam querebant per Acignij potentiam in excidium petiti, & plerique eorum semineces, fracti alij, fugatique festinatione victorię relictij.

Geryon Albam obsederat, Albanique per exploratores acceperant partem exercitus ad vindicandam Acignij iniuriam deseruisse castra. Erupere omnes per obsessę urbis portas, & incautos hostes trucidavere, onustique præda redierunt victores in urbem suam. Iratus Acignio Geryon quòd milites sine imperio suo de vallo & aggere traxisset, putavit eum acceptę cladis causam, & insolentem hominem, qui de fortuna sua tantùm licentiam usurpabat, iussit à vultu suo secedere.

Videbatur oppressa Veritas sub Acignij auctoritatem, resumptura vires, & desideratam tandiu pacem oculis amabilibus prospectura. Sed obstitit Geryonis furor,

furor, cuius sævitia veluti procella concussi Veritatis sectatores qui Acignianam feritatem effugerant, sub vinculis habentur. Ista bonum hunc piscatorem ad impatientiam obligavere, qui petiturus erat à Veritatis iudice, aut mortem suam, aut nuptias meas. Cæterum plerique Deorum etiam extra cœlum suum regnant, neque omnes qui verum amant sacrariis Deæ retinentur. Patet omnibus coruscans numen, & si quando aliquid distulit, tandem cumulatè reponit. Quandoquidem autem te diva illa (quæ larvales impetus & mendacia comprimit) fortis suffragiis selegit arbitrum causæ nostræ, permitte narrationi meæ tuas aures, pro qua laboraturus sum ne non placeat.

Hominem me natura creavit, eius sanguinis, quem si vellet renasci Iupiter Saturni antiquitati præponeret. Sed nemo ab omni parte scælix de cunis suis surgit, insipientia fortunam autem vertit, aut sequitur: & nisi ista sint, quoniam nullum præcoquum durabile est, citò virtutum semina crudescunt, & nunquam perveniunt ad frugem nisi per iniurias aëris & hominum invidiam.

Hoc, & ætatis simul paritas Clodoveo me iunxit. Enimvero nullus inter ambiciosos

tiosos & invidos bene quiescit. Et quia principum amicitia lentè augetur subito extinguuntur, ubi insusurrare inimici in regis aurem, ut adolescentis admonitus contemneret, statim regno depellor & avidis imperandi successoribus iuvenem principem relinquo. Diu per Italiam exilium meum circumtuli, per Tuscum tandem, Siculumque mare, de vectus Melitam (quam perpetuum bellum supra omnes Europæ insulas evexit ad famam) ibi prima militiæ stipendia sub Apolide merui. Dein auspicio facto, votisque in littore Neptuno reduci solutis, armati ingredimur navem, numeroque potiores hostes primo congressu scælici temeritate superamus. Non durat ad extremum fors faventior, immutat vultus, & maligno aspectu terret, quos celeri gradu ad læta promovit. Aurum & gemmas ad ima viscera telluris fax obducit, & nunquam benè fulgent nisi istas & illud ignis examinaverit. Inhorruit æquor, adverso flatu verberati fluctus impediunt remos: nunc velut è scopulo pendemus, nunc reductis undis arenam pulsamus, & ipsa Tartara trepidi intuemur. Donec diu per Acroceraunia iactatos ad Locrorum terram impulere venti. Iam ratis laxatis compagibus aperuerat costas, & per plures rimas acce-

acceperat mare. Cùm Apollis imperterritus Tyndaridas in tempestate ostendit, tempestitiva oratione animos suorum militum ad tranquillitatem reducens.

Scitis (inquit) non aliis hostiis placari Phæstium Apollinem, qui hîc pietate cæca colitur, quàm humanis: & his masculis quos aut fortuna belli, aut ventorum iræ permiserunt Locris. Tantùm externæ scemine in oracali fidem servantur, quod ab amplexu Locrorum regis & alienigena muliere dudum prædixit nasciturum principem sedem imperii orbis terrarum aut Oëanthen, aut Argon Eupalean facturum. In eam spem ab omnibus universi partibus conquiruntur puellæ & matronæ expectatam sobolem daturæ. Quærendū est effugium quo Cyclosum carnificinas, & Phorbantis implacabilem sævitiam vitemus? Certum est! videbimus Tenarum, & victimæ infelices ante aras Apollinis sine vindicta iugulabimur, si recusetis consilium cuius salubritas non aliter quàm per exitum comprobari potest. Quotquot hîc viros esse ostendit barba, induite illicò mercatorum habitus, & fingite vos per sinum Crisseum in hanc orâ spõte descēdisse, ut speciocissimas formas per varia maris terræq; pericula que-sitas addiceretis emere volentibus. Nos, quorum

quorum vultibus tenerior ætas nondum virorum notam in sevit, mitellis colligabimus crines, annulis aures onerabimus, & varia mulierum veste ad exemplum fervientis Herculis fortia evirabimus membra. Sic vos titulo negotiationis tuti ad mercatum cæteris expositis, mox vænundatis, reparato navigio invisebitis iterum amicas terras, mox plurima nave selecto milite facta, reduces vindicabitis servitutum nostram, & periculo imminentis necis commilitones vestros præcoci celeritate, & intrepida virtute liberabitis.

Simul raptim ad hanc simulationem immutato habitu, compositisque gestibus ad faciliorem propositi successum, pars impositam mercatorum personam mentita est, reliqui muliebrem lasciviam induimus. Tum verò invasere littus Locri, sciscitantes quod genus hominum, & unde essemus. Cùm asseverassent simulati mercatores sponte se in illorum plagas incidisse pretiosissimas merces sub hastam missuri, formas nimirum quibus liberi homines parerent: expediunt decepti hostes pretium servitutis ingrata, & me cum Apolide aliisque imberbibus sociis (qui ementito sexu foemineis vestibus delitescabant) emptoribus tradunt. Sic captivi Danaï in voto latentes stipabant equi
Troia.

Trojani recessus, ut per fraudem finito decenni prælio aliquando Troiam caperent.

Iam nostri mercatores artis fallacis prospero eventulati, & pecunia satiati quæ nos servitio proscriserat, vela ventis dederant. Iam Locrorum regis hortis inclusæ expectabamus commilitonum reversionem. Iam singuli custodum moliebamur gratiam, ut relaxatis claustris mutuo alloquio servitutis tædium possemus eludere: & si ita expediret, juvare nos consilio & ope reciproca.

Adventabat sacrificij dies quo Phæstio Apolline humano sanguine placato per sortes eligenda erat inter captivas foeminas quæ prostitutione sua parentaret oraculo. Quid debent expectare scelerati, ubi innocentes ducuntur etiam Deorum iussu ad pœnam? Intellego nihil magis obesse duraturæ felicitati, quàm prudentia, aut castitas. Hoc argumento incidi in miserissimam conditionem, quæ me in proximam noctem de turba captivarum selegit contra naturam, ut masculus parturiret. Cæterum benignior ventus distulit recens propositum, & miseriarum pelago vagum ad humaniorem portum per varios anfractus deduxit.

Erat inter principes regni corporis mei

G

custo

custos Gnosius quidam, qui longa me-
 cum assuetudine amorem hauserat, dece-
 ptus muliebri stola, & in omnem pacien-
 tiam ad imperiū meum contumax. Non
 passus est vocari me ad alienum comple-
 xum, & ut fugæ prospexit, præcipiti de-
 liberatione quam libido faciebat ante i-
 psam Apollinem Locrorum regem mo-
 lestum rivalem immolavit: acceptoque
 fratre cum pretiosissimis sarcinis miserum
 me criminis sui præmium paratæ ad fu-
 gam navi reddidit. Scilicet plerique ho-
 minum irascuntur illis vitiis quibus suum
 sæpissimè nomen maculant, & omnes
 præposterè motus nunquam benè susti-
 nent alienum exemplum. Volunt soli
 peccare, quibus insolitum scelus pro glo-
 ria est, aut ipsa potentia, impunitas. Sic
 recedente paulatim littore in altum com-
 ponimur, incerti quò nos fata ferant, &
 ubi quietem ad colligendum spiritum
 promittant. Septimus Sol Dianam in-
 numerabili siderum caterva comitatam
 relegabat Lathmon, Gnosius amoliri à se
 fratrem cogitabat, & sopitum somno de
 puppe in fluctus deicere; facilitate cre-
 dendi, quæ zelotypo persuaserat eum qui
 amat ne fratrem quidem tutò sustinere
 posse. Cùm diu per diversa maria jactati
 innotantem insulam prospeximus, nullis
 funda-

Fundamentis telluri cohærétem, sed communibus radicibus avulsam, fluctuantēq; in modum Delus Latoniæ. Haud mora ingressis errantem terram, mira omnia provenere. Deposuit Gnosius cæcæ libidinis vulnus, & fraternum odium in amicitiam vertit. Neque ego illi amplius interni causa morbi, aut spes incolumitatis: momento scenilis flamma disparuit, & me non dominam, non Vindocinam: sed socium & Vindocinum cœpit appellare; ignotum illi hætenus nomen, & quod ultra natale meum solum sine reverentia est. Fecit idē & hic piscator qui hodie me in thalamum poscit, & connubiales leges. Nam eum inter insulares pisciculos vimine inclusos, aut hamis dependulos duceret in littus: occurrit stupentibus nobis, singulisque nostrum suis nominibus salutatis, agnovit hominem eum quem hodie nimium pertinaciter credulus in uxorem ambit. At enim nondum Letheos fluctus potaverat, qui illi dudum mei, sui que cognitionem subtraxere. Reddideramus salutem, & ille, miseratus stuporem nostrum, humanissimè visa miracula, & quonam terrarum essemus exposuit.

Nondum, inquit, hæc Veritatis insula eruperat in mortalitatē quādo Saturnus incolebat terras. Homines Dijs æquales

ignorabant vitia, usque dum fœcundum malis vas malè curiosus Epimetheus in humanam perniciem aperuisset. Tum de mùm mortalium contubernium dedignavere Virtutes, & paucis hominum secum raptis (quos nondum auri fulgor ac omnem pravitatis licentiam obcecaverat separavere has terras à continenti: qua in speciem ratis vagas incertis cursibus agunt venti, & undæ sub tantæ molis pondere laborantes. Hac nave, prudentissimorum mortalium vitavere cataclysmum, cuiusdamna Deucalion cum sorore jactis post tergum lapidibus reparavit. Inde inter utramque sobolem mira disparitas, & dissimilitudo. Pars, incrementa saxorum prodigiosa pullulatione quotidie crescit in immensum, & nunquam nisi ad scelera movetur. At hi, quos Veritatis insula inprobitatis semen nutrit, paucissimi numero, conservant aurei seculi gloriam, & nunquam nisi ad rectum suspirant. Tuti, sine legibus, quoniam sine scelere viuentes æmulos patientiæ & constantiæ omnes accendunt, & hominum mentem ad perversa facile degenerantem suo exemplo ad rectum detorquent. Fit tamen aliquando ut longo discursu insularibus actis, vel morte diminutis, ad novû germen sponte sua insula ista cohæreat continenti, mox

probis

probis incolis exulta, recedat ab alieno agro, & antiquam navigationem interfuso mari repetat.

Ac primùm in pacta Pyreo continuo terrarum tractu occupavit Græciam: quo tempore celebres illi septem sapientes orbis miraculum credebantur. Hinc aquis restagnantibus oppressa pars Siciliae, & Brutiun solum à Trinacria divulsam. Post Socratem tandem, & Platonem redijt Ionium mare, caviq̃ue arenarum gurgites recepere fluctus, qui supernatantem Veritatis insulam quæfitis diu terris Latio steterere. Suscepit lassatam Tyberis, & vicini ponti spretis imperiis de perpetuo tributo aliquantulum remisit.

plenas capit alveus oras

Subsidunt lymphæ, colles exire videntur,

Surgit humus, cresciunt loca decrescuntibus un-
dis.

Vivebant hoc seculo Curij, Fabricii-que, & nisi Iulius occupasset regnum, etiam Catone fatis functo, in celeberrima urbe permansisset Veritas, neque hodie distracta à Romanis sedibus vaga tellus, ageretur ad Neptuni libitum, & ventorum licentiam. Sed ubertas & affluentia antiquissimam civitatem totius orbis do-

minam enervaverunt, ubi maximè urbanitas fuit, & eloquentia sustinere mendacium: antea scurrarum vitium, quod postea Consulibus etiam in laudem & lucrum cessit, ubi Imperatores proborum studia adulantibus postposuerunt. Postremum delata quâ Rhenus prorumpit in Oceanum, Gallicum littus subiit regnante Philippo Pulchro. Post paulò levitatem gentis exosa deseruit Belgas, & locum quo nuper adhaeserat permisit incrementis liquidæ Amphitrites.

Intremuit, motuq; vias patefecit aquarum.

Nunc quò se sistat, non habet, adeò nationes omnes ad verum nauseant. Hoc unico remedio reparatur, si inter profundum descendant in hanc insulam navigia, & onus suum fluitanti terræ committant.

Sed neque durat omnibus Veritatis amor. Animus à pueritia corruptus malis semper delectatur, & ad omnem virtutis splendorem expavet. Plerumque initiorum acerbitas delicata ingenia deterret. Alij, paupertatis tædio quæ hîc religiosissimè veneratur, sterile terras, & inopportunitatis horrentem insulam ad commodiorem culturam relinquunt. Aliqui in tantum profecere, ut contra mundi illecebras audeant attollere oculos; sed non pertinaciter. Cedunt innata imbecillitas

tis vitiis, & dubio itinere inter bonum
 pravumque ducuntur, oppressis aliquan-
 tulum affectibus, nondum tamen bene
 firmatis, ad perseverationem veri. Paucis-
 simi à pravitate naturæ degenerant, &
 temporariam quietem æternæ commu-
 tantes, per corporis incommoda animi
 tranquillitatem emunt, quibus est quæ-
 dam paupertatis suavitas, & solitudinis
 solatium humanis negotiis non sollicitari.
 Isti excedentem ab orbe ingeniorum fer-
 tilitatem sustinent, & lento tepore non
 augent litterarum nomen, sed conservant:
 mortem omnibus ab utero æqualem obli-
 vione apud posteros, aut posthuma laude
 distinguentes. Soli omnium sine timore
 pœnæ sequuntur rectum, solis mortalium
 recondita quælibet patent: ut enim quis-
 quis venit in hanc insulam perpetuus in-
 cola futurus, simul induit omnes scientias,
 & qui sint, quid velint, unde veniant qui
 hæc rate devehuntur, certissimò norunt.
Revelat nimirum Veritas cultoribus suis
 secretiora, ut non ex oculis, sed ex mente
 judicent.

Præter hæc quæ tunc narrabat piscator,
 notavimus insulares unum tantum Deum
 agnoscere; cultumque tanti numinis in-
 corruptum nunquam ad statuas, & inania
 simulacra translatum. Non ibi aræ, non

templa, non sacrificia ! abhorrent ab illis
 ceremoniis per quas superstitio animos
 hominum ad terrorem devincit. Orien-
 tem adorant Solem ; & in illa luce autho-
 rem universi æterna sobole humanum ge-
 nus propagantem. Vivunt aut vento cha-
 meleontis in morem, aut herbis lethaliter
 amaris , quas tellus arida inter arenas &
 vepres emittit. Alii maris & aquarum
 vapore saturantur , tam pestifero halitu
 graves, ut ne Mephitis quidem foetidius
 oleat. Multis pabulo sunt scarabei , fuci ,
 cicadæ, formicæ, vermes, & alia sectilia.
 Plerique loligine, sepiis, polypis, ozena,
 locusta, & aliis piscibus vescuntur ; qui
 sanguine carentes, vel rara carne sunt, vel
 tenuitate pellis conspicui in modum cry-
 stalli translucent. Omnes, aut abstinentia
 solvit, aut sua mors trahit in tumultum.
 Summa macies renudat ossa, alimenti que
 penuria quidquid de corpore deducit im-
 pendit in animi vigorem. Et quia maxi-
 mè laudari merentur, nulli patientius re-
 prehendi sustinent, neque mitius alienis
 criminibus irascuntur. Cunctis unica to-
 ga, & pileus unus : hunc & illam initia-
 torum exemplo nunquam deponunt, nam
 quod vetustas absorbit centonibus resar-
 ciunt ; velut olim Argon Æmoniam
 Athenienses, quam perpetua reparatione
 con-

conservatam ter mille annos post Iasonem durasse historici tradunt.

Ibam per totam insulam lento gradu, & corpus ieiuniis grave modò per arenarum deserta, nunc per squalentes littorum sinus circumferebam: cum intentum piscationi, & scaphæ inhærentem implacabilis ventus distraxit in mare. Fugerat à longè natans tellus, & nihil aliud in conspectu meo reliquerat fortuna præter cœlum & undas, & istum, qui nunc importunus litigator prisca solatia in iniuriam vertit. Ecce! omnia alia timebam præter homines: cæterum plerumque initium calamitatis est securitas. Expedivit se de fluctibus nova insula, visos intravimus recessus & per flumen (quod ibi aquas suas æquori maritabat) devecti, in ripam secessimus. Ut verò bibit iste argenteas lymphas oppressit eum ferrea oblivio, & in stupida ignorantia statim conquievit. Putares Cydni qui Ciliciam interfluit liquore diripuisse, si aut Alexander fuisset, aut rigore fluminis frigidum corpus summovisset spiritum. Contra vitalis calor crevit, & me (novo monstro turbatus) foeminam existimans populante artus flamma incaluit primò, mox iunctis mala fide pectoribus si negligerem succurrere furorividebatur ruiturus in mortem.

Terrebant me, solitudo loci, & sine re-
 tore futilis cymba si desperarem infaniē-
 tem amatorem. Promisi nuptias meas,
 modò resumeret vires, & me natalibus o-
 ris redderet. Hac conditione placuit pis-
 catori matrimonium. Fecit quod promi-
 serat, hodie fidem meam poscit, & à te
 cui data est causæ nostræ cognitio, inutilis
 stipulationis utilem expectat eventurū,
 quem impossibilitas negat, & fiduciam
 delusi hominis in irritum transformat.
 Ardet nimirum mas in marem, & furio-
 sum amorem desperatione auget, cui pro-
 missis meis Natura potentior, & coelicolę,
 qui facta impia detestantur, remedium
 recusant.

Finierat: contra piscator respondit: nō
 esse omnino circuitu agendum, maximè
 in illis causis in quibus veritas factō staret.
 Produceret adversarius partes quibus viri
 sumus, & ab oculis suis quæreret sibi iudi-
 cium. Nec minus alter revelatis cruribus
 sexum suum aperuit, manumque dexte-
 ram ingenti feminum sarcina complevit.
 Hoc aspectu verberatus piscator in proxi-
 mum gurgitem quem vicini fluvii rapi-
 dior impetus faciebat sese non tardatus
 immisit. Percussi recanduerunt fluctus:
 discessere primò in exiguos orbes, deinde
 in latiores, qui post paulum evanescentes
 in

in planitiem fluentis aquæ soluti sunt. Exeruit postremò naufragū caput ab amne, qui repetitum circumactumque infestis vorticibus corpus sicco littori reddidit.

Promittebat domorum vicinitatem circumiacentium agrorum cultura ad proceritatem segetum vinearumque luxurians. Humeris piscatorem imponimus, iter ad ostia fluvii carpentes, ac momento temporis in humilem ascendimus collem, è quo vimine obducta testa prospicimus, tuguria agrestium quæ sequuta fluvii amantem ripis insistebant, in monticulo sita, & clivo adeò fallente assurgentia, ut alias quam cum ascenderis, non sentias te ascendisse. Stabant ante fores mater & filia, diurno penso fusos implentes, qui filo vidus de proximis calathis subinde ducebantur. Sed filia suū opus morabatur, intēta carmini quod suavissima voce canebat

*Oschara qui placido cursu, crispantibus undis,
Voluis lapillos aureos :*

*Et dulci retinens defessam murmure Lunam
Ad lusus invitas tuum.*

*Carpere seu malis somnos, seu clune procaci
De nocte nymphas ducere*

Ad numeros agili ferientes ter pede terram.

Hac inter attriti gemunt

Per riuum nati gramen sub pondere flores

Quos unda nymphis educat.

Venit & ad turbam satyrorum lata iuventus,
 Meroq; Silenus gravis.

Quique colit vineta iugis innata propinquis
 Licus in vectus cado.

Et succincta caput flava Trinacria meste.

Num iuvat & me ponere

Quas Amor accendit duras in pectore curas
 Molli sub alga littoris,

Quod ver perpetuum vestit florentibus herbis.

Hem duco mecum numina?

Per quorum iurare faces arcusque severos,

Mortale formidat gemas,

Eum videat non ferre pios sua vulnera Di-
 vos.

Si scire qua sint expetis?

Durus Amor, comitesq; Dei, luctusque dolor-
 que.

Hac turba lecto me trahens

Excutit è somno, & secum mea gaudia desert.

Vrit medullas acriter,

Et flammam animi & petitis ignibus auget.

Quid lentus expectas tuam

Si nunc fata sinunt Alitophile visere Chlo-
 rim,

Mulium furentem fundere

Quisquid habet rabidi flammarum in sangui-
 ne amoris,

Laurumque myrtum iungere.

Vt exposuimus piscatoris casum orau-

tes extremam defuncto humanitatem, sexagenaria mulier minus polita quàm sincera responsione animorum perturbationes fregit.

Raritas conciliat rebus admirationem; sub oculis posita solemus negligere, pro incertis maria transmittimus, & in extremo orbe stulti tum mentis, tum corporis ægrotationibus querimus remedia quæ Natura ante pedes posuit. Seu quòd omnium rerum desideria languescunt ubi vicinitas & occasio utendi facilitatem fecere, seu quia differimus videre quod quoties placuerit possumus. Per multa in solo nostro nata negligimus, quæ si portentosa servaret Ægyptus, aut Græcia miraculorum ferax, singula iam dudum lustrassemus, longinquorum nimium curiosi. Quid iuvat currere per Ionium mare ut Amoris flammam extinguere possis? premere Deucalionis exemplo Actæas aquas? & præcipitem se dare per sinum Ambracium, quem in similitudinem iacentis rotæ Leucates promontorium circumscripsit? Quid Anterotos numen agnoscere, & apud Eleorum gymnasium sacrificare oblivioni? Melius Selemni aqua præterlabentis Achaiam fluvius iste ab amore liberat, & Cupidineis affectibus abstinentiam inducit, coërcetque suo frigore

gore voluptuarios motus. Hoc docebit vos iste, qui mox cum somno relinquet antiquos ignes, ostendetque nondum se mortalium numero decidisse.

Vt flores relaxata hyeme in tepore incoantis Veris frangunt terram, & debili fastigio micant, postmodo calefacta humo vernant, surgunt, aperiuntur. Sic piscatoris pectus extolli primò cœpit, & spiritus altè conditus emergere, postea fortius egeri, pulsari salubri pulsu tempora, assurgere demùm cadaver, & ut antea solebat, loqui: nisi quod omnia alia meminerat præter amorem, cuius flammam inter nivales aquas venerabilis fluvii reliquerat.

Tacentibus nobis ad hoc miraculum, repetit mulier quod omiserat. Et nihil magis, inquit, in Poëtis condemno, quàm quod fabulis Naturæ providentiam tegunt, & occultas vires cuncta moventis ad inanes causas & ridicula facta referunt. Sic selemnum in Argyræ formatam æstuantem deformatum in flumen fabulantur quod Cupidineos ignes fugat. Sic Salmacidem oblaqueatam amore Hermaphroditæ Carriæ fronti mollitiem dedisse. Anigrum induisse pestilentiam de cruore centaurorum quos Hercules interfecit. Clitorium abstemios facere de facto Melampi Amithaonis filij. Aretulam Alpei flammam vitasse

vitasse mergendo se in specum, ut per obscuros terre meatus concavalq; partes errando, insinuante se fluctu telluris angustis, adveheretur Ortygiam. Citius anhelos equos æquore Phœbus tingeret, quàm Poëtarum figmenta super eiusmodi fluminibus dicto assequerer. Fragilis & laboriosa mortalitas in Naturę secreta rarò pervadit, ideoq; miracula putat illa quorũ rationes causasq; ignorat, & cū veritatē occupare nō potest, recurrit ad fabulas.

Sic fractis publicorum ingeniorum aculeis hebetantur mortalium sensus, & cū ultra capacitatem suam inquirent, contra Naturam furenti zelo torquentur. Ridet eiusmodi deliria sapiens quæ pervicax superstitio, & scrupulus innocens invenerit. Aut enim veræ rationis scaturiginem novit, aut alium novisse existimans, ingenuè fatendo inscitiam suam, non erubescit hæsitare ad abscondita. Habent omnia proprietates suas, & ab illo momento quo creata sunt, summi numinis munera conservant, quæ per experientiam & tempora in apertum proferuntur. Pauci anni sunt, à quibus istius gurgitis mirabile frigus quod Amorem extinguit, hoc casu revelatum est.

In faucibus Pyrenei montis qui inter Hispaniam & Gallias jugum suum extendit,

dit, nivesque & nimbos sublimi vertice suspendens inculta vastitate horret, speculunca collibus affixa respicit mare, quâ Gades & Calpe Euripi angustis includuntur: domus Eurybati infamis piratæ, vicina maria terrasq; deprædantis: cruentarum prædarum receptaculum, & spoliolum infœlicium ærarium. Infra, plures sinus errore multiplici per concava telluris currentes. Supra, os arctatum, decrescente paulatim itinere quod ab imo ad exitum cavernæ ducit. Hinc Eurybatus iniectio in intima terrarum fine; Stentorea voce. Alliga captivos, Athrax, quos hesterni diei fortuna victori permisit. Statim de abscondito tenebrarum recessu educti adolescens & adolescentula, tam foelici pulchritudine, ut putares inter arenas surgere lætissima rosarum liliorumque vireta, nisi quod demiserant in terram vertices, quos captivitas languidos fecerat. Tunc invocato prospero eventu sic ad adolescentem victor.

Soror tua inter cathenas & vincula libertatem sibi fabricata est, & victorem me traxit in sui adorationem. Vbi Zephyrus tota rupe sepultus dudum temperavit à flatu, irascitur Æolo, & motu suo terrarum itinera interturbans, blanditur Veneri, quam ad fontium murmura, &

grami-

graminis lasciviam vocat. Cessant nimbi, pruinae, glacies, & meliore vultu collucet serenitas caeli. Non es primus, cui maximae felicitatis exordium Fortunae crudelitas attulit. Parum absunt ab extremis calamitatibus inexpectata salus, & gloria, & divitiæ. Ego verò, quamquam aliàs imperare possum, deprecor in matrimonium sororem tuam. Si facis hoc, utere omnibus quæ in potestate mea sunt, & famosissimum ducem tibi amicitiam, & duraturum obsequium conciliantem, dignare affinitate tua.

Non vacabat respondere ad cuncta timenti, lingua quippe vim suam perdit in eo qui ultra spem beatus est. Silebat adolescens, cum sic ad Eurybatum adolescentula. Immoderatas miseras excipiunt plerumque tranquillitas & lætitia; non habent extrema modum. Fulmina præcipida celeritate excussa dissipantur illicò, & eò minus perdurant quo ferocius micuere. Tot casibus calamitosissima capita inundantibus succedit Amor, nostris iniuriis iratus, & quam conditionem in libertate sperare non audebam, captivis ingerit. Nunc secura libertatis, ad genua tua deposito capite compendium breve necessitati depono: liceat uxoris nuncupationem sacrificio prævertere. Silentium fratris

fratris pro consensu est, qui fugientis comes, & infortunii socius gentilitiis ceremoniis totus incumbit, & Iunoni iugali meditatur votum. Accendere tædas, confreperere hymenæum, immolare victimas Eurybatus cœpit. Simul clamoribus inquietis miscentur omnia, sævit armorum manus feroci eruptione, festique diei hilaritatem in horrendam faciem transmutat.

Liphippi recens edictum, impunitatem, bonam famam, reversionemque in patriam latronibus, piratisque concesserat, qui piratæ, latronisve abscissum caput detulissent in curiam. His præmiis excitatus Celadon Melandriorum secundus terror, suam infamiam aliena morte liberare voluit, & commilitonis cæde salutem emere. Tentata itaque militum fide validiorem prædonum manum armavit in ducem. Crudescere interim seditio, & ab inconcinno murmure ad gladios & tela transire. Pavens Eurybatus, & ad repentinum tumultum desperabundus, timensque ne quod etiam post suam mortem spolium rebellibus relinqueret, quæ natura trepidantium est; intentusque captivæ nuptiis, inter ancipitia belli pactam uxorem perdere maluit quàm Celadonti reservare. Conmeavit ad novam conjugem, & inter

ter ultimum osculum inferuit enses amato pectori, idem bonus maritus, & cruentus percussor. Tum vero omni timore calcato, & eo generosior quia iam charissima queque perdidit, irruit inter spicula gladiosque hostiles, certus effundere spiritum, aut retinere per virtutem. Adest plerumque temerariis victoria. Cecidere cum Celadonte rebelles, & validas manus quas ad erogandam stipem aperire non potuerant, post ereptum spiritum armatas ferro retinebant: ea etiam cura prædonibus honesti exitus fuit.

Cæterum Eurybato Martis Dei blanditiæ pro sævitia erant, & hostium cædes, invidia. Eiulare, singultibus assiduis illa quaterere, dolere, lamentari, nemo latronem crediderit, nisi prius in barbaris adoraverit humanitatem. Frons, oculi, vultus, persæpè mentiuntur. Domat feras menses Cupido, ubi ab aureo arcu dulces sagittas decussit. Immitem Polyphemum ad suspiria coëgit pulcritudo Galathea, & inter horrorem sylvarum, Deorum contemptum, hominum necem, à puella victus fletus uberrimos ab oculo misit.

Cædis amor, feritasque, sitique immensa cruoris

Cessant, & tuta veniunt, abeuntque carina.

Traxit

Traxit ab inferis Plutonem Proserpina,
Tantaloque, atque Ixioni remisit pœ-
nam!

Agitur novis furijs Eurybatus, & lym-
phatico ritu torquet se ad insanos motus.
Perijt, quia perire non potuit, & inter vi-
trices palmas renuntiat saluti. Tinctus
hostili sanguine, suum amisit, totque in-
festis spiritibus ad Acherontē missis, non
retinet suum. Ut verò ad mortuam (quæ
ante ora speluncæ in cruore suo jactaba-
tur) redijt, questus de crudelitate factorum
laceravit vestes, amplexatur avidè corpus
exanimatum, furenti que osculo adhæret
cadaveri quod ipse fecerat: & tanquam
suum crimen excusare vellet, dedit do-
num suam conditorium defunctæ, posi-
toque ad antri aditus immenso lapide,
diu, multumque defletam dimisit, & ca-
sum suum insana voce queritans, egredi-
tur de Pyreneis montibus, solatium in
ignotis terris præsumens, inque horrida
solitudine pij sceleris supplicium. Va-
gum tamen hominem comitabatur lu-
ctus, & quia cum aliena desereret infere-
bat sese, amor coniugis, & furor, & insa-
niatrepidum pectus occupabant; adeo
pauci sunt qui se in potestate habeant, &
facilius est totum populum servitio pre-
mere, quam erigere animos supra minas
& tu-

& tumultus fortunæ. Tandem post errores diuturnos venit in hasterras, & extracto in proximis collibus tuguriolo, radicibus diu pastus corpus semivivum ægrè licet traheret, ægrius tamen mentem, cuius ærumnas cumulabat tempus, & otium, & amissæ coniugis desiderium. Unde & hodie in limine heremi simulacra Mortis & Amoris hic arcu protenso, illa concussa falce ad æternam facti memoriam stantia visuntur. Legiturque hoc Eurybati epigramma, nam & ipse componebat carmina ubi aliquid de impetu suo furor remiserat.

*Quid fugis ab demens? comitantes pectora
flammas?*

Savus habet pennas, spicula savus habet!

Prævertit celeri fugientes improbus ictu,

Et volucris penna quod fugit, asequitur.

Si vitare velis durantem in vulnere dextram,

Ad qua confugias brachia Mortis habes.

Vna est, & verax summa virtutis imago,

Vivere cum possis, non timuisse mori.

Concluserat epigramma, subiit intemperans humor, qui sensibus immoderata infaniæ permixtione vitiatis totam mentem præcipiti & extremo corruptit exitio. Non potuit pati diutius indomiti mali
vulnus

vulnus faucium pectus: domesticis Eurybatus concitatus furiis egit se de saxo, quod impactos vicini fluminis fluctus elidit. Vastus ruentis fragor aures nostras invasit. Accurrimus, occupaverat jam canum littus exangue corpus, quod mox inter obluentis animæ moras, & crebros singultus, jam sanus & fœlix, experientiam fecit aliquid esse quod insanos Amoris affectus sanet. Hæc aliquando Apolidi narrabam juveni nobilissimo & formosissimo, qui casas nostras hospitio suo dignatus fortunatos nos solebat dicere, qui remoti ab ambitionis studiis otium & vitæ tranquillitatem sequeremur unico mortalitatis incommodo à Deorum vita discrepantem. Tum ille, post longa suspiria & lacrymas in Eurybati casum miseriter eiectas: hæc, inquit, vis vorticis quæ cupidinem in frenis habet maiore diligentia contemplanda est, & ad aliquam naturalem causam indagazione solerti deducenda. Hanc ego de frigore natam ausim asserere quod rigore suo contrarium ignem depellat, & penè eum amore summoveat animam.

Sub ipsis fluvii aquis exprimuntur geli fontes, qui pluribus venis eluctati, acceptas virtutes & potentias receptaculis suis

Aris inferunt. Saturnus, sive plumbum, viscosæ materiæ impactum nexumque, subtilibus fibris quod minus concretum est eliquat. Illud si præteriens unda securum trahat, proculdubio qualitates induit Saturni, qui siccus & frigidus fugit coitum, & maligno aspectu Venerem premeus ostendit odium quo in sequiorem sexum crudeliter inclinat. Similiter argentum de sympathia Lunæ quæ frigida & humida est pruritus venereos enecat; unde & casta Diana à Poëtis vocatur, & abscissa Saturno genitalia fabulæ referunt. Itaque, si per minera plumbi, aut argenti colantur fontes qui occulto itinere subeunt terras, statim exuunt nativum saporem, & insertas metallorum potentias verberatione crebra, motuque suscipiunt, rigorem materiæ per quam fluunt beneficio trahentes, frigusque Saturni, aut Lunæ aquis in quas descendunt penetrabili gelu inurunt. Hinc contra faces Cupidinis virtus, & frigidus torpor, & insperata quies æstuanti animæ concessa. Quod apertius videtur in lapidibus quorum vires utraque sidus auget recondita communicatione aspectuum, qui procul à sublimi ætheris vertice discretas gemmas celeri transcurso corroborant. Inferiora quippe

quippe superioribus per mutuam applicationem copulata miraculorum speciem exhibent. Hinc, turchesia, androdamas, calcedon, enydros, exebenus frigidissimi lapides, de utriusque sideris aspectu amantiae amoris medentur, & libidinem frænant: cum ex mixtione terreæ qualitatis in concoctione sua nihil obtineant de qualitate ignea. Hæc conservat terra, & enittit. Videamus quid aquæ ut medicatæ sint sorbeant ut excludant desideria libidinis, & omnem pruritus, titillationisque affectum.

Vestiunt aliquando fluminum, fontiumque ripas gramen, & herbæ, cupidini medicamina: inter eas, hastula regia, sabina, ruta, vitex, sylvestres lactucæ, cumila, & nymphæa. Quæ omnes aut vires suas transmittunt, affunduntque fluvijs per radices ad ima subeuntes, aut folia, floresque, ventis & autumno excussos permittunt subjectis fluctibus; quorum humore corrupti ponderibus suis deprimuntur, hos unda tandem devorat, quæ novis succis imbuta, pari cum littore suo medicamine superbit.

Erat aliquid quod ultra malorum meorum partem inquirerem, laborabam in Apolide, & ipsa cupiditas sciendi quis ille esset, fletus meos, & lamenta tardabat.

Præ-

Prævenit Vindocinus desiderium meum, & ad anum, rogo, inquit, mi parens, noli destituere cupidum adolescentem sua spe, perge ulterius, & istum Apolidem describe mihi, ut sciam an sic ille quem quondam apud Locros in foemineas vestes infertum & absconditum deserui. Pluris hoc faciam, quàm si omnes ab occulto latentis Naturæ potestates in apertum exercitata subtilitate produceres? Ista, inquit puella, meę partes erunt, si lassata mater subsistat & scenam mihi longioris calamitatis permittat extendere. Concessit mater. Tum illa. Mediocris Apolide statura, moderatus gestus, singultus frequens, capilli nigri, & in modum corvorum quoties ad solem convertuntur deflecti, variè pro sua nitentes agitatione.

Sic picturato pretexens aëra limbo

Ducit ab adverso speciem Thaumantias astro.

Frons porrecta, arcuata supercilia, cærulei oculi, & fulmina subinde torquentes, nasus neque recurvus in frontem, osculum quale Venus blandiebatur Adonidi; genę, mentum, cervix, manus, rosarum liliorumque cognatione notabiles. Hem! adest, exclamat Vindocinus: agnosco ducem meum, & jam reducem lubens amplector. Prope etiam erat ut exclamarem, & hæc quoque Chloris mea

H

est,

est, nisi recepisset interruptum sermo-
nem virgo; & hoc, ait, in posterum pro-
bate humanitatis erit si sine exclamationsi-
bus facili patientia loquentem velitis au-
dire; ultro etiam vestros affectus excuso
qui ab auribus ad oculos deduxerunt au-
dita & præsentés vultus finxerunt, quos à
nobis tota maria & circumfusę terræ re-
vellunt. Paruimus imperio, tum illa fa-
ctum silentium historia memorabili re-
muneravit.

Tantæ pulcritudinis adolescens istius
domunculæ latebras inviserat, illisit Cu-
pido simplicitati meæ, & rusticam puel-
lam sevientis face irritavit. Cessabat anti-
quum in tædas jugales odium, & modò
quæ tot petentes eram averfata, nuptias
ultro petebam. Restitit Apolis, & blan-
dienti dicto revocare me ab inutili amore
conabatur. Ignis repulsa crevit, & in imo
corroboratus membra omnia in maciem
& languorem trahebat. Monuit tandem
ut propinqui vorticis experirer poten-
tiam, & morbum quem sanare non pote-
rat aliena medicina expellerem. Ratum
erat uti consilio temerè amati si ultimam
querelam contempsisset. Ingredior de
die Apolidis cubiculum, cubabat ille me-
ridie, & solis æstus humenti somno de-
mulcebat.

Invado

Invado dormientem; effusissimo amplexu: & teneo te, inquam, qualem jamdudum petieram? Dimovit ille somnum, & obstantes libertati suæ manus de pectore suo decussit. Dijboni! quæ rerum facies? quod formæ monstrum? Pendent è collo inornati capilli, & sideribus similes oculos veluti nube tegebant. Pars avulsa candidissimos flores ad miraculum aperuit. Protuberabant gemino colle lactei sinus qui nudi ementium sexum cum stupore meo vulgaverunt. Vix me suspexerat, confedit prior impetus, servataque suavitate purpuræ quam fecerat ira innatam modestiam verecundissimo rubore notavit, & quas ad supplicationem porrexeram manus suis interserens, vides, inquit, ut miserabili ureris flamma, quam virilis habitus mendacium suscitavit. Ardebas hastenus in muliere virgo, & nisi prodigioso cupidini medelam casus attulisset, manebat te tristis exitus, & adductum ad desperationem vivendi tædium

Quid sis nata vides, nisi te quoque decipis ipsam.

Et pete quod fas est, & ama, quod foemina debes.

Spes est que capiat, spes est que pascat amante;
Hanc tibi res admittit.

Quandoquidem autem tibi sexus meus patescit, nolo te fraudare maiori cognitione vitæ meæ, cuius recordatio præteritorum malorum gravitatem obruit, & lento torpore solvit molestiarum sollicitudinem ad quam miseram me Fortunæ crudelitas reservat.

Nolens deducta de viri manu ad invictum torum, postmodò sum experta quas inimicitias malè contracta matrimonia parerent! Quàm injustè lex regni divortia sustulisset, & impio vinculo retinuisset quos hymen malè invocatum funerali face lustravit. Multi hodie mariti vivunt pudoris illius beneficio qui rarò sexum nostrum nisi cum virtute omni deseruit. Illos tamen creberrima vota pulsant ad tumulum, & nisi nos reverentia famæ contineret, plures Medæ, & Clitemnestræ, quàm Alcyones & Alcestes invenirentur. Omnino displicebat maritus: sed neque tunc erat alius qui placeret. Post quinquennium viso Alitophilo exarsi, & nondum corpore adultera innuptam me desiderabam, ut amatori meo præter ætatis florem totam me & ex voluntate traderem. Caterum intempestivo connubio sociatæ sola corruptarum nuptiarum vindicta supererat. Adjuvabat desiderium soror mea provecioris ætatis quæ marito

meo

meo infensa per reatum meum quærebat illius contumeliam.

Sed si jam vellem fines transire pudoris

Hic maior culpa causa futurus erat.

Marito castellum fuit ad Oscharę ripas, quas altiori culmine tegit, & pressos lapides sublimi mole patefaciens in palatii superbiam elevat. Illic sæpius convenimus conciliatrice sorore, quæ eò ardentius sequebatur Alitophili partes, quòd aliquando simili adultero mancipata, delectabatur adolescentis imagine qui vultu, & voce, & gestu amatorem suum referebat. Interim, si quid ab amplexu vacabat, scribebam versus, qui absentem Alitophilum revocarent. Hinc illi quos habes à manu mea, & quorum concentus dulcedinem si servaveris, habebit aliquid Arion quod invideat.

Timendum erat ne voluptates satietate languerent, providit casus ne impunè liceret esse beatis. In suspicionem quippe Alitophili maritus meus nescio quo modo inductus ultionem parabat. Expugnaverat zelotypiæ dirum venenum otiosum hominem, & incertum spiritum ad crudelitatem verterat. Nactus deinde occasionem vindictæ homicidio quod cogitabat accingitur. Vtebatur adolescens contigua domo. Ecce ? dum de nocte do-

munitionem capeffit improvifum adoriuntur armati , & circumfufi per latera male resiflentis infiliunt, premunt , vulnerant : & nifi profternatus moribundo fimilis pedibus pulfaſſet terram , nunquam ſicarij temperaſſent ab ictibus ; contra glomerata procella procidiffet amatum caput, & ad necem non dubiam vapulaſſet.

Huius cruenti facinoris fama totam civitatem pervagata , non alium nocturnæ cædis authorem quàm maritum meum faciebat, eò manifeſtius , quòd in fuga inter jacentis pedes pileum reliquiſſet. Hoc, ut inſœlicis aures percuffit, denegatæ voluptatis indignatione furens , incenſos animos ad ſcelus acuebam : cùm litteræ mihi ab Alitophilo redduntur, in hunc modum ſcriptæ.

ALITOPHILVS

CHLORIDI S.

N Ondum me pœnitet uſurpatæ per furta licentiæ. Firmiſſimum vinculum erit geminatæ affectionis , ſi nos diſſociari non ſinas. Minus me mariti tui vulnera quàm tua cruciant. Iſta, æterna erunt : illa, iam evanere. Adeo Marte acrior

rior est Cupido, & periculosius ferit. Præcluserit aditus rumor in castellum tuum, opportunum tamē clandestino colloquio locum inveni, si nihil omiseris de amore tuo. Cras me reperies in templo Veneris Etærę quod ultra urbem est. Illic consilium quod utrique expedit aperiam. Omnia salutaria & commoda si maturē veneris. V A L E.

Placuit invitationem sequi, cū jam expectatione turbida etiam de momenti mora conquererer. Decessit nox, & ut sequens dies Solem Mundo reddidit, sacratio Veneris illabor. Pręvenerat Alitophilus diligentiam meam, & ante pulvinar Deę procumbens, solitariam complexatus statuam propitium consilij suis invocabat numen, & hoc votum inferebat saxo quod divinam imaginem sustinebat.

Dea, quę flaminibus siccis inducta fugas nubila, quam cum gaudio elementa omnia suscipiunt, quę tempestates revocas, coërces inimicos ventos, desolatam terram reparas, extinguis discordię semina, concordiam ingeris, permitte nos aliquando quieti nostrę, & cœptis meis aspirando famulos tuos conserva quos ferventior in numen tuum cultus ad odium mortalium crudeliter exposuit. Si tuis precibus Deorum, Dearumque

irę remollescant, invifemus faluberrimam illam tuam ædem, quam Pyreneus in arduo montis fuspendit, & initiati facris tuis, foluti voto quòd fyncera fide fignamus, docebimus alios, per te folam genus humanum confervari.

Vbi nos voti reos fecit, defervit ftilum, & lento fermone cunctabundus ad me; ut, inquit, mea Chloris, effugiamus mortem, tibi moriendum eft. Cùm devoviffem caput pro falute loquentis, ille pauca quæ ad rem noftram pertinebant, fic profatur.

Ea volui fcire, quæ non modò ab Europæ terminis difjuxit Natura, fed & fecreta illa quę ubique terrarum penetrabilibus fuis relervat. Cùm enim denegetur nobis diu vivere, difcendum eft aliquid quo nos vixiffe teftemur. Cita morte præoccupati terram relinquimus. Minus tamen queruntur hi quos philofophia ad reconditarum rerum miracula vocavit. Hoc adminiculo multa percepi quę vitam melius fuftinerent, & mederentur periculis, quæ reliquos ad desperationem per compendium ducerent. Videmus firmiora quęlibet præcipiti velocitate labi, & ortus occafusque intra momentum temporis revolvere. Perficiendum eft, ut purgata caligine, qua mortalitas hominum mentes inficit, ferenitatem fubinducamus,

camus, & imminentium malorum revocata per prudentiam procella conquiescat. Inter alia, vires herbarum occultas quæ de telluris gremio surgunt apprimè novi, quarum spiritus nescio qua contagione naturam ipsam videntur corrumpere, & ad humanum exitium noxaliter nasci. Eiusmodi venena sunt, quorum frigore velut hostilibus flabris inhorrescit sanguis & animam indignatione vehementi verberatam de corpore suo penissimè discutit. Inveniuntur tamen herbæ succis minus noxiis, quæ gelato quidem rigore speciem mortis inducunt, & elisis pulsibus inferentes torporem medicatos homines mortuis similes reddunt: cæterum, post longum somnum refunduntur per membra vitales spiritus, & torpente veneno depulso, creptam pro tempore cum motu & sensu remittunt animam. Hac potentia nobilitatur inclusus huic pixidi pulvis (porrigebat pixidem) cuius vim soporiferam quicumque per suffitum hauserit, tolerare non potest; Sed statim solutus in somnum, per totum biduum obdormit, donec remeante per artus calore qui circa pectus servatur, iterum resurgat. Fit autem eiusmodi pulvis, de lactuca sylvestri, absynthio, crambe, melanthione, papavere, rosa, narcisso, croco, ligustro, bac-

H ;

care,

care, hedyphnoide, & cytino: pinnis dextris vituli marini cum corallio & melle demersis in ollam ad ignem ferventem. Hunc, si aspersum ardentibus favillis olfeceris, confestim succumbent oculi venienti somno, tam arcto torpore, ut interclusi spiritus non vini odore, non aspersione aquę, non fomentis ullis in venas remeare possint. Sic Orci victima credita, funus eris, feralem pompam prosequente populo, & exoso illo marito tuo tum multis amicitię & pietatis supremę nominibus, tum moerore squalido, & immoderato planctu ad sui spectaculum spectantium oculos evocante. Providendum tamen est commoditati nostrę antequam ad sepulturam & manes descendas. Conficies testamentum sorore tua hærede nuncupata, ea tamę prius clam admonita, ut bonorum tuorum semissem ad te procurrere pervenire quocunque rediviva iusseris. Cavebisque speciali mandato, ne illa ex ornamentis tuis quidquam detrahi permittat. Velle te inferri sepulturę tuę pretiosissimam vestem, margaritas, monilia, & alia mundi muliebris quorum affectus ultra mortem etiam ambitiosis perdurat. Ut verò gravitate somni discussa sese in venas refundet renascens calor, & recuperabit vires vigoremque suum creditum nuper

**Super cadaver, revolvam ego de monu-
mento tuo lapidem, & te desiderium meum
de Acheronte revocabo in vitam.**

Frustra quæ subsequuta sunt per partes
narraverim, ne tristi & mœsto sermone
veluti pestifero alimento patientiam tuam
detineam. Accepi pixidem, deferui Ve-
neris templum, feci quæ dixerat. Obdor-
mio, ornataque gemmis deferor meorum
manibus ad nobile sepulchrum, quod so-
lutæ iam in fetorem parentum reliquæ
formidolosum fecerant.

*Non aliter Dido summas in sede sub auras
Erecta ingenti, crinem de fronde coronat
Funerea: pendent gemmata monilia collo,
Involvit tunc compta comam, mortemque se-
renis*

*Depascens oculis, varios per brachia flores
Texsit; arduos committens ignibus artus
Sidonio projecta thoro. Stans corpora circum
Educti tenebris manes, & funera lambunt
Telluris permessa sinu; descendit ad umbras
Infœlix anima, & populos per inane volantes
Mœsta timet, trepidatque novis simulachra
figuris*

Cirneo, nec notos olim cognoscere vultus.

Is ho-

Is honor ad tumulum per alienos pedes eunti fuit, adjectis corpori ornamentis quæ in nuptiarum superbiam venerant. Sic officiis feralibus peractis, & imminente hora salutari, qua recuperare vigorem suum corpus debebat, redituræ salubritatis expectatio Alitophilum campo steterat in quem extra civitatem de Senatusconsulto Duelliano quicumque de familia nostra finissent mortalitatem non sine pompa deferebantur. Ut venit ad tumulum revoluturus saxum quod aditus obserabat, patere iam sepulcrum offendit, & intus murmur, quale latronum spoliantium sepultam. Quò percitæ mentis torquetur furor? minimum malorum mors illi est qui semel contempsit mori. Descendit ad imas tenebras, & fulgore gladii, facisque, quæ omnia utraque manu simul rotabat, umbrarum, & tumuli violatores ad trepidum pavorem perstrinxit. Sic arbores vibratæ vento tremiscunt antequam fulmine feriantur: illud enim præmittit spiritum, & agit ante se dum rupta nube pervolat. Cecidere de manibus impiorum novissima defunctorum spolia, & territas suo scelere mentes fortuitus horror turbavit. Improvisa rarò moram patiuntur ad recolligendum se. Reliquere arma nocturni grassatores quibus sepulcrum.

Erum ruperant, & ut effugerent pœnam quam Constantij & Iuliani leges ut sacrilegis minabantur, deseruere naturam suam, horrendumque propositum quomanes inquietaverant inuisitata verecundia, & incognito metu mutavere.

Nondum benè exierant, pertentat Alitophilus partes omnes subterranei specus, & ut me dormientem aspexit, totum se labante spiritu super meum corpus effudit. Inter hæc allevatis luminibus agnoscere amplexantem incoepi. Iam mihi, jam illi reddita refici, & relaxata potionis vi ad superos remeare, nisi quod adhuc claudebar tumulo. Rediere quoque vires Alitophilo, assurgimus; & ornamentis quæ passim circa cadavera jacebant (nuper spoliū latronum) requisiris, sublatisque, mortalitati nos reddidimus. Putares Eurydicen de Tænaro tractam Orpheum sequi, si aut Alitophilus tenuisset cytharam, aut ego relapsa sub umbras, & iterum obvia Cerbero ad geminatos irascentis latratus palluissem.

Sic ab inferis remeantes, obducto tumulo soluturi votum antelucio petebamus ædem Veneris Pyreneis iugis sacram; & jam multum itineris emensi eramus, cum latronū (qui sub Eurybato mi-
lita-

litabant) manus effera decepit pietatem nostram, & incautos cathenis oneravit.

Insidebant sublimioribus locis incultorum montium prædonum reliquorum examina, & veluti piaculares damnatas sollicitudinis victimas de rupibus penduli immitti lumine spectabant, quos in carcerem & tenebras celebri supra noxiorum reatum ignominia socii pessimi trahebant.

Præibamus nostris vinculis triumphum gravem, & suspensos ad lenta supplicia spiritus torpore magis quam metu premebamus. Tunc ego non inscia periculi quod utrique imminebat, osculo Eurybati genu adorato præcoccia fata, & salutarem sola celeritate mortem mihi fratrique (sic Alitophilum appellabam) deprecata sum. Eurybatus expalluit ad constantiam meam, & blandiore vultu ne desperarem de pietate sua monuit: vocatoque Atraxe imperavit ut utrumque diligenter procuraret, & eximium (ut aiebat) par formę in crastinum reservaret sibi. Sed iam Atrax conceperat flammam, & subite miserationis affectione permotus, miserescere se simul & amare sensit. Amor enim plerumque à miseratione venit. Vt in tristem & ignavi frigoris plenam speluncam descendimus, per obliqua devexa in innum deducti, cedente

dente solo instabili vestigio, & refugio lapsu onus suum malè sustinente: Atrax qui nobiscum descenderat nostris miserijs adsuspirans, & novis Cupidinis ignibus ad misericordiam motus, sic incipit.

Coacti estis vela venienti tempestatu aperire, & iratos fluctus sequi quamcunque vos in plagam detulerint. Miseret me conditionis vestræ! & vellem, si liceret, mille pœnarum indagine irretitos etiam meo sanguine liberare. Nisi credideritis suadenti, ferò lamentationes illicitas refricabitis, & ad cruentum supplicium expositi, nequicquam movebitis ad redemptionem vestram prædones, quos mixta tabo, sanieque, & planctibus carnificina suavius unguentis delectat. Palam est, Chloridem amat Eurybatus, & occulta libidine demorsus, per vestrum ludibrium quærit irritatis ignibus satietatem. Videris Alitophile an malis sororem tuam concubitu quàm iustis nuptijs exponere. Ingeniosus est ad medicinam suam Cupido semper aliquid honesti prætendit, sub quo lateat inverecundus furor, excitatus ad opprobrium verecundissimi sexus. Plures puellæ nuptiarum spe delinitæ prostituuntur

tur inſœlici patientiæ, quàm lenonum aſtu fornicibus inter fellas & meretricios titulos, quibus captura ſua niſi poſtquam deceptę ſunt manifeſtò apparet. Depoſcet Eurybatus injura maritalis thori ſororem tuam. Cæterum nihil aliud quærît, quàm perditę, & iam ſibi expoſitę corpus obijcere publicę luxurię, militesque ſuos in prædę partem, & noviffimas delicias vocare. Sed ſi tibi placeat melioris fidei, nec minoris vivacitatis volens volentem adoptare fratrem; habes me meditati ultorem opprobrii, ſine veſtro periculo ſumpturus de barbaro duce poenas, & vos incolumes quocunq; iuſſeritis deducturus. Sanguis ille ab hoſtilibus venis tractus, cementum erit perpetuę affinitatis iudeſſa thalami copula inter nos coaleſcentis ad perfectam concordiam.

Talibus dictis, ſtetit mutus, & ſimilis alta cogitanti. Cumque mentito ſermone approbaſſet Alitophilus affinitatem ſuam, oſculatus eſt dexteram victoriam ſalutemque pollicentis: laudatęque pietate propoſiti, ſocium quocunq; ſeſe facinori appararet humaniſſima urbanitate obtulit. Nec mora conclamat Atrax mitterent in ſubterraneos recessus funem! Sta-
tim ab alto arripuit demiſſum, & ſi-
mul

mul de nocte speluncæ rediit ad Solis lucem.

Erat Celadon corpore vastus, strenuaque manu, & ad quem si Eurybatus non fuisset, communi consensu ducatum latrones detulissent. Ubique terrarum invidia regnat, & ipsa imperandi licentia inter prædones æmulos habet! Illum Atrax in solitudinem traxit, ne aures alienæ venirent in secretum, & inconsiderata prudentia in exitium consulentium verteretur. Obsequium, inquit, quod arctissimè tibi devovi, non patitur silentii crimen. Ne Mercurius sinat? ut quod revelatum gloriam tuam spectat dissimulem. Quæ scio, timeo. Et hoc pii timoris officium erit, si illud impia taciturnitate non corrupero. Fraudare te præda tua Eurybatus destinat, & quàm captivam fecisti, suam facere. Ut intelligas, quàm nullam occasionem ostentandæ ambitionis licentia contemnat. Proceedit in dies immodestius, & malè data autoritate, vitiisque, melius ducem agit, quàm iustitia, & virtute. Sic impunita luxuria, vel dissimulata incrementum accipit, ut collegium nostrum tyrannica potestate oppressum, nihil iam aliud quam humilem, servilemque metum suspiret. Ita dum Eurybatus in eundem hominè non putat

con-

convenire potestatem & moderationem, duas res diversissimas iunxit, contemptum, & temeritatem. Nunquam bona valetudo est in corpore tyranni, perpetua febris venarum temperiem perturbat, micant in vultu novi subindè flammarum fluctus, audiuntur suspiria, & anhelitus laborantis, aut aliorum quos ipse ad luctum cogit. Amat expressas metu voces, & coactam laudationem sui ubi multum risit, nece remuneratur. Sed solvit tandem sacramentum omne, & fœdilitatis vinculum tristis illa patientiæ ancillantis necessitas: & licet indomita potentia aliquot horis regnet, postmodo tamen debilitatur & frangitur, ubi generosi spiritus benè concitati laxavere tempestatem, & indignationis suæ ventos, dudum timoris carceribus clausos ad libertatem emisere. Macte animo? expiabitur si jusseris cogitata contra prædonum leges voluptas: unco, & ignibus, & strage sua, si volueris, Eurybatus publico latronum generosissimorum gaudio litabit.

Non dissimulavit Celadon sibi placere eiusmodi consilium, quod laudabilem audaciæ suę mortem, aut imperium intra momentum temporis promittebat. Simul cum amicis super ea re clandestino colloquio

quo differuit. Quibus ubi periculorum societas, & loquentis gloria placuit; Martiæ cohortis maiore parte ad concionem vocata, vim & robur circumstantium laudavit, apud eos spes omnes suas & salutem residere. Si annuerent de bello quod parabat, proximum diem Eurybato extremum futurum. Plus esse fiducia & socordia quam magnitudinis emollito per delicias duci. Quo sublato, prædas omnes & spolia communia fore. Sibi nomen imperij, illis laudem concessi, & fructus relicturum. Pararent desides manus & gladios rubigine infectos ad pugnam acuerent. Neque se iniuriam suam queri, quamvis Eurybatus Chloridem laborum suorum præmium rapere cogitaret. Omnibus fraudationem prædæ & pecuniarum per pericula petitarum pro iniuriis esse, mox si surgere ad ultionem properarent, illis solatium. Necessitatem impositi silentii manu redimerent. Daturum prælii signum si se sequi destinassent, & vestigiis ad salutarem victoriam properantis insistere. Præmia virtutis geminata, spoliū cæsorū, & libertatem. Illud ante oculos esse; Hanc ab edicto Lippi pendere, quod latronum percussoribus postliminii jura dedisset. Periculum in mora esse, laudabile, si aggrederentur; securum, si occiderent.

Assensere milites loquenti, murmure, clamore, pulsu, sonituque, & affrictione clypeorum. Verum virum, ducemque, spreta alterius libidine ingenti laude effe-
rentes.

Dum hæc agebantur, Alitophilus alligatus collo meo sine intermissione flebat. Ergo, inquiebat, non licebit mihi tecum mori? Nunquam ex animis fatorum discedet furor infœliciter pertinax? Relinques consuetos sinus, & æterno dissidio æternum amorem in te meum damnabis? Velut in solitudine squallebit amatum pectus, & nova face per calamitates, & servitium subdita deflagrabit alienis flammis? Quidquid erit, crudeles Dii forti viro licebit honestè mori. Ingemui: & ne, inquam ego, antiquam constantiam descivisse credas. In animi bona Fortuna nullum ius habet. Mens interna virtute freta rebus adversis opitulatur. Premitur non opprimitur; inò fortior assurgit. Inter procellas, tot bellis domesticis, tot externis lacescita, extra turbam, & tumultum est. Sibi semper vacat. Excitantur motibus ignes reciproci, & cum urendo clarescant, fortis ludibrium pro materia & alimento demordent. Constantius per misérias amor surgit, & fidelius corroboratur. Quidquid sit: nunquam me Atrax,
aut

aut Eurybatus in thorum suum deducet.

Ille meos , primus qui me sibi iunxit , amores

Auferat , ille habeat secum , servetque sepulcro.

Iuvabit aliquando libertatem redditam experiri. Tristitiam, risus excipiunt. Ad defectum noctis, dies socialis properat, & ubi collisæ nubes inferunt obscuritatem semper aliquis fulgor murmurantes undarum pulsus oculis nauigantium ostendit. Maximum solatium est ferre sortem suam. Plerumque auxilium ab abscondito temporis môra profert, semperque aliquis de Diis mortalium casus blandum dignatur aspicere, nec eos patitur ad occasum suum labi. Et si ista non sint? more scorpionum inter excitatas flammæ contorto ad pectus aculeo meo vulnere cadam. Apage istos qui amorem utilitate metiuntur, quæ sordidissima cauponatio est! Nunquam dilucescet mihi nisi ante vultus tuos, quos manebo in silentio, non aliàs si removeris obscurata manes petam, & toto Acheronte delapsa quàm ad ortus tuos resumptura lumen.

Audiebamus murmur, removimus amplexus, lacrymisque deterfis dissimilem malis nostris induebamus vultum, ad illo-

illorum vicem qui degustatis Sardois herbis feruntur in morte ridere. Cùm Atrax per funem ad nos relapsus, quæ pro incolumitate nostra peregerat sedulò narravit. Nam (inquebat) aut mutuis ictibus virtute numeroque pares sternentur, aut lassos, vulneratosque intacti bello adoriemur: cædem cede, sanguinem sanguine expiabimus. Præbebunt vigentibus nuntiantia ad casum corpora, & apertis ad vindictam nostram pectoribus demergemus ultrices gladios, donec omnes vastis vulneribus perforati incertas ditæ qua exire velint animas eiiciant. Et ne nos tumultus irrepens, nox obscurior, casusve dissociaverint; proximum est quod solemnivoto petebatis Veneris templum, illuc conveniemus, seu nos idem dies dicto loco assignabit, seu mora tardior in aliam lucem distulerit congregationem nostram.

Dum eiusmodi colloquiis tristissimam producimus noctem, Eurybatus ab aditu speluncæ iussit educi captivos. Evanescebant extrema Lunæ cornua, & jam montium vertices ad Auroræ rosas rubebant. Ego cum Alitophilo assenseram Eurybati nuptiis, & post dilationes aliquot matrimonii solemnia celebrabantur. Præcipitata

cipitata rursus dies tegebatur aquis, & ferales tenebrę ab iisdem surrexerant. Incoępta est per Celadontem seditio, & omnia secundum narrationem matristuz subsequuta sunt, nisi quod adhuc vivo extra ludibrium mortis, & extremam vini Eurybati. Enimvero defectione Celadontis vulgata, crescente tumultu suspicatus Atrax cuncta in deterius lapsura si me pręmium victorię & causam belli ante oculos rivalis superstitis reliquisset, tonso capillo, caligis, pallioque, & pileo, in masculam me reformavit faciam, pręsentium calamitatum sociam, comitemque servi domini ferociam fugientis. Quis enim miser recuset periculum quod salutis spem ostendit. E diverso formosissimum adolescentem (quem licentia stupri Atracis fratrem fecerat) meas vestes induit. Et ut arbitror Eurybatus inter insultus hostiles, & proprios metus, mendacium non sensit. Deceptus noto habitu, ira, desperatione, & tenebris, cum omnia alia curat pręter vitam meam animam etiam perdidit, ut me perderet. Sic percussus & attonitus adolescentem pro coniuge, Orpheotelestam pro Chloride furori suo mactavit.

Ad hęc inquietatus piscator. Ergo,
 me,

me, inquit, Atrax impunè deluserit, ille filium meum ille deficientis solatium, rapuerit, perdiderii. Vivit adhuc & sceleratum animum scelerato corpore circumfert. Aliquando me totum vicerunt miseræ, & Dii malorum authores? Iam fractus dilabatur orbis, & si mortalibus licet beneficia Naturæ corrumpere, recedat vita, quæ calamitosis hominibus pro supplicio esse solet! Hac exclamatione lacerata rustica virgo, iuravit relicturam se invidiosam narrationem, ne forte recentia mala novis auferentur, & hospites suos odioso turbaret officio, ad quod se mente simplicissima, & bona fide faciliorem se futurorum nescia præbuisset. Renuntiare se male fidelibus armis, & nudas manus, pectusque inerme ad pœnam proferre. At ego qui in Chloride mea laborabam, hortari cœpi piscatorem ne perseveraret in supervacuo gemitu. Temporis moram solere mentes doloribus exulceratas ad sanitatem revocare. Scenam muneribus gladiatoriiis frequenter distingui, ut voluptates nece & sanguine condiantur. Citò subrepere infortunia. Bonam fortunam difficilem inventu, rectorem ducemque desiderare, adversam venire ultro etiam contra miserorum votum. Daret hoc extremo dolori ut aliquantulum

lum taceret, cùm in summis calamitatibus silentium melius fletu, verbisque, affectus verè mœrentis exprimat. Evaporationes humidi splendores tantùm minaces citra sonum ictumque movere. Exhalationes verò sicciore terrarum, fulmina facere, & exprimere. Vbi consumpserit aculeum suum recens dolor, & primus torpor reddiderit sensus, vsurum illum ratione sua, & si tunc placeat dicturum in præsentem calamitatē quidquid animus dilatione remissior afflicto minus, minúsque commotiori suggeret. Quod, inquit ille, expositionem calamitatis meæ in aliud tempus differo, præterquàm quod sub recentis mali pondere lingua torpet, facit etjam reverentiam sacratissimæ Veritatis quæ virginis narrationem per totum comitatur. Bene est, inquit puella, jam recipiam cum voce interclusos tua confusione spiritus, & præter spem misericors indulgebo tibi, ubi de Atræce ultionem sumpsero injuriis tuis parem. Attendite itaque, & avidis auribus ebibite Chloridos sermonem reliquum, qui par miras calamitates veluti fractus saxi torrens in maligniorem impetum transibit, & per violentos fluctus crescet in speciem turbidi maris. Sic ergo sequuta est historiam suam.

I

Igitur

Igitur inter nudos gladios & mortales ictus (quibus circumstantis sylvæ confraga resonabant) intrepida, tantùm pro salute Alitophili laborans qui certamini intererat, ingenio sicut habitu masculino omnes ærumnas sustinebam) parum semota ab illo loco in quo sine misericordia pugnabatur; quantumque plus spei ad effugium nox dabat, eò majorem animum ad extrema quæque fortiter ferendum faciebat. Ut verò rediit dies, & ad ingentis cladis spectaculum oculos vocavit; crevit audacia cum luce, & jam plus fortitudine quàm vestibus foeminam virum ad jacentia cadavera pertraxit, ut scirem an inter mortuos latrones habitaret Alitophilus, eum simul & volens, & timens per cruentum prælio campum reperire. Et quia barbari illi, & immanes homines acceptis forti pectore vulneribus honesto morso ad novissimos anhelitus tellurem presserant, singula cadavera prensis capillis converti ad infamem exitus notam; qualis esse solet eorum qui rotis impositi, & universa membrorum fractura laniati laborantes animas inter carnificum amplexus & aspectum cœli decutiunt. Frustra tot efferatos vultus aspexi? Non erat inter eos amata mihi multùm facies, & quo-

quoniam non erat , infano pavore mortuum arbitrabar , quem tot corpora cruentis spiritibus spoliata vivere ostendebant. Adeo sollicitè timet quisquis benè amat. Quid scio (clamabam) an Alitophilus Eurybati hostis eum extra hanc pugnam ad aliam compulerit. Ambo scilicet communem stragem vitare, vt melius, & honoratius perirent. Hunc igitur amorem meum virtus sola peremerit ! ego , vidua , & extorris , & scœmina , mihi metuens revocabo fessos ad vitam spiritus , vt inter speluncas ferarum , & cadaverum acervos delitescam!

Volebat Atrax parata oratione demulcere furem , nisi vetuisset fortuna turbare aures meas invisio sermone. Nève bellum tam vili cruore , & inexplorata cæde desineret , Dea illa misericors procuratorem illius provinciæ cum licitoribus & militum sequentium turba campo stetit , in quo victores simul & victi omnes indiscreto ordine jacebant. Venerant illi ad famam pugnae , vt superstites latrones vi domitos , victosque , carcere , mox patibulo donarent. Cæterum Atrax de tot modo prædonibus solus sed non ignavus hæres , visis hominibus armatis confinium instantis

periculi morte voluntaria prævertit. Sat se beatum dicens qui ante oculos meos virtutis suæ præcipuum & laudabile specimen præberet. Nolle se supervivere fortissimis sociis, quos publicis patibulis mutuum robur abstulisset. Precari Martem & Mercurium, suos Deos, ut me captivitate liberarent, & spontali parricidio satiati, abducerent à sævitia cœlum, quod immerenti mihi injungeret æternas ærumnas. Ultima vox ejus hæc inter homines audita est, & statim cum magno sonitu animam per patens vulnus ebullit. Accurrunt Melandrii, & ne mihi etjam violentas manus inferrem imminentis periculi metu, dubitantem an mori aut vivere mallet cathenis impediunt. Sic ad Liphippum deducta prudentissimi Regis venerata majestate (quam nimio fastu profitebatur ad nauseam Gallicæ libertatis) quæ nunc intellexisti fideliter exponens, sævum fatorum vultum ad aliquam clementiam reduxi, nisi quod aberat Alitophilus, & secum majorem mei partem deferebat.

Pependérant jam occisorum latronum cadavera, ad reliquorum horrorem: ne viderentur fato functi ignominiam omnem consumpsisse, & legum poenam voluntario parricidio fugisse, qui semel
merue-

meruerant publicè mori.

Humanarum rerum culmina constantiam non inveniunt, omnes fœlicitatis nostræ inimici sumus ubi nulli sunt qui nos ab alto dejiciant. Cùm tantùm lucet ignis, placet, ubi altius volumina sua detorsit, exurit trabes, & corruptis quæ superioribus firmamentum dabant, agitata diu ad ruinam fastigia divellit. Libera sub Apollidis nomine inter Melandrios fortunam meam non ingratis oculis aspiciebam, erátque aliquid quod Alitophili leniret absentiam. Vbi Liphippus dignatus est servitium meum, & liberalitatem suam in ignotam fœminam exercuit: jam mihi gravis, jam impatiens exilii inexpectata beneficia pro suppliciis ducebam. Mentis longa fœlicitate saginata multùm de natura stomachi sumunt, cui ciborum lautitia & abundantia fastidium inferunt: illæ nauseant ad florentiorem statum, & iniquis luminibus ubertatem cernunt, quæ aliàs earum fuit impudens votum. Ipsa corrupti fœlicitatem meam, & ne diutius beata inter gloriam & divitias dilectum meum ad injurias cœli & terræ relinquerem, ad fugam animum deliciis fessum commasculavi, & de nocte aulam Liphippi deserui ut Alitophilum meum in templo

I 3

quod

quod Eleutheriam à Melandriis determinat, convenirem.

Trigesimus à pugna prædonum dies cum totidem noctibus spatium mensis compleverat, & nova Luna recurrebat ad orbem suum. Video fanum solerti fabrica constructum, valvasque ingentis populi frequentia laborantes; dona quoque cum titulis suis pendentia, qui litteris aureis testabantur cur singula Veneri sacrata forent. Tunc ego concito gradu per mediam turbam viam ad aram mihi facio, positoque genu uberi fletu simulacrum Deæ rigans, notavi Pario marmori quod basim faciebat quæ sequuntur minori caractere litterata. *Alitophilus soluto huic Numini voto, ne cogeretur deserere sororem suam, proximum ingressus est xenodochium, quo includuntur hi qui insaniam suam Amori debent, ut mentita amentia, sibi liceret quod amat expectare.* Cùm petiissem ab uno supplicantium an ibi tutò habitarent qui mentem ab ictu Cupidinis amisissent, ubi narravit peregrinos per novem tantùm dies sacris operari solitos, quibus præteritis cogerentur de templo discedere, pollicitus est rectoris officium si auderem præeuntis gressus premere: & illicò præcessit.

Ædes pluribus fenestris conspicua tot
aditi-

aditibus accipit solem , quot ille diebus
 revolvit anni cursus , & tempestatum
 mutationes inchoat. Aëris mira liber-
 tas captivitatem animorum aliquo modo
 reparat. Placidi fluctus inquietam do-
 mum grato circuitu coronant. Cere-
 bri quoque calorem temperat arborum
 frigus, & certas cujusque spes aut deside-
 ria partiuntur varii flores , quos ad ani-
 mos incolarum avertendos à perturba-
 tionibus ars solertior Natura patentibus
 pratis inseruit , ut interna vulnera gratus
 aspectus , & odor suavis mitigarent.
 Ibi senex castigabat canitiem suam, quæ
 sibi fabricata fuerat repudium. Propè
 matrona intermoriente vultu querebatur
 hæreditates ætatis officio quæsitæ citò
 consumpsisse. Feralis zelotypia fusca-
 bat adjacentis membra , & jam frontem
 ad desiderium necis contraxerat. Luge-
 bat adolescentula virginitatis florem gra-
 tis extinxisse. Ille inconstantiam mu-
 liebrem damnabat. Alter parabat se ad
 desperationem , & de sinistris circum-
 stantium lateribus cæca manu quærebat
 gladium ad quod confugeret. Puella
 contemni formam suam dolebat. Fugie-
 bat Pigiciaca sacra candidus puer , &
 trucem dominam vocabat in auxilium
 suum. Adolescens exanimato similis

audiebat alium commemorantem præterita gaudia , & in præsentia mala tristè moerentem. Alloquebatur undas alter, & ruptis induciis quæ pugnam suspende- rant irritata manu vellebat capillos qui foeminam inconstantem malè tenuissent. Erant qui per dilucida furoris interval- la cantu & nervis dolorem suum falle- rent. Qui lugubre carmen scriberent. Qui auras invectiva in amicas exarata turpiter onerarent. Qui desilirent in fluctus. Qui præcipitia quærent, qui- bus Sappho flammæ suas extinxit. Qui genas lacrymis madentes unguibus lace- rarent , manibus vincirent collum , & de funesta cupressus fronde velut ab infa- mi ligno penderent. Putares hæc sup- plicia Virgilium vidisse, dum ait,

*Hic quos durus Amor crudeli tabe perdidit
Campus habet : non hos cura cum mente relin-
quunt.*

*Lucius, & ultrices posuere cubilia morbi,
Et metus, & durum redivivo funere lethum,
Cinctaque sanguineam demens discordia pal-
lam.*

*Hinc exaudiri gemitus, & sava sonore
Verbera, tum stridor ferri, tractæq; cathena,
Immanisque Dei fulmen, secundaque pœnis
Pectora, non ulli requiem sumptura tumultu.*

Non

Non mihi si lingue centum sint, oraque centum,

Ferrea vox, omnes furiarum dicere causas,

Omnia poenarum comprehendere nomina possim.

At enim mortalibus de possessione rationis dejectis, & tanquam bello captis liberum suppliciorum arbitrium mastigophori denegabant, qui amoris ægritudinem voce, & verberibus, & obscuris carceribus miserantes, frangebant nobilem amentiam, quam fecerat otium magister sceleris, & malorum omnium ingeniosus artifex.

Inter eos qui curabant ne insanientes insomnio vel injuria ante diem suum præcipitata morte decumberent. Nescio quis benignioris vultus petiit à me an aliquem eorum quos eadem infania diversis motibus agebat, mercari destinassem! qui landabili furore, & grato mentis excessu mœstitiæ hominibus semper insidiantis rubigine animum detegeret, Scis, inquam, vnumquemque concivibus suis delectari, sive natus sermo conciliet homines invicem, sive ejusdem aëris haustus inducant paritatem morum. Serò placebit ille quem non intellexeris. Horror transpyrenæi sermonis Eleutherianorum faciles men-

tes turbat, cum isti simplicitatem & civilem mollitiem loquendo profiteantur, illi, quasi in imperandi sortem geniti, barbaris vocibus, & absurdis in suam aut patriæ laudem laudibus effusi, cum multo fastidio confodiant aures audientium. Præterea ubi nobis humanitas nostra satisfecit, quærimus in vicinia nostra quem in partem divitiarum nostrarum vocemus, quem sine fuce dilectum in distributionem beatitudinis nostræ arrogemus: non specie rigidioris patris-familias auspiciam adoptionis per servitatem adoptati incoantis; sed amicitia jucunda familiaritate, & consuetudine pulcherrima, qua senes lætis auguriis in jura sua iuventutem deducunt. Placet itaque, per Eleutherianum, si eorum aliquem locus hic habeat, voluptatem ridendi emptione parare, & innoxiiis jocis excutere tristitiam quam fecit longior peregrinatio. Sustulit ille onerosum supercilium, & ne, inquit, tam barbari simus, ut nos nostrorum amentia delectet. Quis ferat hoc patriæ suæ ludibrium, ut eas delicias pretiosas existimemus quæ per concivium calamitates distributæ, graves animos lugubri & mœsto intuitu subducunt? Viscerales miseriæ melius nos movent, quàm ut

tri-

tristissimòs rideamus casus quibus infœlix aliorum voluptas blanditur ? Liceat Eleutherianis in omnibus delirare: dum Melandriis sufficiat non aliis quàm Amoris spiculis de mente sua perire ? Omnibus gentibus cœlestia sydera varias plagas intulerunt , multumque interest ad vitia quo cœlo , soloque nascamur. Cùm cœlestes causæ præter morum discrimina , morborum etiam animi pariter & corporis varias species inferant. Vtraque Græcia de cœlo suo masculorum amorem trahit. Melandria turbatur zelotypis ignibus , & tot montibus, tot æstibus oceani , tot Tyrrheni maris littoribus ab hostibus tuta , in unius Cupidinis vulnera ad insaniam patet. Taceo reliquarum nationum collapsi, aut excisi cerebri vitia, dum in Eleutherianis omnia condemno quæ singula in omnibus sunt. Nos lamentis & miseratione tristi prosequimur in hoc xenodochio furentes; illi ludibriis eisdem , tumultu quoque , & injuriis in publico, & frequentia. Vnde fit , ut in aulis Melandriorum magnatum non alii amentes frequentis familiæ subjiciantur opprobriis , quam quos Eleutheria ad nostros risus educat : qui de mœsta sollicitudine , & gravi superbia nunquam exeunt;

nisi antea arcanam sapientiam fregerint
 externa mala quæ jocus inconsultus fa-
 cit , & pervicax reliquorum hominum
 insania. Neque mirum est vacuam ho-
 die civibus illis domum quos Eleutheria
 infœlici genio ad voluptatem nostram
 gignit : cùm ut quisque in has ædes ve-
 nit , statim in potentiorum numerosa
 servitia transcribatur , ut innocenti fu-
 rore domino suo placeat. Sic nuper A-
 xonius præfectus Parthenopes , & In-
 subriorum rector, Eleutherianum quem-
 dam Alitophilum emotæ mentis inquietu-
 dine jucunda commendabilem fatel-
 litio suo cooptatum secum in imperium
 suum deduxit , qui nescio cujus Chlo-
 ridis amore flagrans mentis salubritatem
 perdiderat. Quid facerem? nisi Divis
 irascerer qui ærumnas veteres tristiori-
 bus cumulantes , aut non exaudire velle
 miserrimæ preces videbantur , aut con-
 tempsisse mortalitatem importanis vel
 intempestivis votis lassatam patientiam
 turbantem. Nimirum cœlestium vigi-
 lantia periculorum humanorum negli-
 gens esse cœpit; vel usu & assuetudi-
 dine fatigata hebes & deterita restat? Et-
 jam mala Numina reliquistis terram? &
 senio sicut negotiorum mole fessa , stu-
 pida & incuriosa negligentia subsidium
 de-

denegatis orbi , & mortalibus precarium spiritum inter miseras producentibus; adè difficile est etjam infœlicibus mori. O calliditas futilis ? calamitosum commentum , mendacium fallax ? Per speciem violati Iudicii illusistis fœlicitati meæ , & arcanis affectibus junctos interfuso mari disiunxistis ? Nec plura; verè furens exero me de domo insana ; & vagos gressus ad iter incertum compono. Tamque planitiem camporum pro vecta , sylvosi montis asperum jugum metiebar : obtulit sese mihi inertissimorum hominum tristissimum spectaculum. Armati juvenes ponè adolescentem stabant , qui catenis vinctus supposuerat candidum collum invisæ carnicinæ. Huc, inquam , conferto agmine socii concurrite, sceleratissimis latronibus mortem daturi, quam minantur? Dum accuro nece mea geminata sacrificium quod parabant , & licariorum sitim sedatura insperato sanguine. Credidere illi missum militum agmen in perniciem suam. Igitur distulere supplicium , & sacram victimam intactam relinquentes, spississima quercuum nocte fugam suam condidere.

*Ceu lupus aggressum quem nocte mapalia,
fidi*

Latratu pepulere canes, vestigia retrò

*Pressa refert, nemora alta petens, caudámque
remulcet*

Hirsutam, vacuóque dolet descendere rictu.

Simul adolescentem de funesta morte erutum ad salutarem libertatem ruptis vinculis remitto. Retexit ille jugulum quod lictoris manus nudaverat, & supplicii quod exierat causas blandissima voce in hunc sensum palam fecit.

Quoniam magnæ urbes & opulentæ in vitia sceleraque magis patent, vilescite inter politioem vitam infamia peccandi: recenti edicto Tarentini prohibuerunt, ne quis ante nuptiarum diem virginibus misceretur; quarum antea supra tam grata licentia placebant hominibus, ut illi nihil minus probarent quàm matrimonia & nuptias. Sed jam necessitate coacti ad conjugales leges eò libentius feruntur, quò vident eos qui nunquam uxores duxerunt omnibus commodis prohibitos, interque ignominiosos latitantes, excludi theatro, & illis honoribus ad quos militari gloria & elo-

eloquio indistinctè quondam perveniebatur. His repagulis juvenes suos impetus coërcent, quibus non licet nisi cum timore infamis exitii peccare. Inveniuntur tamen puellæ quæ per pericula mortis alienæ ad vetitas delicias ardentius suspirent. Vt enim febricitantium sitim interdictus potus accendit, ut ignis aspergine modica lympharum ferocius augetur. Sic coacta probitas avertit aviditatem jejunæ mentis, & inconsultam juvenutem ad mala furta imprudenter propellit: quæ ventura in maturitatis & prudentiæ adoptionem, illo tamen insolentis ætatis lubrico si non cadit, titubat.

Antequam vulgaretur edictum, affueveram Polinices amplexibus, quæ de summa regni nobilitate in ministerium Tarentinorum reginæ accita, præcipua erat à consiliis regalis formæ, ornatrix ingeniosa, quæ variis flexibus torquebat capillos, ornabat vestes, vultus componebat, ne naturalem formam indecenti & affcittio cultu excæcaret. Exasperat homines imperata correctio, & melius jubetur licentia. Enim ut flammæ suas ad interdictum vocari vidit, non contenta vulgari complexu ad alios etiam amores crescentes contra novum impe-

impe-

imperium flammam sustulit, & statim in viro principe arsit, qui cælibis vitæ voluptatibus lassus, jam ad nuptias suspexerat.

Non puduit infelicem puellam mihi quoque furtivum dolorem credere: pollicita si ad Machimi matrimonium pervenisset, præter corporis sui continuatum usum, daturam se munera ultra meam spem, sortemque, quibus videri possem sibi gratissimi lenocinii officium magno emisse. His promissis infuscatus, laxavi pectus venienti calamitati, quæ me ad hunc lucum perduxit tristissima morte nimium laxæ bonitatis, & imprudentis obedientiæ luiturum pœnas, nisi te in meam & Machimi salutem huic loco fors stetisset. Nam cum arcani incendii faces quibus Polinice deflagrabat Machimo detexissem, & ille quæsitum ardorem amore Aglaïæ excusasset, quam petiturus erat à regina in connubium: addidissetque pœnam legis novæ quæ supra ulcisceretur capite; turpissimo illa inhorruit odio, & totam ingenii solertia n ad crudelissimam vindictam convertit. Ea est natura mulierum, ut suas inimicitias dissimili vultu tegant, cum amicitias celare non possint. Scilicet infidelis sexus licet loquax esse amet, quoniam tamen

men.

men facillimè ad mala movetur , verborum occultorum viam , & secretas iras, improba faciei serenitate & robusto silentio tegit , constans in arcanum dolum.

Igitur ut me lateret feralium insidiarum deliberatio, nihil magis, inquit, amantes oculos recreat , quàm paria aut similia in alio intueri quæ in amato videntur, vel creduntur. Placebis mihi si gestibus, & voce, & vestibus ingrati Machimi effingere coneris imaginem. Hac nimirum similitudine veluti pabulo saginatus amor statim crudescet, hoc mendacio satiatus excitabit nauseam, & celes animi æstuantis motus ad facilem tranquillitatem reducet. Sic bellariorum luxuria suaviori quàm necesse est condimento consumunt famem, cùm languentem gustum nihil magis excitet acri & solido cibo. Summa erit infelicis consolatio esse miseram nec videri. Promisi quod volebat; nec fecius illa opulentum ad fraudes ingenium in Aglajæ perniciem laxavit. Adiiit amantem, & castigata ad hilaritatem fronte, fractoque in malignam contumeliam vultu. Non possum, inquit , simulationem intra me diutius sustinere. Fugandus est amor qui pectus tuum insana spe demulcet , & contumacissi-

macissimo vulneri cicatrix inducenda. Pessimus ille Machimus quem sacramentum solemne , quem reginæ consensus, quem corporum , animorumque legitima mixtura fecere meum : insidiatur pudicitiaë tuæ , & infamiam tuam sub sterili nuptiarum titulo sollicitat. Si sapis de visceribus tuis luctantem cupidinem decuties , & famosum impudicæ quod imminet nomen natalium tuorum decori reddes.

Cùm aglaja negasset dicenti fideni. Peream , inquit , nisi & illos tuos oculos in testimonium deliciarum mearum vocem ! si per tenebrarum secreta in furta nostra audens inquirere , & in opprobrium tuum aperire vultus , quos ille decipit. Annuit illa , suo malo. Silebant cuncta , & nigræ nubes fulgorem siderum tegebant. Latebat Aglaja ad limen cubiculi quod ad amplexus nostros dudum elegerat Polinice. Quæ ubi me pari habitu , & voce in Machimi speciem effigiatum vidit , verum Machimum arbitrata , quem in Polinices osculo diutius hærentem conspexerat:

-illi

Poplite succiduo genua intremuere, fugitque

Et

*Et color, & sanguis, Machimi ad crimina
mœsta:*

*Illaque quò proprior sceleri est, magis horret,
& ausi*

*Pœnitet, & nisi testes sua lumina damnat
Armassetq; suam contra sua viscera dextram,
Ni vellet periisse simul quo flagrat, & odit.*

Initio nondum maturus dolor leni tractu ad requiem fertur, qui vbi frangitur velut fluius occurrentibus faxis, per angustias eluctatus excitat sese, & iam dissimilis sibi, & in torrentis modum violentus, in alienam perniciem per malignos transitus profilit, cæco impetu, & tumultu impacato obstantia quæque conuellens: & nisi vincitur, vincit. Hoc agitur Aglaia pacatis primum fluctibus: vbi tranquillitatem fregere venti, aut obuia rupes, in turbidi maris speciem volvit aquas, & occisas spes in tumultum secum tractura truculenta celeritate Machimum adhuc suum in ius vocat, postulat nomen eius recipi, edit subscriptionem, & accusationem violentam de stupro mouet.

Statim iniecere lictores Machimo manum, & iudices de tribunalibus pendentes, quia præter eam quæ accusauerat testes non erant, de vetere instituto Reipublicæ

publicæ reo concessum est, vt innocentiam suam alieno gladio tutaretur, & nisi intra mensis terminum inueniret equitem qui se defenderet, vt in conuictum secundùm patrias leges animaduersuros.

Verebatur Polinice ne tenera mens innocentis supplicio ad pietatem & misericordiam commota, fraudes suas vulgaret; placuit etiam sanguine meo maculare ferinas manus, perque conductos qui ante te fugere sicarios insidiarum suarum solum testem subtrahere innocentiae Machimi, qui per te licet in meliorem fortunam surrecturus est, si generosissimi hominis salutem mei capitis periculo velis emere.

Talia diuino decore venerabilis adolescens Chloridi narrabat, illa mihi. Nunc verò quæ vidi ipsa sub Apolidis nomine paucis accipite, ne suspendam diutius cupitatem vestram, & nimiam auditionis patientiam inutili loquacitate frangam.

Vt in hanc casam cum illo adolescente venit Apolis, statim in Machimi libertatem intentus familia nostra subsequente Tarentum ingreditur, suscepturus innocentis defensionem. Assignatus est pugnae locus, & educti in campum hinc

Apolis

Apolis, inde Aglaia. Non omnes Amazones Phasidis ripas colunt, nec in totum vires & animos mater natura muliebri sexui subtrahit. Plerisque puellarum tantum generositatis in corde, quantum sanguinis & pudoris in ore: ubi maxime contumaces in amorem, aut odium zelotypia succendit. Sæpius enim læsa ingenia in periculum tam ferri quam ignium misit derisus amor, ipsa gloriæ cupidate. Virtus tamen hinc in parte est, quæ non patitur innocentem proteri, & alienis iniuriis grauis, quidquid obstat ultore gladio prosternit. Citò deformitas exprimitur certis sui notis ad imitationem facilis: ardua res est pulchritudo, & ipsa raritate difficilis, nunquam nisi lento sermone, & ab humili stilo suscipitur. Sic quoque communis virtus subtili calamo delineata inuenit imaginem sui, ubi verò sese ultra miraculum egit, non habet nisi vilem & sordidum suarum laudum narratorem: materia sua quam arte felicior. Faciam itaque quod historici etiam solent: ubi tenuitatem suam ingentia facta excedunt, ad inuenta Poëtarum animos & verba contorquent. Nec longè est ab illo more, istud quod dico. Palluit ad tantum certamen Thetis, & argenteum pedum colorem

lorem deduxit in vultum. Ipseque Neptunus aliàs inter tempestatas intrepidus, ad tantorum ictuum formidabiles auditus, permisit pauidæ albedini vndas suas & ne obliuisceretur imperium suum, ad Oceanum patrem descendit, iura Nereidibus daturus. Sola Venus in mortem pugnantium demiserat de cœlo in terras lætos oculos, & ad cruoris mutuo vulnere crudeliter manantis aspectum grata titillatione lubricum corpus agitabat: timens nimirum ne suum Martisque numen, cum mortalibus puellis partiarium esset, cum venerationis suæ præcipuam vultibus imaginem, & validis membris robur Martis, utrâque circumferret.

*Credas ad Tanaim, ferumq; Phasin,
Thermodontiacas calere turmas.
Edunt vulnere, conferuntq; dextras,
Et mortem sibi qua manus minantur
Redet Mars pater; & cruenta Cypris.*

Vtramque tandem par rabies ad exitium vsque temerasset, nisi adolescens illem qui Apolidi suam vitam debebat, ante Reginae pedes prolapsus, sustulisset duellum, & certantes ad querelam suam ab ictibus vocasset: qui vbi fraudem Polinices manifestam fecit, ingenuitate sua meruit

meruit veniam professi stupri, & in pœnam Machimi tradidit exosam Polinicum, quæ de Senatus decreto cremata, ostendit non longè eos à naufragiis esse qui sereniori tranquillitate in altum prouecti improuisis turbinibus agitantur, vbi maximè tenere desierunt.

Hoc eventu Machimus & Aglaia spiritum, & sanguinem, & libertatem recepere, quæ omnia recens calamitas vtrisque per muliebres insidias abstulerat. Perfregit interim Apolis circumstantem turbam, & per obstructos aditus non secus ac per apertas planicies, & inuitantia limina rediit incognitus in hanc domum. Permanfitque in ea pauperis tucomes, donec eum obducta, vulnera, ra, & liberior aër, & vicini maris comoditas ad Alitophili quæstionem reuocarent.

Videbatur exiguam nubem fax componere, cuius lumen vespertinas epulas incoauerat: & illicò longiori patore vibrata flammula sub historiæ finem cecidit, donec tristissimis tenebris in somnum labentes obrueret. Tunc verò deiectis luminibus mœstus crebrò in singultibus eram. Nunquam exegi noctem tam amaræ sollicitudinis, & nisi iam dudum fuisset à quo amare noueram à corpore meo

meo quæsissem valetudinem. Sed animus miris cogitationibus territus irrequietam cupidatem angebat ad Chloridis vestigationem, & iam certum erat transmittere maria, & terras omnes circuire; cum in hoc cogitationum salo, & mentis æstibus fluctuantem dies inuenit. Sumo farcinulas, & iter ingredior quod ad mare ducebat. Nec mora Vindocinus sequebatur desertorem. Ecce senex rusticæ anus maritus cum filio Tarento reuersus quebatur de fuga nostra, hospitiumque suum tanto scelere pollui dolebat. Rediimus, & postquam ille largioribus epulis excepit fugitiuos, absentiam suam à domo bonus paterfamilias sic excusauit.

Recurrerat magnus ille annus qui sæculum nouum incipit, & in vrbe Tarentinorum Etæridio Ioui sacra fiebant quæ nullus hominum bis videt. Vitæ meæ tranquillitatem sollicitauit curiosa pietas, vt & recalesceret per ferias pristinus labor, & ad rarissimum spectaculum rustica mens perculsa vltra delicias ruris aliquantulum respiraret. Igitur ego & filius venimus in forum quod in altitudinem montis porrectum faciebat vrbis vmbilicum.

Surge-

Surgebat ab ortu

Lucifer, & pulsa Phœbo concesserat umbra
 Ithomes sublime iugum, simulataque magnis
 Flumina clepsidre vitrea pellucida lymphæ;
 Quæ per claustraruens montis crepitante la-
 pillo

Ludebat, fluctusq; suos miscebat amaris.

Stabat & effigies Creteæ nobilis Ide

Infanti reptata Ioui, quem Neda paternis

Faucibus ereptum ceco celauerat antro.

Hoc super impositum, nascentis lumina

Phœbi

Spectabat templum, quod per miracula lassos

Ducebat diuersa oculos: seu gemma lapillis

Intermissa nouis, seu vultibus aris & auri

Mixta simul, seu marmor erat, seu concolor

alto

Vena mari, Phrygiûsue silex, aut durus iaspis:

Huc oculis, huc mente trahor. Diuersa figuris

Vina metalla micant, fulget quoque picta per

artes

Tellus partitas, & opes quas porrigit optat

Calcari, & placida venientes luce salutat.

Iupiter ipse alto celsum caput aëre septus

Templa superfulget; tanta sub pondere molis

Ara gemit, pressusq; tremit mons sub Ioue

tanto.

Quantus erat cùm Phlegreis Titanes in agris

Sublimi de nube tonans ad Tartara misit.

K

Mitior

*Mitior ille tamen blando spectare videtur
 Intranses risu. neque enim sua dextra minatur
 Fulmina, nec seuum con surgit ab agide pectus.
 It tergo demissa chlamis, dextrâque quietam
 Mulcet auem, gaudetque suo quo nubila pellit,
 Pulchrior aspectu fulgere, & ponere curas.*

Lignatores varia congerie ilicis & mirthus onerauerant Doricas aras. Æditui lectisternia fecerant. Puluinaria struxerat curio. Simul virgines verno florentes coronamine, & humum flosculis sternentes æquali cum Musis numero ad musicos modos saltantes occupauere medium templi. Præibat intonsus iuuenis. Apollinis specie venustissimam puellarum turbam, ad cythara: neruos tam blando concentu digitos infringens, vt eum patrem suum crederet Æsculapius si aut sagittas habuisset, aut arcum. Consumptis carminibus quæ celebris poeta Ionis laudibus impleuerat, intrauere in templum virgines aliæ ministræ sacrorum inuitante adstantes præcone vt facilem sacrificio viam darent. Hæc æneum vas exansatum præferebat. Illa simpulum dextra tenebat. Inferebat altera myrrhas, casiam, crocum, & libanoton. Succedebat lectissima adolescentula bellaria vimine clausa capite

capite sustinens. Erat quæ canistro hordeum cum sale deferret, quæ gereret accerram, quæ candelabrum, maleolum, secespitam, pateram, discum, enclabrin, dolabrum, vaginam, & ollam. Post hæc turbæ diuinis sacris initiatæ sacrificuli, & sacerdotes, & flamines querneis frondibus euincti tempora, niueasque induiti vestes gallum gallinaceum ad aram trahabant ornatum tenuis, vittisque diuersicoloribus. Exornabat pompam regina eburneo curru vecta, tam grata forma, & læto habitu congruenti formæ, vt eam pro vero numine coluisses, nisi quod suauissimo colloquio blandiebatur hominibus, quod à Iouis statuis torpens marmor remouerat. Iam Pont. Maximus ambabus manibus, fluuialem aquam receperat, & extremis digitis auulsas de victimæ fronte plumulas merserat in rogam: annuerat quoque sacrificio gallus, & effusum supra se vinum fluctuante spinula, & capite suauiter commoto, passus, succincto popæ præbebat iugulum. Despumabat interim sanguis, & viuudum corpus vario subsultu gestiebat in mortem. Cremata demum victima, vinoque, & thure in flammis profusis, continua mensa discubere sacrificantes. Epulam

autem illud Philitium vocant, id est, sociale, siue amicum, Ioui Etæridio, qui & Philius dicitur, sacrum. Post hæc gratiis Deo peractis, receptisque nouissimis verbis, singuli domum discessere, omnibus tamen ante aqua cum sanguine victimæ in chernipem missa, lustratis, dimissisque.

Impleuerat omnes sacrificij partes rusticus, cum ego ad eum. Scis, inquam, pater, cur Ioui Etæridio mactetur gallus quem non alias ad aras iugulatum legimus, quàm ad eas quas Æsculapio, aut Somno, aut Morti, aut Mercurio, sacrauit antiquitas? Et quid ni, inquit, sciam, cum nihil aliud magis in hac terrarum ora iactetur, quàm illa solemnis sacri longæua pietas, & incorrupta tot seculis ceremoniarum obseruatio.

Erant in Tarentina ciuitate Rex & Regina, præcipua licet forma commendabiles, magis tamen amore mutuo. Non satis fuit iuueni regi amoris vinculis pari nexu cum amante coniuge copulari, quaesit inter subditos quem diligeret, & in strictioris consilij pertraheret arcana. Sed amicitia inter dispares contracta deformi exitio plerumque foedatur, & nihil est tutius in societatibus æqualitate. Subditi

diti in quorum auxilium foelicitas festinat familiaritate principis ma'è vtentes aut capiuntur, aut capiunt. Et si quando Reges in eam humilitatem venere vt dignati fuerint impotentem amicitiam, statim eos aut perfidia malorum amicorum subuertit, aut inuidia reliquorum qui ad eandem authoritatem suspirant, quos amant præmaturis funeribus inuoluunt. Quid vos ad exempla propositio- nis certissimæ mittam, quæ aut facilita- tem regum oppresserunt ineluctabili fa- to, aut amatos subditos in vota pauper- tatis coegerunt, & mortis extra calami- tatem infamiæ? Inter alios placuit huic regi Apistum quemdam in familiarita- tem suam devincire, partiri cum eo cu- ras imperij, & crudeliter ingratum obli- gare secreto quo naturam etiam corrup- pebat. Vtpote qui quoties vellet in omne animal intra momentum temporis re- formaret sese, & extincto corpore suo in alieno viueret. Hunc itaque secum cu- biculo includens, age, inquit, aufer for- midines pueriles, & amicum tuum suos spiritus alienis membris inducentem mi- rare. Simul extinxit passerem, & supi- nus in terram mortuæ auis rostrum in- feruit ori suo. Iacuit regium corpus exa-

nime, & rediuiuo tinnitu passer, vario subsultu Apistum repentinæ visionis stupore turbauit. Nunc insidebat mirantis capiti, nunc irrequieto volatu interurbans aerem huc atque illuc profilibat, nunc lasciuenti pipillatione illudebat in horrorem defixo. Rediit tandem volucris ad humanum cadauer, iterumque inserto pallidis labris rostro reddidit mutuam animam, suisque spiritibus iacentes venas impleuit. Arrexerat animos ad tantum miraculum Apistus, herbulaque morfa, & alia pectori imposita tentauit scientiam regis. Nec mora spiritus sui sufflatione animauit passerem, & modò huc, modò illuc circumfiliens, vbi audaci volatu lætatus est, rediit ad suum cadauer. Huius secreti assiduitate regi carior in dies factus, occultato sceleris quod parabat consilio amici fidelissimi personam mentiebatur. Inrus enim ambitione regnandi, & reginæ amore tenebatur ad desperationem salutis si perfidiam neglexisset. Noua nimirum varietate inorum, confusaque vitiorum temperie, vt idem est ferocissimus hostis, & mitissimus amicus.

Spektare quæso quò furiosæ libidinis, & insana regnandi desideria prorumpunt.

puht. Fortè mole negotiorum pressum
 animum iuuenis rex venatione laxaturus
 assumpto Apisto in sylvas exierat.

*Ecce fera saxi deiccta vertice capra
 Decurrere iugis, timideq; in caede patentes
 Transmittunt cursu campos, montesq; relin-
 quunt.*

Venatores ad latratus canum per auia
 syluæ secesserant, solus cum rege Apistus
 in fugitiuam caprarum turbam spiculum
 contorsit. Hæere vtriusque sagittæ fu-
 gientium pectoribus, & in certissima m-
 necem vulneratas capras transfixere. Ille
 verò nactus fraudium opportunam occa-
 sionem, regem ad experientiam notis-
 simi secreti compulit. Desiliit vterque
 ab equo vt alienæ cædi totus immineret:
 sed prior rex in perniciem suam super
 capræ quod fecerat cadauer porrectus, in
 momentariæ vitæ officia quam occide-
 rat feram reduxit. Hebetes artus & pigra
 frigore membra recepto spiritu in anti-
 quam celeritatem torquentur, & ad ob-
 sequium inexpugnabilis artis de terra re-
 sultant. Ridet Apistus innocentiam re-
 gis, & de capra sua surgens regio cor-
 pori totus incumbit. Accepere fibræ in-
 dignum

dignum spiritum, & honestum pectus ad coactam arcani violentiam inſœliciter surrexit. Dedignata eſt cadauer Apisti regalis capra, quæ eò miſerius ſenſum retinebat humanum, vt ſciret fera quantum homo peccauerat. Fugit per nemora quò natura feralium exuuiarum ducebat animam rationis compotem: & iam non ſuam manum timens ante ſuum cadauer celeri fuga peruolat.

At regina neſcio quo infortunii ſui præſagio penè ad deſperationem perterrita, mirari cœpit in corpore conjugis ſui diſſimilem mentem, & eò exploratius falſi regis ſermones excipere quò dudum inſidias Apisti ſenſerat. Iidem proditori geſtus, eadem vox quæ quondam conjugis ſuo: Sed mentis actus, alloquii, & affectuum diſſimilitudo augebant ſollicitudinem quod erat ſuſpicantis. Ecce peractis inferiis, & ſuo corpore ditiffimis marmoribus incluſo, venit ad reginam Apistus, & veluti ſedaturus dolorem, quem pro amici morte alieno vultu ſimulabat, amplexum petit. Sed illa diſtulit deſiderium petitoris ad nonum diem, quoad ultimùm proclamatus Apistus mortuorum quieti concederet. Interim ſylveſtris capra
neceſſi-

necessitati succumbens contumeliæ suæ
 serviebat, & per solitudines nemorum
 discurrens, luctu ac mœrore carpebat
 animum virilem. Fortè recenti ictu de-
 cussus ab arbore psittacus vitam amise-
 rat, statim reliquit diram quadrupedis
 imaginem regius animus, & sese psitta-
 ci viduis calore membris inspiratione
 mirabili intrivit. Vix efflaverat huma-
 num spiritum, sublimatur avis in cœ-
 lum, & expansis alis mutatum corpus
 puriori aëri credit. Tum visis desuper
 retiis quæ avibus auceps tetenderat,
 spontanea captura implicatus, pruden-
 ti loquela meruit benevolentiam magi-
 stri, qui ab auribus suis interioris homi-
 nis internum & purissimum quærebat
 sensum. Neque sapiens avis respuit
 aucupis amicitiam, sed promisit inspe-
 ratas opes si se reginæ donasset. Certè
 illa cubiculo suo inclusa, tenebris imis
 abscondita, dies noctesque lamentis cum
 ancilla fidelissima ducebat: accepit au-
 cupis donum, & silentem ad aspectum
 suum avem priorum dierum incuria
 penè sepelivit in mortem. Tunc inter
 has moras blandissima voce infit psitta-
 cus. Corcule mi, quid afflictas te, &
 sine alimento corpus trahis, cujus con-

bilis, mancipavit ingenium extraneas
 pulcritudini. Quid importunis sacris sol-
 licitas divinitatem meam? tibi præcipi-
 tium capeffendum est, aut venenum, aut
 laqueus? ne fidelibus oculis infidelem vi-
 deas ad latus suum concubinam appli-
 cantem? Hujus vocis horrore commo-
 ta, funesto somno pavens excussa sum.
 Sed nunquam impunè ad mala mea tur-
 batus animus de nocte miseras meas
 conspiciatus est, suas ista causas habent!
 aut ex vitio meo, aut ex imperio fato-
 rum sæviunt: & istæ visiones certis e-
 ventibus corroboratæ, quod prædixe-
 runt calamitosa divinatione sæpissimè
 sanxerunt. Cumuletur precor prædi-
 catum infortunium confessione tua? Si
 enim contempto castissimæ conjugis
 amore deliberafti de domo, & thala-
 mo deturbare constanter amantem, pa-
 rata sum imperium crudele sequi, &
 per avias solitudines ferarum clemen-
 tiam in meam mortem deprecari. Quod
 si falsa sint soporis infortunatissimi præ-
 sagia; & in meliorem sortem anxia-
 tum spiritum Dii noctis præsides vo-
 cant: per ego hanc tuam dexteram cui
 syncerum osculum pono, in solatium
 meum placeat tibi experiri secretum; quo

fæpius mutatus in alitem demulsisti sollicitudines meas. Reddes me mihi, tristitiam animi, corporis languorem avocabis, si mœstæ desiderio satisfeceris, quod à te solum hoc infracti cupidinis tui testimonium quærit. Neque enim reor in tam sancto pectore omnis prorsus exaruit miseratio, nec ingrata levitas caritatis antiquæ foedus rumpit.

Nunquam ardentius ad alienas preces succubuit simulatus rex, quam ad istas, quarum ope non sui thori petitor detestabilis reginæ odium suum dissimulantis irrequieta libidine desideratos devorabat amplexus. Sed hominibus certa & perpetua sibi promittentibus Deus illudit; qui varietate tempestatum, æquoris inquietudine, elementorum conversione, ostendit etiam id omne quod supra nos est, stabile non esse; omnia in servitutem fati venire, & omnes mortales ad caducitatem nasci. Eliminantur ancillæ cubiculo, gallus infertur, & ille execrabilis parricida vigilem avem premedo suffocat. Delabitur in terram, & ut animam exhauriant consentiunt in voluntariam mortem regia membra spiritusque proditoris. Apisti de alieno corpore
exiens.

exiens generosæ volucris cadaveri gaudet inferi. Nec sequius de cavea sua psittacus erumpens alienatum per plures dies spiritum fibris suis reddidit. Tunc rex & regina apertis cubiculi foribus numerosissimum famulicium intrò vocarunt. Latebat gallus exitii sui intelligens nunc hoc, nunc illo angulo; & timore diro frendens demissis in terram luminibus expectabat omnes injurias. Singuli sollicitati sententiam suam dicere, in execrandi mancipii necem iudicium tulerant: Sed tam vario supplicio, ut neque Perillus ingeniosior in poenam fuerit. Decretum tandem ut Iovi E-tæridio (qui propitiis nitibus involuntarium regis & reginæ dissidium in melius vertisset) templum construeretur; mactaretur ad illius aram gallus; & Apisti anima illa quæ per fraudem insinuaverat se regalibus venis, in alieno sanguine funderetur, incertoque cursu erraret inter terram & cœlum, detracto nimirum è sepulcro suo fraudulentæ hominis cadavere, ut inhumatis cineribus, animus circum littora stygiæ paludis annos centum volitaret. Vnde non ante renovatur sacrificium galli, quàm Sol in sese per totidem annos rediens impleverit seculum.

Dum

Dum hæc diligentius audimus, filia rustici ad patrem, Homo, inquit, ante fores casam tuam pro diuersorio petit, & puto ad lassitudinem pedibus æger, quærit humanitatem stabuli, quo absumptas per iter vires resumat. Subiecit rusticus: an etiam tu ignoras hanc casam viatoribus parere quo se omnium externorum fortuna coniiciat, quæque omnes diuitias suas vltro peregrinis accommodat, vt cæteri mortales sciant, antiqui hospitij religionem terras nondum reliquisse? Hoc dicto regressa puella, patefactis ædibus introduxit Theophilum, ita lurore & misera macie deformatum, vt rogare in triviis stipem putares: qui vbi super me contemplationem iniicit. Hem, inquit, Alitophile mi, fidelis ille comes & socius tuus, qui fortunæ bona maluit perdere, quàm animi.

Audito Alitophili nomine variis gestibus in admirationem effictis omnes quærebant, quomodò in Chloridis historia tacuissem, & tot exantlatas ærumnas, tot labores lubricis ambagibus instabiles, tot vicissitudines malarum rerum mulieris amatissimæ siccis oculis audiuissem. Sed Theophilus aliarum miseriarum recens spectaculum scissili cingulo obuelavit faciem pudore & iracundia.

gundia punicantem, vberique fletu ad
 miserationem compellens astantes, tenui
 & elisa ieiunio voce. Alitophile, inquit,
 ne tu laruale simulacrum è nudis ossium
 compaginibus æstimes. Idem ingeni-
 um inter paupertatis incommoda subest,
 quod olim mihi inter opum luxuriam sa-
 ginato ad terrorem improborum inevi-
 tabilia tela resignabat. Dulce est irasci
 vitiis, & pro Veritatis defensione crume-
 re hominum tutelam. Crescit per clades
 suas velox animus, & extranei odij sui-
 que mali recognoscens in delicata satyræ
 voluptate corroboratur. Siue enim cele-
 bri carmine de tonueris in scelera, siue
 libera oratione læsæ Veritatis querelas ex-
 posueris, conciliata improborum quot-
 quot vbiq; sunt inuidia, & inutili paupe-
 rum laude defensus, iacebis potentiorum
 victima, & incertus salutis ut fugias mor-
 daci stilo perstrictam potentiam conuer-
 satio amicorum reliquenda est, & patri-
 moniū, & parentes, vt in solitudinem eas,
 inter deformia paupertatis oscula, & in-
 fructuosum amplexum victurus.

Cæterum effervescit pulcherrimæ
 naturæ robur per iniurias & vulnera,
 eoque acrius ad interdita torquetur
 quò amissis sortis bonis solius ingenij
 divitias

nime, & rediuuio tinnitu passer, vario subsultu Apistum repentinæ visionis stupore turbauit. Nunc insidebat mirantis capiti, nunc irrequieto volatu interurbans aerem huc atque illuc profilibat, nunc lasciuenti pipillatione illudebat in horrorem defixo. Rediit tandem volucris ad humanum cadauer, iterumque inserto pallidis labris rostro reddidit mutuatam animam, suisque spiritibus iacentes venas impleuit. Arrexerat animos ad tantum miraculum Apistus, herbulaque morfa, & alia pectori imposita tentauit scientiam regis. Nec mora spiritus sui sufflatione animauit passerem, & modò huc, modò illuc circumfiliens, vbi audaci volatu lætatus est, rediit ad suum cadauer. Huius secreti assiduitate regi carior in dies factus, occultato sceleris quod parabat consilio amici fidelissimi personam mentiebatur. Inrus enim ambitione regnandi, & reginæ amore tenebatur ad desperationem salutis si perfidiam neglexisset. Noua nimirum varietate inorum, confusaque vitiorum temperie, vt idem est ferocissimus hostis, & mitissimus amicus.

Spectare quæso quò furiosæ libidinis, & insana regnandi desideria prorumpunt.

puñt. Fortè mole negotiorum pressum
 animum iuuenis rex venatione laxaturus
 assumpto Apisto in sylvas exierat.

*Ecce fera saxi deiecta vertice capra
 Decurrere iugis, timideq; in caede patentes
 Transmittunt cursu campos, montesq; relin-
 quunt.*

Venatores ad latratus canum per auia
 sylvæ secesserant, solus cum rege Apistus
 in fugitiuam caprarum turbam spiculum
 contorsit. Hæfere vtriusque sagittæ fu-
 gientium pectoribus, & in certissima m-
 necem vulneratas capras transfixere. Ille
 verò nactus fraudium opportunam occa-
 sionem, regem ad experientiam notis-
 simi secreti compulit. Desiliit vterque
 ab equo vt alienæ cædi totus immineret:
 sed prior rex in perniciem suam super
 capræ quod fecerat cadauer porrectus, in
 momentariæ vitæ officia quam occide-
 rat feram reduxit. Hebetes artus & pigra
 frigore membra recepto spiritu in anti-
 quam celeritatem torquentur, & ad ob-
 sequium inexpugnabilis artis de terra re-
 sultant. Ridet Apistus innocentiam re-
 gis, & de capra sua surgens regio cor-
 pori totus incumbit. Accepere fibræ in-

dignum spiritum, & honestum pectus ad coactam arcani violentiam infoeliciter surrexit. Dedignata est cadaver Apisti regalis capra, quæ eò miserius sensum retinebat humanum, vt sciret fera quantum homo peccauerat. Fugit per nemora quò natura feralium exuuiarum ducebat animam rationis compotem: & iam non suam manum timens ante suum cadaver celeri fuga peruolat.

At regina nescio quo infortunii sui præfagio penè ad desperationem perterrita, mirari cœpit in corpore conjugis sui dissimilem mentem, & eò exploratius falsi regis sermones excipere quò dudum insidias Apisti senserat. Iidem proditori gestus, eadem vox quæ quondam conjugis suo: Sed mentis actus, alloquii, & affectuum dissimilitudo augebant sollicitudinem quod erat suspicantis. Ecce peractis inferiis, & suo corpore ditissimis marmoribus incluso, venit ad reginam Apistus, & veluti sedaturus dolorem, quem pro amici morte alieno vultu simulabat, amplexum petit. Sed illa distulit desiderium petitoris ad nonum diem, quoad ultimùm proclamatus Apistus mortuorum quieti concederet. Interim sylvestris capra
 necessi-

necessitati succumbens contumeliæ suæ
 ferviebat, & per solitudines nemorum
 discurrens, luctu ac mœrore carpebat
 animum virilem. Fortè recenti ictu de-
 cussus ab arbore psittacus vitam amise-
 rat, statim reliquit diram quadrupedis
 imaginem regius animus, & sese psitta-
 ci viduis calore membris inspiratione
 mirabili intrivit. Vix efflaverat huma-
 num spiritum, sublimatur avis in cœ-
 lum, & expansis alis mutatum corpus
 puriori aëri credit. Tum visis desuper
 retiis quæ avibus auceps tetenderat,
 spontanea captura implicatus, pruden-
 ti loquela meruit benevolentiam magi-
 stri, qui ab auribus suis interioris homi-
 nis internum & purissimum quærebat
 sensum. Neque sapiens avis respuit
 aucupis amicitiam, sed promisit inspe-
 ratas opes si se reginæ donasset. Certè
 illa cubiculo suo inclusa, tenebris imis
 abscondita, dies noctesque lamentis cum
 ancilla fidelissima ducebat: accepit au-
 cupis donum, & silentem ad aspectum
 suum avem priorum dierum incuria
 penè sepelivit in mortem. Tunc inter
 has moras blandissima voce infit psitta-
 cus. Corcule mi, quid afflicta te, &
 sine alimento corpus trahis, cujus con-

bilis , mancipavit ingenium extraneas
 pulcritudini. Quid importunis sacris sol-
 licitas divinitatem meam ? tibi præcipi-
 tium capeffendum est, aut venenum, aut
 laqueus? ne fidelibus oculis infidelem vi-
 deas ad latus suum concubinam appli-
 cantem? Hujus vocis horrore commo-
 ta , funesto somno pavens excussa sum.
 Sed nunquam impunè ad mala mea tur-
 batus animus de nocte miserias meas
 conspicatus est , suas ista causas habent?
 aut ex vitio meo , aux ex imperio fato-
 rum sæviunt : & istæ visiones certis e-
 ventibus corroboratæ , quod prædixe-
 runt calamitosa divinatione sæpissimè
 sanxerunt. Cumuletur precor prædi-
 catum infortunium confessione tua ? Si
 enim contempto castissimæ conjugis
 amore deliberafti de domo , & thala-
 mo deturbare constanter amantem , pa-
 rata sum imperium crudele sequi , &
 per avias solitudines ferarum clemen-
 tiam in meam mortem deprecari. Quod
 si falsa sint soporis infortunatissimi præ-
 fagia ; & in meliorem sortem anxia-
 tum spiritum Dii noctis præfides vo-
 cant : per ego hanc tuam dexteram cui
 syncerum osculum pono , in solatium
 meum placeat tibi experiri secretum ; quo

sæpius mutatus in alitem demulsisti sollicitudines meas. Reddes me mihi, tristitiem animi, corporis languorem avocabis, si mœstæ desiderio satisfeceris, quod à te solum hoc infracti cupidinis tui testimonium quærit. Neque enim reor in tam sancto pectore omnis prorsus exaruit miseratio, nec ingrata levitas caritatis antiquæ fœdus rupit.

Nunquam ardentis ad alienas preces succubuit simulatus rex, quàm ad istas, quarum ope non sui thori petitor detestabilis reginæ odium suum dissimulantis irrequieta libidine desideratos devorabat amplexus. Sed hominibus certa & perpetua sibi promittentibus Deus illudit; qui varietate tempestatum, æquoris inquietudine, elementorum conversione, ostendit etiam id omne quod supra nos est, stabile non esse; omnia in servitatem fati venire, & omnes mortales ad caducitatem nasci. Eliminantur ancillæ cubiculo, gallus infertur, & ille execrabilis parricida vigilem avem premedando suffocat. Delabitur in terram, & ut animam exhauriant consentiunt in voluntariam mortem regia membra spiritusque proditoris. Apisti de alieno corpore
exiens.

exiens generosæ volucris cadaveri gaudet inferi. Nec sequius de cavea sua psittacus erumpens alienatum per plures dies spiritum fibris suis reddidit. Tunc rex & regina apertis cubiculi foribus numerosissimum famulicium intrò vocarunt. Latebat gallus exitii sui intelligens nunc hoc, nunc illo angulo; & timore diro frendens demissis in terram luminibus expectabat omnes injurias. Singuli sollicitati sententiam suam dicere, in execrandi mancipii necem iudicium tulerant: Sed tam vario supplicio, ut neque Perillus ingeniosior in poenam fuerit. Decretum tandem ut Iovi Etaridio (qui propitiis nutibus involuntarium regis & reginæ dissidium in melius vertisset) templum construeretur; mactaretur ad illius aram gallus; & Apisti anima illa quæ per fraudem insinuaverat se regalibus venis, in alieno sanguine funderetur, incertoque cursu erraret inter terram & cœlum, detracto nimirum è sepulcro suo fraudulentis hominis cadavere, ut inhumatis cineribus, animus circum littora stygiæ paludis annos centum volitaret. Vnde non ante renovatur sacrificium galli, quàm Sol in sese per totidem annos rediens impleverit seculum.

Dum

gundia punicantem, vberique fletu ad
 miserationem compellens astantes, tenui
 & elisa ieiunio voce. Alitophile, inquit,
 ne tu laruale simulacrum è nudis ossium
 compaginibus æstimes. Idem ingeni-
 um inter paupertatis incommoda subest,
 quod olim mihi inter opum luxuriam sa-
 ginato ad terrorem improborum inevi-
 tabilia tela resignabat. Dulce est irasci
 vitiis, & pro Veritatis defensione crume-
 re hominum tutelam. Crescit per clades
 suas velox animus, & extranei odij sui-
 que mali recognoscens in delicata satyræ
 voluptate corroboratur. Siue enim cele-
 bri carmine de tonueris in scelera, siue
 libera oratione læsæ Veritatis querelas ex-
 posueris, conciliata improborum quot-
 quot vbiq; sunt inuidia, & inutili paupe-
 rum laude defensus, iacebis potentiorum
 victima, & incertus salutis ut fugias mor-
 daci stilo perstrictam potentiam conuer-
 satio amicorum relinquenda est, & patri-
 moniū, & parentes, vt in solitudinem eas,
 inter deformia paupertatis oscula, & in-
 fructuosum amplexum victurus.

Cæterum effervescit pulcherrimæ
 naturæ robur per iniurias & vulnera,
 eoque acrius ad interdita torquetur
 quò amissis fortis bonis solius ingenij
 divitias

divitas retinet, Maeste animo, Alitophile, juvat immortale nomen mortali-
 um inimicitis comparare, & certam solidamque posteritatis memoriam in admirationem constantiæ tuæ devincire. Sursum ingentia sunt, in quorum possessionem illi tantum admittuntur qui sua conscientia contenti neglexerunt mendacium, & terfa animo emicuerunt, ad conseruationem veri. Ideo virtuti serio incumbe, & illa te vel vltra regum famam post obitum extollet, aut vltra tela instabilitatis, & temporum positum, consentiet te de tranquillo spectare reliquorum naufragia. Extrema mihi paupertas est, spiritus tamen alacer, & spontaneo eloquij flumine in suum decorem productus, eaque facilitatis gratia fluens, vt quicquid conceperit impetu viuido sine sudore perficiat. Sed infortunium meum auxit maximè Acigniorum inuidia, qui fictæ sanctitatis induentes supercilium, in plenos innoxæ iucunditatis versus totam Eleutheriã armauere, & pro sua Gephyriique potentia natalibus me pepulerunt terris, comminantes infamen mortem si quid postea lingua vel calam o in Deos hominesve peccarem. A deo etiam vitiorum tenaces sumus, vt nolimus ea crimina

mina reprehendi quæ leges sacratissimis
 sanctionibus puniri seuerè volunt. Vi-
 deritis an hodie infelix sit virtus, quæ
 dudum amisit illum glorię titulum quem
 incastigata sibi scelera vendicant dum
 virtutis gloriam intercipit sicut fortuita,
 sic & insolens felicitas. Igitur fruatur
 inimica fors illo suo trophæo quod ipsa
 de me fixit, silebo mutus, & similis otioso
 mordebo fræna quæ libertati meæ & in-
 nocentiæ intriuit Acigniorum immortale
 in litteratos. & Veritatem odium! quod
 omne studiorum genus paulo liberius
 & erectius seruitute vel nece castigat.
 Neque ego in ista tempora atrocem in-
 grati actionem mouebo, cum & præ-
 terita secula virtutibus inimica fuerint.
 Cernite nunc quantum impossibile sit
 benè nata ingenia deducere ad captiuita-
 tem? Nondum Veritatis amor ab hoc
 pectore per tot ludibria & calamitates
 euanuit: & licet eius defensionem ne-
 que verbo neque scriptis audeam susci-
 cipere, est aliquid tamen melioris in-
 dustriæ & laboriosæ artis, quo torpen-
 tibus lingua & manu, satisfaciam cupi-
 dini meo qui me contumacibus fatiis ad
 scelerum vindictam animauit.

Simul de tergo capsulum ligneam
 decussit,

decussit, infraque insertis clauibus, ad internos motus funes tetendit. Hanc cùm Theophilus abiecisset super mensam, scissa in diuersas partes capsula varias imagines ostendit. Percurrebat ingens fluuius immensam planiciem, & innumerabilem piscatorum turbam sustinebat scaphis. Saliebant circùm littora pisces, ad quorum capturam omnis generis homines accurrebant. Pars vestium sinus aqualiti præda impleuerat, pars canistris detinebat subsilientes, alij de vimine pendulos imposuerant collo, sed omnes ad Geryonis statuam quæ in throno erat captos pisces reddebant. Ille in omnem partem vibrabat oculos, manûsque ad tot diuitias extendens, concathenatione mobili diuersas figuras exprimebat. Tum ex parte altera, valuis excussis, de templo Ver exiit, & ad æquales numeros excitato saltu, ante Geryonem prouectum, corollis, frondibusque & vario flore pedes eius aspersit. Sequuta est Æstas saltitantis Veris iter, & postquam vertebrarum racito motu expressit plures gestus, flava messe exoneravit manû. Processit Autumnus quoq; de tēplo, & vindemiam suam fructusque ante Geryonem abiecit. Tunc tardo passu, iisdem gradibus, exportata genialis Hyems peruenit ad adorationem,

nem, fertilemque dexteram laxavit ad ludum. Ridebat Geryon totius anni munera, sumptoque inter hyemis dona fritillo tentabat aleam. Cucurrit ad iactum lignea larua, & flexis retrò brachiorum articulis in Geryonis necem falcem intendit. Scissum caput stridorem fecit: madaebant proxima capita fraterno sanguine & affictum in vno vulnere triforme corpus ægrè se sustinebat, amissa scilicet anima, cuius vi cætera membra stabant. Clausæ signa lætitiæ per vultus indices spectantium exhibant. Supra titulus erat, *Nihil tam utile, quàm breuē potestatem esse, quæ magna sit.*

Post hæc, per nigras Stygis vndas ludebant Heroum animæ quas ante diem Geryon ad Æacum miserat. Perire festinauerant, & se lethalibus obtulerant vulneribus, ne seruire cogerentur. Vt prospexere venientem tyrannū, exsonuit multiplicato per rupium amfractus clamore palus Cocyti, manusque, & pedes ad prælium composuere: prior Typhon ad raucam & implicatam vocem stimulatus horrendum monstrum pugno contudit. Hector, & Cæsar, & Paris, & Alexander, plebeios spiritus in vindictam suā incitauerunt, dedignati celebres tot triūphis dextras polluere

polluere tam vili sanguine. Distrahebat
 feruilis manus Geryonis spiritum Ixionis.
 rotæ porrectum, & in omne suplicium la-
 cerum ducebat: legebaturque in ea parte
 carmen istud Virgilij.

Discite Iustitiam moniti, & nō temnere diuos.

Propè scribebat Clodoueo Gephyrius
 vt in Eleutherianorum rebellium pœnam
 vocaret Melandrios, & Liphippum ar-
 rogaret. Sed ille qui quieti suæ & gloriæ
 studet, recusabat auxilium infame, &
 arrogationis malè imitantis naturam con-
 silium damnabat. Iamque suis comitatus,
 intrepido vultu palantem hostem seque-
 batur, mox calcata capita superuolans, &
 consternatas gentes annorum cursum
 non expectandum esse in festinatione vir-
 tutis. Iuxta tellus instabilis, supernatante
 pingui luto fluctu, vestigia morientium
 fallebat; pars hostium inter ferrum & vn-
 das obruta, pars receptam mortem trahe-
 bat in vicinos lucos, pars deferebat in
 flumina semiuiuum corpus, hi dolore
 vulnerum furoris sui admoniti in detesta-
 tione sceleris fundebant animas, aliqui se-
 quebantur fugitios, & integri eadem
 ruina mergebantur paludibus. Reliqui o-
 mnes morituri nisi reorum timorem de-
 cepisset

cepisset clementia regis, qui de grauium armorum pondere blandos expediens, sydereos luminū ignes ad serenitatem contorsit. Hoc aspectu supplices conseruati aliena pernicie sensere quæ fulmina Clodouei iunenile brachium in inimicos suos torqueret. Io nunc cruentæ mortes, & quidquid ad miserias nostras contumacia rebellis inuenit; redit ecce Mercurius, & caduceo suo potens iratas mentes ad blāditiās reducit, quas intes miserat temporis mœsti deforme iustitium. Vocem gaudentis opprimit miraculi magnitudo, quod tot cruentas incruentasque palmas Clodouei fronti venerandæ congeffit. Sequebantur triumphum, furor victus, cruenta crudelitas inani rugitu frendens, superbia debellata, arrogantia cathenata, nexuque ferreo constricta rebellio. Sed nondum læuitiem omnem, & horrendas minas captiuitas vicerat: clausum pectoribus incendium reuelabat rubor yultus, & feroci ignominia furens oculus male demissus in terram. O sententia mirabilis? Nihil gloriosius est principe impunè læso. Quis benè describet classem toto mari supernatantem? quis tot triremes per varios equoris tractus remis ventisque volitantes? quis Oceani tranquilli-

quillitatem tanto vectore stupefacti? quis contumacem irrediuiuo furore ciuitatem, quàm non magis à nostris terris amnis & mare, quàm ingeniorum diuersi contrariiq̄ue motus diuidunt? quis præterea terrorem sese hostium mœnibus includentem, fugàsque, & trepidationes, & vincula? Omitto regentis celeritatem occupatam etiam victoria; nimirum truces animos præsentia regis debilitat, & inter suos illud agit quod in primo momento mundi nascentis Amor, qui de tenebris excutiens sese, miti lumine tumultuantia elementorum officia pacificat. Hostium duces magna suorum clade reiecti in mœnia, aut incerti veniæ, bellorum audiores quàm salutis sunt. Pars in montibus pendet sollicitatura procellas, nisi maturaverit Phæbus qui mala nubila tenui radio solet excutere. Reliqui melius consilium sequuti rediere ad tentoria Regis, & hodie strenuè agentes notabili virtute abscondunt ignominiam præteritorum scelerum. Gaudet ab Olympo in Eleutheriam suam respiciens Protagon, & pridem vocatus ad beatitudinem, crescit etiam in filio, & tot victoriarum laudibus ingentia sua facta libenter accommodat. Overa Protagonis

tagonis progenies! non magis sanguine quam trophæis æqualibus comprobata. Tu quidquid titubat infirmitatem reduces? si nutat, aut ruinam minatur, in medio periculi & hostium minantium improvifus appares, & diligentiam magni parentis nescio magis imiteris, an vincas? Sed aliquando fit aliquid, ô felix anima, in quo filius tua gesta velit destituere, temperet fulmineæ dexteræ, & sanctissimum caput quo salus Eleutheriæ servatur de periculis tractum consiliis referuet: Cautius deinceps dubio se credat Marti, ne quem tot faciles victoriæ complexæ sunt, laborantes in vnius incolumitate Eleutherianorum curas per incerta bellorum iuuenilis audacia traducat. Sit perpetuus hominum recreator, comes verò tardissimus Deorum?

Cum exclamarem, Theophilus machinator fabricæ astuta conuersione tot expugnationes & pugnas absorbens, ad novas imagines spectantium oculos pertraxit. Stabat ad lances Tallicius, & ad momenta ponderum, trutinârumque motus, aurum exigebat, quod in milium stipendia contulerant provinciæ. Sed iste cum purpuratis nescio quibus partiebatur regni totius spoliis: veniebantque ad lan-

ad lances bona eorum qui pro patria ceciderant, viduarum hæreditates, pupillorum pecuniæ, ornamenta matronarum, extractæ puerorum cervicibus bullæ, argentum dominorum cruore perfusum, & magistratum nobiliumque insignia. Ponè centuncii milites, qui plus vulnorum quàm stipendiorum acceperant, rogabant eleemosinam, & trunca membrum corpora cum his litteris ostendebant. Hac mercede calamitas placet.

Alii tentabant hostium patientiam, & apertis pectoribus inermes, fortem exitum precabantur, cum hac inscriptione, *Qui mori didicit, inter inopiam vivere dedit.* Hic mirari cepi Eleutherianorum veram virtutem, quæ sine præmio tam altum esset, ut ne tum quidem post mortem memoriam sui speraret. Militum enim generosissimorum laus omnis intra diem unum sicut rosarum flos extinguitur, nec illi aut gloriam suorum inde referunt, nec mansurum in animo cujusquam desiderium sui, sed oblivionem facilem, & dum cum ambitione nomen obscurum, etiam apud eos qui fortiter cadentes viderunt. Neque minus hi quod querantur, habent: quos virtutum, & scientiarum splendore notabiles à magistratibus egestas exclusit. Vident nimirum ignominia

minia celebri notatos, & inter angustias natalium foeda ingenia eluctantes, dignitates occupare licitationi patentes, eosque vincere pecunia qui sibi in ceteris cedunt. Et isti plerunque dum in vitia seculi excandescunt, laudabilem alioquin sui famam includunt tumulis antequam ipsi ad veram notitiam sui descenderint. Igitur si in apparatu virtutis aurum, & gemmae non fuerint, arcebitur à magistratu quisquis altius suspexerit, & inertis diligentia veluti antiqua pictura ab annorum iniuriis infecta iacebit in situ & pulvere, quo facilius appareat quibus gradibus animi dona fuerint diminuta.

Hæc indignatio penè oculos meos contiderat in soporem, cum Torrentii & Ianicularis ligneolas figuras, & jam ad ruinam nutante gradu, iuvenes de ponte deiecerunt qui novis suffragiis ambibant facilitatem regis. Vtriusque casus, expressus arte mira, ita manus ad salutem corporum intenderat, ut putares posse adhuc vivere, quos tandiu fata ad Eleutheriæ tutelam ultra solitos ætatis cursus servaverant. Iuxta, illinc Marcianus, hinc Rhetus civile Eleuterianorum bellum damnabant, & surgentia ab obscuris recessibus propugnacula quæ Liphippum in possessionem orbis inducebant, taciti miraban-

L

tur.

ryonia duo verba legebantur. *Fagus Sciamus*. Nec longè ab eo loco de ferrato carcere in libertatem exiabant Veritatis sacris per longas calamitates addicti. Inter eos, & Botris, & Capilupus, & Tamas, & quisquis in seditione Acigniana ut ictus effugeret saxeam robur invenit. Propè, vicini æquoris undis innatabat divulsa suis radicibus insula Veri, ad quam festinantibus remis navigabant illi omnes qui Geryonis carnificinam opportuna tyranni morte vitaverant. Et statim interno motu cessante, quietis rotis, fidibusque per opera reductis, posuere signa concessam ad ludum vitam, & crescente tabulato obducta, in capsulam suam rediere.

Transierat in stuporem automatorum spectaculum, cùm Theophilus; quid agimus, inquit, patet etiam elementum commune ausuris navigationem? expectat nos insula foelix, quàm divortio sui totus oceanus pro muris amplectitur ad incolarum tutelam? Occidit quidem Geryon, sed neque omnes placida indole crudelitatem eluctati, odium suum in cultores boni numinis deposuerunt. Hæc nostra tranquillitas, & à cædibus cessatio, omninò syrtibus similis est, quæ brevibus lymphis oppressæ solent in immensum subsidere ubi vestigium fugientibus arenis cre-

dideris, & absorbere calcantem. Quin
igitur compositis farniculis ad amica
terram transimus, quæ sola omnium ter-
rarum, feritatem mortalium fugientibus,
pro azylo esse potest?

Hoc dicto, obversantis imagine peri-
culi turbidus, præcessit nos, & statim cum
illo, ego, piscator, & Vindocinus, in Ta-
rentino littore adoratis syderibus, intravi-
mus navigium, quæsituri Veritatis insu-
lam, quò sese veluti ad securitatis portum
implacabilis Fortuna coniceret.

F I N I S .

ceciy

